

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM
BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 424

TELEFON: AUT. 505—97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN J. 454—48.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZÁSÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MERNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETÉNEK

SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: **Dr. ALKÉR SÁNDOR** M. KIR. POSTAFŐIGAZGATO

FELELŐS SZERKESZTŐ:

TARSSZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTATANÁCSOS.

PETAINEK JÓZSEF
M. KIR. POSTAFŐMERNÖK.

A postaalkalmazottak magánjogi felelőssége a közönséggel szemben.

Irta: **DR. FORSTER KÁROLY**, m. kir. postatanácsos.

La responsabilité civile des employés de poste envers le public. Par le Dr. Charles de Forster, Conseiller des Postes.

Il est hors de doute que les employés de poste sont responsables pour les dommages provenant des délits commis par eux dans le service. La question de la responsabilité en cas d'imprudence (grave et légère) des postiers n'est pas entièrement éclaircie dans notre droit civil actuel. Le projet du „Code civil hongrois“ met fin à ce doute en codifiant la règle que les employés d'État sont responsables pour tous les dommages qu'ils ont causés au public par leur délit et leur imprudence (grave et légère). L'auteur démontre que ce principe est trop sévère dans le service postal. Si p. ex. un employé, par imprudence, dirige mal une lettre par exprès ou bien il dénature, par inadvertance, un télégramme et cause par cela des dommages aux expéditeurs, il serait inéquitable de l'en rendre responsable matériellement.

Dans le cas où cette responsabilité aurait de force de loi, les employés deviendraient trop inquiets, et ils travailleraient très lentement. La conséquence en serait que la poste deviendrait lente, ou bien l'État serait forcé d'augmenter sensiblement le nombre des postiers et avec cela ses tarifs.

D'après l'opinion de l'auteur, c'est tout au plus l'imprudence grave qui pourrait être acceptée comme fondement juridique de la responsabilité civile des postiers.

L'auteur analyse enfin les conditions de cette responsabilité.

Az állam a postaszolgálat olcsósága és gyorsasága céljából a postaküldemények főcsoportját, a közönséges levelezést, felelősség nélkül veszi át postai szállításra. De az ú. n. könyvelt küldeményeknél is a posta felelőssége jóval korlátoltabb, mint a fuvarozónak a kereskedelmi törvény által meghatározott felelőssége. Önként felmerül ennek folytán a kérdés, hogy áll-e a közönség rendelkezésére valami jogsegély arra az esetre, ha a postára adott olyan küldeményét, amelyért a posta egyáltalában nem vagy csak korlátolt mértékben felel,

valamelyik postaalkalmazott kifosztja, ellopja, illetőleg gondatlan magatartásával elveszni, megsérülni, vagy tönkremenni engedi. (Pl. a járatkísérő részegsége miatt a vonat elgázolja a csomagokat és levélzárakat.)

Már egyik, korábbi cikkemben rámutattam arra, hogy a P. és T. Szabályrendeletek Gyűjteménye (III. R. 951. t. sz.) kimondja ugyan, hogy a felekkel szemben nem a postaalkalmazottak felelősek, hanem a posta, de viszont hozzáteszi, hogy a tisztviselő „szándékos mulasztásaival” (szabatosan szólva, bűncselekményeivel) szemben a büntető törvény védi meg a feleket. Nyilvánvaló, hogy a postaalkalmazott az elkövetett bűncselekményével nemcsak a büntető-, hanem a magánjogba is beleütközik, amely utóbbi ilyen esetekre anyagi kártérítést szab meg. Kötelmi jogunknak ugyanis fontos része a kártérítési kötelelem, amelynek egyik alaptétele az, hogy mindenki a bűncselekménye által másnak okozott kárt megtéríteni tartozik. Ez természetesen fokozott mértékben áll a közalkalmazottakra, akiket a törvények fontos kiváltságokkal, továbbá széles büntetőjogi védelemmel ruháznak fel, de viszont működésüket is sokkal szigorúbban mérlegelik.

Eszerint tehát nem is lehet az iránt kétség, hogy a bűncselekményt elkövető postaalkalmazott a károsult teljes kárát tartozik megtéríteni, tekintet nélkül arra, hogy jár-e a postától kártérítés vagy sem. Az a körülmény ugyanis, hogy a posta a közönséges küldeményért nem ad kártérítést, nem teheti az ilyen küldeményt teljesen „törvényen kívül” állóvá, amellyel való visszaélés ellen ne volna nemcsak büntetőjogi, hanem magánjogi védelem is.

Hogy állunk azonban a gondatlanságból okozott kárral? Felelős-e a postaalkalmazott azért a kárért, amit a hivatali kötelességének gondatlanságból elkövetett megsértésével okozott?

Törvényeink eddig csak egyes tisztviselői csoportokra vonatkozóan ismerik a magánjogi felelősséget, így a bírákra (1871: VIII. tc.), továbbá bizonyos ügyekben a törvényhatósági és községi tisztviselőkre stb. Ebből tehát joggal következtethetnénk, hogy azoknál a tisztviselőknél, akikre a törvény ezt nem mondja ki, a felekkel szemben a gondatlanságból kifolyóan nem lehet szó az anyagi felelősségről. Legfeljebb arról lehetne az egyes esetekben vitatkozni, hogy nem esik-e a cselekmény az alá az általános magánjogi szabály alá, amely szerint, ha valaki másnak a jog által védett érdekét vétkeken megsérti, az ebből eredő kárt megtéríteni tartozik. Tekintettel arra, hogy a magánjogi szabályaink legnagyobb része jelenleg még szokásjogon alapszik, ez a kérdés mindenestre legalább is vitás.

A jelenlegi helyzeten az új magyar magánjogi törvénykönyvnek eddig megjelent mind a három hivatalos tervezete egyöntetűen gyökeres változtatást tervez. Az 1928. évi március hó 1-én az országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslatba foglalt „Magyarország Magánjogi Törvénykönyve” 1735. §-ának első bekezdése ugyanis így szól: „Az a közhivatalok, aki hivatali kötelességének vétken megsértésével másnak kárt okoz, köteles e kárt megtéríteni, kivéve, ha a károsult a kárt jogorvoslattal elháríthatta volna s ezt vétkeken elmulasztotta”. Az alapelveiben ezzel megegyező első tervezet indokolása kifejezetten hangsúlyozza, hogy az eddig csak egyes tisztviselői csoportokkal szem-

ben fennálló szabályt általánosítani kell, mert az az állampolgárok egyik becses biztosítéka ama károkkal szemben, amelyek a hivatali hatalom jogellenes kezeléséből rájuk származnak. (Ebből az indoklásból is következik, hogy ezt a felelősséget jelenleg még nem tekintetjük általában fennállónak.)

A tervezet szerint tehát a kötelesség vétkes megsértése hozza magával a magánjogi felelősséget. Hányféle vétkesség van? A magánjog a vétkességnek két csoportját ismeri: a szándékosságot (*dolus*) és a gondatlanságot (*culpa*). Ez utóbbinak megint két alosztálya van, t. i. a durva (*culpa lata*) és az enyhe gondatlanság (*culpa levis*). Minthogy pedig a törvénytervezet nem tesz különbséget, nyilvánvaló, hogy a gondatlanságnak enyhe faja is meg fogja állapítani a felelősséget. Tekintve továbbá azt, hogy a javaslat egyetlen tisztviselői csoportot sem vesz ki a magánjogi felelősség alól, amennyiben törvénnyé válik, az a postaalkalmazottakra is érvényes lesz.

Vizsgáljuk meg, igazságos-e, méltányos-e, sőt szükséges-e ezt a kétségtelenül igen szigorú szabályt a posta alkalmazottaira teljes hatályában kiterjeszteni? A postai gyors munka, a postai küldemények aránylagosan kis terjedelme magával hozza azt, hogy lehetetlen a postaszolgálatot olyan gonddal végezni, mint olyan munkakört, ahol a tisztviselőnek módjában van teendőit kellő nyugalommal és megfontolással teljesíteni. A helyzetet még súlyosabbá teszi az a körülmény, hogy egész csekély postai tévedésekből, pl. egy expresslevél tévirányításából, vagy egy távirat megcsönkítéséből igen jelentős anyagi károk származhatnak a közönségre. Igazságos volna-e tehát az említett express-levélnek a mozgópostai éjszakai gyors munkában való tévirányításából eredő kárért a hibás alkalmazottat anyagilag felelőssé tenni? Azt hiszem, ez nemcsak méltánytalan volna a hibás tisztviselővel szemben, de ezt az állampolgárok érdeke sem kívánná meg. Ha ugyanis ezt az elvet végrehajtják, azt érnék el, hogy a tisztviselők túlaggályosakká válnának és így jóval lassabban dolgoznának. Ennek pedig az lenne a következménye, hogy vagy a posta lenne lassúbb vagy pedig az állam lenne kénytelen jóval több tisztviselőt alkalmazni, tehát az önköltséget emelni, aminek viszont végeredményben a díjszabás jelentős felemelése lenne a szükségszerű folyamánya.

Nem lehet viszont tagadni, hogy a durva gondatlanság esetén joggal követelheti a közönség, illetőleg ennek nevében a törvényhozás, hogy a hibás a kárért anyagilag feleljen. Ha tehát pl. egy járatkísérő a járatot felügyelet nélkül hagyva bemegy a körösmába borozni, nyilvánvaló, hogy a küldeményekben esett kárért felelőssé válik, tekintet nélkül arra, hogy az egyes küldeményért jár-e a postától kártérítés.

Véleményem szerint tehát úgy a közönség, mint a postaalkalmazottak érdekének legjobban és legigazságosabban az felelne meg, hogy — ha már a törvényhozás a közalkalmazottak általános magánjogi felelősségét ki akarja mondani — a törvénytervezetet úgy változtatnák meg, hogy a postaalkalmazottak csak durva gondatlanság esetén lennének magánjogilag felelősek. Ez nem is lenne valami új szabály, mert az idézett 1871 : VIII. tc. az ítéelő bírák felelősségét csak a „vétkes gondatlanság“ esetére állapítja meg, ami alatt nyilvánvalóan a *culpa lata* értendő. Ez abból is látszik, hogy a magánjogi törvény-

könyvtervezet is magáévá teszi ezt a szabályt és a fentidézett szakasz kapcsán kimondja, hogy az ítélőbírák csak durva gondatlanság esetén vonhatók anyagilag felelősségre.

Lássuk már most, mik lennének ennek a magánjogi felelősségnek feltételei.

Mindenekelőtt a tervezet fentidézett szövegéből is következik, hogy a károsult nem fordulhat a hibás tisztviselő ellen, ha a rendelkezésére álló, a posta ellen irányuló igényét érvényesíteni elmulasztotta. (Ez magától értetődően nem vonatkozik arra az esetre, amikor az üzletszabályok szerint a postától nem jár kártérítés.) Meg kell jegyezni, hogy az első tervezet ezt a kivételt, amely igazán méltányos, még nem ismerte. Igaz, hogy ez végeredményben a hibásra vonatkozóan mindegy, mert a posta is, ha fizetnie kell, a legtöbb esetben a hibás alkalmazottól fogja behajtani a kifizetett kártérítést.

Nyilvánvaló továbbá, hogy a gondatlanság fogalmát csak tárgyi értelemben vehetjük. Igaz ugyan, hogy a gondatlanságot nehéz a hibás egyén személyétől elvontan megállapítani, mert az függ az egyes ember értelmi képességétől, tanultságától, kötelességérzetétől stb. Ami pl. egy magasabb képzettségű tisztviselőnél már durva mulasztás, azt egy kisebb rangú tisztviselőnél esetleg legfeljebb enyhe mulasztásnak lehetne tekinteni. Viszont a gondatlanságnak ilyen alanyi megállapítását mégsem lehetne a kártérítési igény elbírálásánál alapul venni, mert ebből a közönségre jogtalanul hátrány származnék. Az egyes állampolgárnak nem lehet ugyanis kiválasztania azt az alkalmazottat, akire ügyeinek intézését bízni akarja. Így hát ő viselje a kárt azért, mert az állam az illető munkahelyen olyan tisztviselőt alkalmaz, akinek nincs meg a kellő képzettsége, vagy kötelességérzete? Ezért az állami alkalmazottak gondatlanságának elbírálásánál csak az átlagos tisztviselő képzettségét és kötelességérzetét lehet figyelembe venni.

Kétségtelen azután, hogy a kárnak már beállottnak kell lennie, mert a jövőben esetleg bekövetkező kárért felelősség nem állhat fenn.

A kárnak továbbá nyilvánvalóan a postaalkalmazott hibás cselekménye következtében beállottnak kell lennie. Ezt az okozati összefüggést a károsultnak kell bizonyítania (valószínűvé tétel nem elég), ami az esetek nagyrésztében természetesen igen nehéz. Itt egyelőre csak jelzem azt, hogy a károsultnak az okozza a legnagyobb nehézséget, hogy a hibás nevét nem tudja megállapítani. Azt a kérdést, köteles-e a posta a hibás alkalmazottat megnevezni, alább külön fogom tárgyalni.

A károsult a magánjogi igényét csak akkor érvényesítheti a hibás alkalmazottal szemben, ha ez utóbbi a károsulttal szemben fennálló kötelezettségét sértette meg. Ha ellenben olyan szabályt sértett meg, ami őt csak szolgálati felsőbbségével szemben kötelezi, akkor kártérítésről nem lehet szó. Ez nem jelenti azonban azt, hogy a kötelezettségnek egy meghatározott személlyel szemben fennállottnak kell lennie. A lényeg tehát az, hogy a vétkes olyan szabályt sértett meg, amelyet a posta a közönség érdekeinek védelmére hozott, pl. a hivatalos órák megállapítása, a küldemények őrzése, gondos kezelése stb.

A postaalkalmazott felelősségéről továbbá csak akkor lehet szó,

ha tudatosan szegett meg valamely szabályt vagy legalább is az átlagos tisztviselő gondossága mellett tudnia kellett, hogy a cselekményével hivatali szabályt sértett meg.

A kártérítés terjedelmét illetően, minthogy itt általános magánjogi, nem pedig postajogi felelősségről van szó, az általános magánjog szabályait kell figyelembe venni. A hibás tehát a károsult teljes kárát tartozik megtéríteni: a restitutio in integrum, illetőleg, ha ez nem lehetséges, akkor a teljes pénzbeli kártérítés. Ez magában foglalja természetesen az elmaradt hasznot és a közvetett kárt is. A felelősség tehát, mint a fentiekből látszik, igen súlyos lehet, mert annak összege nincsen korlátozva, amit az elmaradt haszon és a közvetett kár még súlyosabbá tehet.

El kell ismernünk, hogy a magyar magánjogi törvénykönyv tervezete nem áll egyedül a köztisztviselőkre vonatkozó szigorú felelősségével. Így Németországban a polgári törvénykönyv 839. szakasza szerint a német köztisztviselő (tehát a postaalkalmazott is) köteles megtéríteni azt a kárt, amit a valakivel szemben fennálló hivatali kötelességének szándékos, vagy gondatlan megsértésével okozott. A német törvény tehát — úgy mint a magyar tervezet — nem tesz különbséget a gondatlanság két esete között, hanem mindkettőre megállapítja a magánjogi felelősséget. Minthogy ez a német törvény már kb. 30 éve van érvényben, tanulságos lesz megvizsgálnunk, milyen a német bíróságok joggyakorlata ennek, a tervezett magyar jogszabállyal azonos törvényszakasz alkalmazásában. Dr. Niggel, a nürnbergi főpostaigazgatóság elnöke, a német postajog egyik kiváló tudósa, „Die Verantwortlichkeit des Reichspostbeamten” című művében ismerteti ezt a joggyakorlatot és több ilyen tárgyú bírói ítéletet közöl. Így a többek közt felemlíti, hogy a német legfelsőbb bíróság kártérítésre kötelezte azt a postaalkalmazottat, aki egy távirati utalványt felületességéből nem továbbított, nemkülönben azt is, aki egy ajánlott levelet a feladó kellő időben beérkezett távirati rendelkezése dacára a címzettnek kiszolgáltatót. Hasonlóképpen kártérítésre kötelezték azt a tisztviselőt, aki a feladó által ajánlottként feladott levelet felületességéből ajánlási ragjegy nélkül továbbította és a levél elveszett. Ez esetben a posta a levélért, amely 192 márkát tartalmazott, megfizette a szabályszerű kártérítést (42 márkát), a többi kár megfizetésére pedig a hibás alkalmazottat kötelezte a bíróság. Azt a távirat-tisztviselőt is felelőssé tette a bíróság, aki egy 1800 márka értékű részvény vásárlására utasítást adó táviratot felületességéből kétszer továbbított és a második táviratban 1800 helyett 18.000 számot adott le. Amint látszik, a német bíróság álláspontja rendkívül szigorú és valószínűnek kell tartanom, hogy a magyar bíróságok ítéletei sem lesznek enyhébbek, ha a tervbevett szakasz a mai alakjában kerül a törvénytárba. Indokolt tehát, hogy annak enyhítésére törekedjünk. Meg kell jegyeznenem egyébként, hogy a német törvény és a bírói gyakorlat szigorúságát Németországban is sokan túlzottnak tartják. Egyes postajogászok meg is kísérelték a törvénynek olyan magyarázatot adni, hogy az csak azokra az állami tisztviselőkre terjed ki, akik az állami imperium részesei, tehát a közhatalóság tagjai. A törvény szövege azonban ezt a magyarázatot nem engedi meg. (L. Niggel id. műve 116. oldal.)

Kétségtelen, hogy a jelenlegi magyar tervezet sem engedné meg ezt a megszükitő magyarázatot.

Cikkem befejezéséül ismertetni akarom azt a kérdést, köteles-e a posta a károsult kérelmére megnevezni azt az alkalmazottat, akitnek vétkes magatartása a kárt előidézte. A károsult ugyanis a legtöbb esetben nem tudja megállapítani, hogy kinek a hibája folytán állott elő a kár. Ha a postaalkalmazott bűncselekményt követett el, a kérdés egyszerű: a posta a bűnvádi perrendtartás 87. §-a értelmében, mint állami hatóság, köteles a hivatali hatáskörében tudomására jutott, nem magánvádra üldözendő bűncselekményt a kir. ügyészségnek feljelenteni. A meginduló bűnvádi eljárás során azután a károsult, mint sértett fél, érvényesítheti magánjogi igényeit.

Nehezebb azonban eldönteni itt is azt a kérdést, köteles-e a posta a károsulttal annak a tisztviselőnek a nevét is közölni, akit csak gondatlanság terhel. Két ellentétes érdek áll itt egymással szemben. A közönség érdeke azt kívánja, hogy perelhetés céljából megtudhassa annak a tisztviselőnek a nevét, aki neki, bár csak gondatlanságból, de anyagi kárt okozott. Ezzel szemben a postaalkalmazott érthetően harcol az ellen, hogy egy, esetleg egész csekély súlyú mulasztás miatt, anyagi romlásba taszítsák. Az a véleményem, hogy a posta csekélyebb súlyú gondatlanság esetén méltányosan tagadja meg a hibás alkalmazott megnevezését. A károsultnak arra a — nem tagadhatjuk — érthető megjegyzésére, hogy akkor a kárt ő, mint teljesen hibátlan fél viselje-e, nem tudnék mást felelni, mint hogy: igen, a postai forgalomban az egyszerű tévedésekkel mindenkinek számolnia kell és annak következményeit is viselnie kell. Kétségtelen azonban, hogy durva mulasztás esetén a posta nem hivatkozhatnék erre a méltányosságra és illojalitás volna tőle pl. a fentemlített korcsmába ment járatkísérőt a teljesen hibátlan feladóval szemben védelembe venni.

Hozzá kell tennem a fentiekhez, hogy a postát, véleményem szerint, nem lehetne polgári per útján kötelezni arra, hogy a gondatlanul eljáró tisztviselő nevét adja ki. Ezt, ha a posta és az azt igénybevevő közönség közt fennálló viszonyt teljesen magánjoginak tekintjük is, a köztük lévő szerződésből nem lehetne következtetni. Ez a kötelezettség, ha fennállana, inkább közjogi jellegűnek volna tekinthető.

A kérdést a német jogélet eléggé behatóan tárgyalta; foglalkozott azzal a német bíróság és a parlament is. A bajor postaigazgatás önállósága idején az volt a hivatalos felfogás, hogy csak durva mulasztás esetén lehet szó a hibás megnevezéséről. Ezt a kormány 1906-ban a bajor országgyűlésen ki is fejezte. (L. Aschenborn—Schneider: *Das Gesetz über das Postwesen des deutschen Reichs*, 173. oldal.) Az új német egységes birodalmi postaigazgatás sokkal szigorúbb, a kötelezettséget általában minden fajta vétkeségre vonatkozóan fennállónak tekintti. (L. Niggel id. műve 130. oldal.)

A postaalkalmazottak magánjogi felelősségének kérdése a fentiek szerint olyan nagy kihatású, hogy a magyar postajogászoknak kötelességük vele — úgy irodalmilag, mint hivatalosan — behatóan foglalkozni.

✠ Dr. Stephan Henrik.

(Születésének 100 éves évfordulójára.)

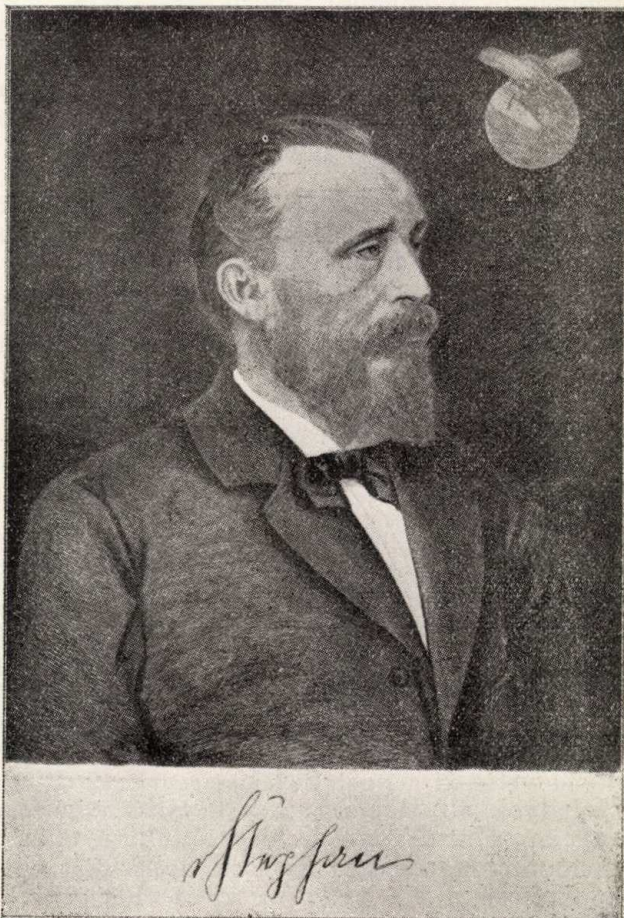
Irta: DR. KOVÁCS JÓZSEF, m. kir. postatanácsos.

Henri Stephan. Par Dr. Joseph Kovács conseiller de poste roy. hongr.

A l'occasion du centenaire de la naissance du Dr. Henry de Stephan fondateur de l'unité postale allemande et de l'Union Postale Universelle, l'auteur présente Monsieur de Stephan d'abord comme homme à la base des données biographiques, puis à travers ses succès des fonctionnaires allemands et comme le plus respectable expert de tous les temps en matières postales.

A birodalmi német posta ez év január hó 7-én ünnepelte egysége megteremtőjének és vasenergiájú megszervezőjének: Stephan

Henrik születésének 100 éves évfordulóját. Tudvalevő, hogy a művelt világ ugyancsak Stephan Henrikben tiszteli a világpostaegetesület megalapítóját is. Ezért helyénvaló, ha lapunk hasábjain mi is szentelünk néhány sort a német posta e büszkesége emlékének, kiben fájának minden előnyös tulajdonságát megcsodálhatjuk. Nemes egyéni tulajdonságaihoz járult még az a tény is, hogy a sors különös kegye folytán működése oly időkre esett, amelyek lehetőséget adtak szervező tehetségének teljes kifejtésére és amelyek eseményeikkel hatalmas egyéniségének méltó keretül szolgálhattak. Stephanban honfitársai joggal ünnepelehetik a német hivatalnoki lángész megtestesülését, mert egyrészt pályájának kezdetétől élete elmúlásáig fáradhatatlanul és irigyléseméltó munkabírással küzdött az érvényesülésért, másrészt azonban működésével teljes mértékben ki tudta érdemelni pályatársai és felet-

tesei osztatlan elismerését s a siker, mely oly ritka hivatalnokot jutalmaz a közért folytatott nehéz munkájáért, Stephan korán felkereste és aránylag fiatalon, a hivatalnoki pálya legmagasabb polcára juttatta.

Stephan Henrik a pomerániai Stolp városkában, mint szegény iparoscsalád gyermeke, 1831. évi január hó 7-én született. Gimnáziumi tanulmányai végeztével, 17 éves korában szülővárosában postadíjnéként a posta szolgálatába lépett. Különböző beosztásában tehetségével és kitartó szorgalmával gyorsan feltűnt. 27 éves korában már postatanácsos, 32 éves korában főtanácsos és két évvel később titkos postatanácsos (Geheimer Postrat), 36 éves korában pedig titkos postafőtanácsos (Geheimer Oberpostrat) volt. Történik pedig ez az aránylag gyors előhaladás oly időben, mikor a német postánál a legnehezebb előlépési viszonyok uralkodtak. 1856-ban már a berlini Generalpostamt-ba kap Stephan beosztást. 1863-ban már mint főtanácsos megbízást kapott a kerületi postafőigazgatások szolgálati usításának kidolgozására. Ezzel a munkájával adta első tanujelét pompás szervező tehetségének.

A német-dán háború szerencsés befejeztével (1866) Stephan kap megbízást Schleswig-Holstein postai berendezkedésének újjászervezésére. Ez időben egyébként is sajátságosan rendezetlen volt postai szempontból a helyzet a mai Németország területén, ahol 1810-ben 31, sőt még 1850-ben is 15 önálló postaigazgatás működött egymás mellett, amelyeknek kölcsönös postaforgalmát, több mint 100-féle postaszervezés szabályozta. Ennek ellenére díjazás és a kezelés különfélesége lépten-nyomon nagy nehézséget jelentett a német postaigazgatásoknak egymásközötti csereforgalmában. Ezenkívül pld. Lübeck és Hamburg városokban nemcsak dán, hanem Hamburgban még külön svéd posta is működött a német nemzeti önérték megcsúfolására. Stephan érdemeinek tudható be, hogy ezek az idegen államok fennhatósága alatt álló postahivatalok rövidesen megszűntek a Német-birodalom területén.

Ennél sokkal jelentősebb az a szolgálat, melyet a Thurn-Taxis-féle bérposta megszüntetése, illetőleg a porosz állam által történt megváltásának előkészítésével hazájának tett. Ez a bérposta Németország területén 350 éven keresztül jó eredménnyel működött; 1867. július 1-től kezdve összesen 15 önálló német államocskában — közötté Szászországban, Thüringiában és a Hansa városokban — az egységes német posta vette át a postakezelést egységes díjszabás és egységes kezelési szabályokkal. Stephan csak hosszas alkudozások után tudott meggyegetni Thurn-Taxis herceggel, aki jogainak a porosz állam részére történt átengedéseért 3 millió tallér kárpótlást kapott. Az átvétellel kapcsolatban 502 postahivatal és 3100 postaalkalmazott jutott az egységes német posta igazgatása alá.

Az Északnémet Szövetség életrehívásával (1867. július 1.) lehetőség kínálkozott a német posta egységének legalább a szövetség területén leendő megteremtésére. E tekintetben az első elhatározó lépést Stephan gazdasági szempontból is akkor tette meg, amikor a szövetség területén az egységes levélpórtó (1 ezüstgaras) bevezetését javasolta. Ekkor még a porosz posta vezérigazgatója Philipsborn volt, aki

azonban 1870-ben nyugdíjba vonult. Ekkor Bismarck, aki munkatársait különös szerencsével válogatta Németország legtehetségesebb emberei közül, kitűnő emberismerettel a porosz posta vezérigazgatói székébe Stephan Henriket hívta meg. Stephan állását titkos postafőtanácsosi ranggal 1870. áprilisában foglalta el s ettől kezdve ernye-detlen kitartással dolgozott a német posta egységének megteremtésén. Mint a porosz posta vezérigazgatója, egyúttal az északnémet szövetségi posta vezetését is kezében tartotta. Ennek a szövetségi postának ekkor már 4520 postahivatal tartozott fennhatósága alá. E kettős minőségében mindenekelőtt régi kedvenc tervét valósította meg s 1870. június hó 6-ával bevezette a szövetség területén az általa „Postblatt”-nak nevezett levelezőlapot, mint önálló levélpósta küldeményt, melynek bevezetését már 1865 októberében emlékirattal, majd Karlsruhe-ban az 5. szövetségi német postakonferencián előszóval is szorgalmazta, de eredmény nélkül. Egyedül az osztrák kiküldött, Kolbensteiner báró fogta fel a javaslat jelentőségét és intézkedésére az osztrák posta területén már 1869. október 1-től kezdve használták a nyílt levelezőlapot „Korrespondenzkarte” elnevezéssel. (A levelezőlap bevezetésének gondolata is tulajdonképpen az osztrák dr. Hermann Emánueltól származik és így kimondottan osztrák találmányként könyvelhető el a posta történetében.)

A német-francia háború kitörése (1870) Stephan újabb hatalmas feladatok elé állította: a tábori postát kellett úgyszólván semmiből megszerveznie. Ezt a hatalmas munkát boszorkányos gyorsasággal oldotta meg, amennyiben a posta mozgósítását 9 nap alatt be is fejezte. Ennyi idő kellett Stephannek 270 tisztviselővel, 180 altiszttel, 268 postakocsissal, 795 lóval és 172 járművel felszerelt 60 tábori postahivatal felállítására. A hosszantartó háború alatt természetesen a tábori posta eredeti kereteit is tágítani kellett. Stephan a frontra utazott és a helyszínen ellenőrizte tervezetének végrehajtását, a tábori intézmény működését. Maga a tábori posta a német-francia háború alatt minden várakozáson felül kitűnően oldotta meg feladatát, úgy, hogy a háború alatt és után illetékes helyeken egyik dicsőretet a másik után aratta.

Nem maradt el a jutalom sem, mert a francia-német háború befejezése után megalakult az egységes Németbirodalom. A most már egységes birodalmi posta igazgatásának vezetését von Stephanra bízta. E minőségében mindenekelőtt a franciáktól elvett Elzász-Lotharingia hiányos postai berendezésének kiegészítésére gondolt. A francia Elzász-ban levélpósta kívül a posta nem ismert több olyan berendezést, amely a német posta területén már rég virágzott. Így például csomag- és személyszállítást, az utánvételi szolgálatot, ujságkézbesítést és a levelezőlapforgalmat stb. Elzász-Lotharingia postai berendezéseinek kiegészítése után minden figyelmét a birodalmi német posta egységének megteremtésére és biztosítására fordította. E törekvéseit nagyobbrészt siker is koronázta: csupán Bajorország és Württemberg tartotta meg postai különállását egész a weimári alkotmány életbelépéséig, 1920-ig.

A postával egyidejűleg a táviróügyek intézését is Stephan vette kezébe. Figyelmét a technikai újonságok sem kerülték el. Haladó

szellemtől áthatva, egyike volt a vezetőállásban lévő postai szakembereknek, ki a távbeszélő jelentőségét felismerve, annak a német posta által való üzembehelyezését szorgalmazta és végre is hajtotta.

Németország a dicsőséges német-francia háború befejezésével nagyhatalom és a mezőgazdasági államból egyszerre ipari állammá lett. A közigazdaság nem remélt fejlődésnek indult. A minden téren fejlődő, gyarapodó Németországnak postai vonatkozásokban is új utakra kellett lépnie. Ezt az utat részére határozott és céltudatos elgondolással új vezetője: Stephan Henrik előre kijelölte és intézkedéseivel gondoskodott arról is, hogy az új német posta a minden oldalról támasztott fokozott igényeknek megfelelő teljesítményekkel lépje meg hazáját és a külföldi igazgatásokat.

Stephan a német posta egységének megteremtésével és újjászervezésével nemcsak közigazgatásilag vitt véghez maradandó becsléskötést, de megfizethetetlen szolgáltatokat tett a német köz- és magán-gazdasági érdekeknek. E sokoldalú tevékenysége mellett szociális érzése a német posta alkalmazottai jóléti berendezkedéseinek alapítására és a meglévők legmesszebbmenő támogatására is időt és alkalmat talált.

Működésének koronája a világ postaegyesület megteremtése volt. Szenvedélyes hivatásszeretete mind tágabb és tágabb körű postai vonatkozású kérdések megoldására sarkalták s mint született reformátor, korán világforgalmi problémák megoldása felé terelték kiapadhatatlan munka- és cselekvőképességét. Az egyes, külföldi postaigazgatások egymástól eltérő érdekei, azok legkülönbözőbb tarifapolitikája szinte leküzdhetetlen akadályokat állítottak a népek nemzetközi érintkezése elé, noha a gazdasági érdekek hova-tovább mindinkább kívánatosabbá tették volna ez érintkezés és az iparcikkek stb. egymásközti kicserélésének megkönnyítését. Stephan, aki mint szakíró is jelentékeny műveket alkotott, már 1859-ben „Geschichte der preussischen Post“ című művében sürgette a nemzetek közötti postai érintkezés könnyítését. 1868-ban pedig emlékiratot adott ki, melyben valamennyi külföldi postaigazgatás részvétellel világ-postaegyesület alakítását sürgette.

Stephan kezdeményezésére Svájc 1874-ben valamennyi külföldi postaigazgatást Bernbe hívta meg, az oda hirdetett nemzetközi postakongresszusra. Ezen a világtörténelmi jelentőségű értekezleten, mely Stephan szellemi vezetése alatt állott, jobbára a német javaslatok alapján szervezték meg a mai világpostaegyesületet, amelynek ma már úgyszólván a földkerekség valamennyi állama tagjai sorába tartozik. Ezzel az alkotásával Stephan örökre beírta nevét a posta történetébe.

Stephan alkotóerejének köszönheti létét a német postamúzeum, a berlini csőpostaberendezés; legyőzhetetlen eréllyel igyekezett a német táviróhálózatot kiépíteni, mely azután az afrikai német gyarmatokkal is közvetlen összeköttetést biztosított az anyaországnak. Több mint 2000 állami postaépületet emelt. Ezek az épületek nemcsak a posta gyakorlati céljainak felelnek meg, de építészeti szempontból azok legtöbbje még ma is büszkesége a német műépítészetnek.

Kedves és megnyerő modora, udvari és politikai körök előtt egyébként is közkedvelté tették személyét. Hivatalnoki és diplomáciai si-

kereit egyéni kiválóságán kívül sokoldalú nyelvismeretének köszönhetette. A latin, görög, francia, angol, olasz és spanyol nyelveket szóban és írásban kitűnően használta s így részére az anyanyelv különbözősége által az egyes nemzetek közé emelt természetes válaszfal nem volt akadály. De egyébként is mindenkor kitűnő érzékkel vezette külföldi és belföldi tárgyalásait, melyekben szinte korlátlan tárgy és szakismerete révén különben is magának biztosította az irányító szerepet. A kritika elől soha ki nem tért, de értett hozzá, hogy álláspontját és a vezetésére bízott intézetet s annak érdekeit mindenkivel szemben sikerrel megvédje. Társadalmi sikerei sem maradtak el. Így 1876-ban az uralkodói kegy „Excellenz” címmel valóságos titkos tanácsossá nevezte ki és az urak házába küldte be, 1885-ben pedig nemességgel tüntette ki; de államtitkárrá aránylag csak későn, 1895-ben nevezték ki, noha Bismarcknak mindig kedves embere volt annyira, hogy egy ízben a birodalmi pénzügyminiszteri tárcával is megkínálta, de azt Stephan nem fogadta el. (Itt említjük még Stephan életrajzának azt a magyar vonatkozású érdekességét, hogy első felesége, Thomolla, a kölni színháznak magyar származású énekesnője volt.)

Itt kell még megemlékeznünk távolbalátó szakértekezéséről, mely „Weltpost und Luftfahrt” címmel, ezt a ma is annyira időszerű problémát, szinte profétaszzerű előrelátással fejtegeti.

Stephan Henrik, az egységes német posta és a világpostaegyesület atyja, 1897-ben, április 8-án halt meg Berlinben. Vele a világforgalom legnagyobb szervező egyéniségének egyike szállt sírba, akit méltán nevezhetünk a világgazdasági problémák szakirodalmá terén is klaszszikusnak és akiben a német hivatalnok-társadalom méltán tiszteli a hivatalnoki szorgalom, tetterő és eredménykoronázta tehetség követésreméltó mintaképét. Születésének századik évfordulóján a magyar posta, mely hosszú ideig tanítómesterét és sok tekintetben még ma is mintaképét látja a német postában, tisztelettel fordul Stephan Henrik emléke felé és a kiváltságos férfiakat megillető elismeréssel adózik alkotó szellemének nagyszerűsége és alkotásainak maradandó értéke előtt.

A kisebb postai szervek fokozottabb igénybevétele.

Irta: DR. NAGY LAJOS, m. kir. postatitkár.

Utilisation plus étendue des petits établissements postaux. Par Dr. Louis Nagy, secrétaire de poste roy. hongr.

L'auteur décrit l'organisation et la destination des facteurs ruraux, des stations collectrices urbaines, des gares chargées du service de la poste aux lettres, des postes distributeurs et collecteurs champêtres, des facteurs champêtres, des installations de sacoches à cadenas et des messagers postaux communaux.

Kiseb postai szervek: a faluzó levélhordók, a városi posta gyűjtőhelyek, a levélfelvevő vasuti állomások, a tanyai kézbesítő- és gyűjtő-állomások, a tanyai levélhordók, a zárostáska berendezések és végül a községi postaküldöncök.

E szerveknek létjogosultsága az adott helyzetből folyik. Céljuk, hogy általuk azok a lakott helyek (kereskedői negyedek, kisközségek, tanyák, puszták és telepek) is bele kapcsolódhassanak a posta világegyetemébe, amelyeknek forgalma, jövedéke, vagy egyéb körülménye sem postahivatal, sem pedig postaügynökség felállítását nem indokolja. Ezek a szervek 1914. előtt még igen jelentékeny mértékben gyarapították a magyar posta berendezkedéseit s Nagymagyarország postahálózatának átfogó gondolatába beleilleszkedtek. A háborút követő időkben azonban a postaügynökségek ezeket a szerveket annyira kiszorították, hogy a megmaradt országban alig van már belőlük. Csak a tanyai kézbesítő- és gyűjtőállomások, valamint a tanyai levélhordók azok, amelyek megújodva, új alakban életre keltek s az utóbbi 1—2 évben rohamosan szaporodtak.

A postaügynökségek szaporodását és a fontosabb kisebb szervek eltölődését a következő táblázat tünteti fel:

A postai szerv			A megmaradt országterület arányában		Jegyzet
elnevezése	darabszáma		lehetne	van (többkevesebb)	
	1914-ben	1929-ben			
Postaügynökség	1293	520	431	+ 89	
Faluzólevélhordó	576	100	192	— 92	
Városi postagyűjtőhely	65	1	46	— 45	70%-a mindig Budapestre esett.
Levélfelvevő vasuti állomás	145	15	48	— 33	
Tanyai kézbesítő- és gyűjtőállomás	132	78	93	— 15	70%-a a megmaradt mai Alföldön volt.
Tanyai levélhordó	—	84	—	+ 84	

A postaügynökségek elterjedését igen sok esetben a közérdek leple alatt rejtőző egyéni törekvés okozza, hogy abból — a későbbi postamesterség reményében — magának megélhetési lehetőséget teremtsen. Ezeket a törekvéseket az érdekelt községek vagy érdekeltségek jól felfogott szempontjukból természetesen teljes erővel támogatják. Az ügynökségek létesítése zavartalan volt, sőt a kerületi igazgatóságoknak — a hatáskör kibővítése folytán — ezidőszert is módjuk van arra, hogy a Posta Rendeleték Tára 1929. évi 23-ik számában közzétett 27.962. számú végrehajtási utasítás ad. 29-ik pontjának 2-ik bekezdése alapján, saját területükön postaügynökségeket állíthassanak fel. Egy-egy postaügynökségnek pedig csak a legszükségesebb felszerelése: a leltári, üzemanyagok, ragjegyek, nyomtatványok be-

szerzése folytán a m. kir. postának 414 pengőjébe kerül. Ehhez járul még a megbízott ügynök minimális évi 204 pengő munkajutaléka, üzemi jutaléka, az ellenőrzési pótdíj, igazgatási költség, stb., stb. Ha tehát e kiadásokat mind számításba vesszük, azt mondhatjuk, hogy egy postaügynökség voltaképpen — még a szállítási és a kézbesítési költségek teljes áthárítása esetén is — az első évben mintegy 834 pengő kiadást jelent. Ez a kiadás azonban nem végleges, mert a szállítási és kézbesítési költségek részbeni átvállalása folytán, de legkésőbb 3 év múlva okvetlenül szaporodik.

A posta a közülethez legszorosabban kapcsolódó intézmény, melyel szemben igények jelentkeznek, az igények kielégítése azonban kiadásokkal jár, tehát költségvetésünket befolyásolják. Ilyen körülmények között gondolnunk kell arra, hogy a jövőben esetleg kevesebb beruházási hitel fog rendelkezésünkre állani s hogy következképpen a legnagyobb takarékosagra leszünk kényszerítve. Ebből a gondolatmenetből kiindulva, már most védekeznünk kell az ellen, hogy például új szervek létesítésénél — az elengedhetetlenül szükséges költségeken kívül — nagyobb kiadásokat magunkra vállaljunk. Ilyen védekezés volna a költséges postaügynökségek felállításának szigorú megrostálása, illetőleg az ez iránti igények leszállítása. Ez a felfogás nem jelenti a meglévő életképes postaügynökségek visszafejlesztését vagy azok további fejlődésének megakasztását, mert hiszen kultúrállamnak mégis csak becsületére válik, ha postai ellátás tekintetében a legtöbbet nyújtja. Addig azonban, amíg az illető hely postai forgalma nem alakul ki, az igények kielégítésénél a postaügynökségek helyett a cikk elején említett szűkebb keretű szervek is tekintetbe jöhetnek. E szervek berendezése jelentékenyebben kevesebbe kerül, mint az ügynökségek létesítése, mert a dologi kiadások (a felszerelések árának) 80—85 százaléka elkerülhető, a személyi kiadások (a felfogadott egyének bére) pedig a m. kir. posta és az érdekelttség között megoszthatók.

Ezek a szervek az utóbbi másfél évtized alatt mostoha sorsban részesültek. Ennek oka azonban nemcsak a közérdekkel párosult egyéni érdek, hanem az illető községek, puszták, telepek lakosságának azon felfogása, hogy e szervekben komoly postai berendezkedéseket nem látnak. Hivatalaink sem igyekeznek azokat életre hívni. Hivatalaink idegenkedését azonban lehet mentetgetni, mert e különleges célt szolgáló szervek adminisztrálásának, kezelésének és ellenőrzésének részletei sohasem váltak általánosan ismertekké s az ijesztően ható ismeretlen munkatöbblet és anyagi felelősség éppen elég ok volt arra, hogy azok létesítését közömbösen vegyék. Ha tehát e szervekre vonatkozó utasításokat és rendeleteket a mai viszonyoknak megfelelően úgy alakítjuk át, hogy lehetőleg kevés írásbeli munkát adjanak és hogy ellenőrzés szempontjából biztonságosabbak legyenek s végül gondoskodunk arról is, hogy azok még a IV. osztályú postamesteri hivatalok előtt is ismeretessé váljanak, a hivatalok belső életén át irántuk a közönség bizalmát is felkelthetjük. Jelentős előnyük a postaügynökségekkel szemben, hogy mozgékonyabbak, nem igényelnek hosszadalmas tárgyalásokat, tehát gyorsabban megszervezhetőek és olcsóbbak; az egymás mellé épült lakott helyek torzszalkodásának nincsenek kitéve és végül általuk az ország legkisebb lakott helyeit is bevonhatjuk

a rendszeres postai ellátásba. A rendkívül sok gondot okozó külső kézbesítő kerületek kézbesítési problémájának megoldása szunnyadozik ezekben a nem eléggé népszerű szervezetekben.

Vegyük sorra ezeket a szervezeteket s vizsgáljuk meg valamennyit gyakorlati célkitűzés szempontjából.

Faluzó levélhordók. Ezek az 1914. évben kiadott 46.391/1914. K. M. számú „Utasítás” értelmében kézbesítő- és gyűjtőjáratokat tartanak fenn oly községekbe, pusztákra, telepekre, ahol postahivatal vagy postaügynökség nincs. Minden faluzólevélhordó útjában több ilyen lakott helyet is érinthet. E faluzólevélhordók a P. Ü. Sz. I. rész, 4. §., 8-ik pontjának korlátai között közönséges és könyvelt (utánvételes) küldeményeknek kézbesítésével és a postára feladni szándékoltt ugyanilyen küldeményeknek beszállításával foglalkoznak. Pénz- és csomagküldeményeket a feladóktól csak a belföldre vesznek át. A faluzó levélhordók a 120 pengőt (P. Ü. Sz. 54. §.) el nem érő értékkel bíró küldeményeket *hivatalból*, az azon felülieket pedig megbízásból kézbesítik, illetve szállítják be az ellenőrző hivatalukhoz. Illetményeiket (bérüket) az adott helyzetnek megfelelően a m. kir. postától, az érdekeltektől vagy más érdekeltségtől kapják.

Az említett Utasítás 2. §-a kimondja, hogy a faluzólevélhordó működéséért bekövetkezett bárminemű joghátrány kizárólag a felfogadót illeti. Felfogadó a hivatalvezető vagy a postamester. Ez a §. a postamesteri hivatalok viszonylatában — a postamesterek és m. kir. posta között fennálló szolgálati jogviszony folytán — még alkalmazható, kincstári hivatalok viszonylatában azonban már súlyos nehézséget okoz. Ne kényszerítsük a kincstári hivatal vezetőjét ebben a kérdésben egyénileg anyagi felelősségre, mert ily kikötés mellett ezen a téren előrehaladást nem remélhetünk. A szigorú adminisztratív felelősség is elég. A kincstár anyagi érdekének megóvása szempontjából arról is lehetne szó, hogy a faluzólevélhordók által hivatalból kezeleendő küldemények értékhatára ne legyen több, mint egy ajánlott levél kártérítési összege. Az utasítás szerint a kerületi igazgatóságok is fogadhatnak fel faluzólevélhordókat, tehát ily módosításra megvan az alap. A felfogadandó faluzólevélhordó egyéniségére, magaviseletére, anyagi viszonyaira természetesen súlyt kell helyezni, de működésüket határoljuk körül oly szigorú ellenőrző intézkedésekkel, hogy pl. a könyvelt küldeményekkel való visszaélés már preventive kizárassék. Ha így járunk el, a faluzó (kézbesítő- és gyűjtő-) járatok berendezésénél egészen bizonyos, hogy idegenkedést sem a hivatalvezetők, sem pedig a postamesterek részéről nem fogunk tapasztalni.

A faluzó (kézbesítő- és gyűjtő-) járatok berendezésénél a jövőben okvetlenül meg kellene kívánni, hogy a faluzólevélhordók részére az érdekelt községek, puszták, telepek a járat ideje alatt feltétlenül biztosítsanak oly helyiséget vagy helyiség-részt, ahol a gyakorlatilag kiképzett faluzólevélhordók 30 percen vagy 1 órán át, a feladni szánt könyvelt küldemények átvételével járó írásbeli teendőiket nyugodtan elvégezhessek. Célszerű, ha ez a helyiség vagy helyiség-rész a község-házban, iskolában, gazdakörben, vagy oly helyen van, ahol a személyazonosság igazolása is könnyen megtörténhetik. A faluzólevélhordókat jövőben postai és pénzügyi értékcikkek árusításával, valamint a

rádiódíjnyugták kézbesítésével is meg lehetne bízni. Szükséges, hogy a járat közlekedési idejét és a járat által érintett községek, puszták, telepek érintési idejét, továbbá az azokban történő tartózkodási időt pontosan előírjuk. Ennek közhírré tétele után kétségtelenül ki fog alakulni az a gyakorlat, hogy az érdekelt lakosság a már előre tudott időben és helyen megjelenik s ott a faluzólevélhordó útján minden posta-ügyét elintézi. Ezáltal a faluzólevélhordók kézbesítési munkája is lényegesen megkönnyebbülne. Kívánatos, hogy a járatok hetenként legalább 3-szor közlekedjenek.

Tudomásom szerint a faluzólevélhordók kezelésére és az ellenőrző hivatalok teendőire vonatkozó „Utasítás“ átdolgozás alatt áll s így az minden részletében ismertté fog válni az összes hivatalok előtt.

Városi posta gyűjtőhelyek — a P. Ü. Sz. I. rész, 4. §-ának 9-ik pontja szerint — értelemszerűen valamely kereskedői negyed ajánlott és belföldre szóló közönséges csomagküldeményeinek feladását könnyítik meg. Ezek a szervek lényegesen nem segítenek a helyzeten, viszont a helyi járatokat igen megterhelik. E szervek szaporítása postai szempontból nem kívánatos, de a közönség jogos érdekei sem teszik azok szervezését feltétlenül szükségessé.

Levélfelvevő vasuti állomások a P. Ü. Sz. I. rész 4. §-ának 10-ik pontja értelmében közönséges és utánvétellel nem terhelt, belföldre szóló, ajánlott levélpostai küldemények felvételére rendeztetnek be. E szerveknek kezelésére — a P. Sz. Gy. III. rész, 82., 83., 84-ik pontjaiban említettek kivételével — írott utasítás nincs s csak az adott körülményekhez igazodó rendeletekben van felsorolva, hogy mi a teendőjük. Természetesen csak azok a vasuti állomások jöhetnek tekintetbe, ahol mozgó- vagy kalauzposták, avagy jegyzékelő postamenetek haladnak át. Ezidőszertől olyan vasuti állomás is van, amely csak közönséges levélpostai küldeményeket vesz fel.

E szervek által oly állomásokon, ahol tanyai, pusztai vagy a vasút mellett létesült külterületi telepek lakosai fordulnak meg, a közönséges és nem utánvételes ajánlott levelezés feladását, valamint a közönséges levelezés kézbesítését azonnal lehetővé tehetjük. Kívánatos, hogy ezek az állomások ezentúl kivétel nélkül a már említett ajánlott levelek felvételével és postai, esetleg pénzügyi értékcikkek árusításával is bízassanak meg. Azt is meg lehetne engedni, hogy azok, akik közönséges levélpostai küldeményeiket a levélfelvevő állomásokként szereplő vasuti állomásra, tehát „p. u.“ jelzéssel címeztetik, a levélfelvevő állomásnak leadhatók legyenek. Ezeknek a küldeményeknek meghatározott időn belül való átvételéről a címzetteknek maguknak kellene gondoskodniuk.

A levélfelvétellel megbízott vasuti állomások, mozgó- és kalauzposták és a jegyzékelő postamenetek kezelésére és az ellenőrző postahivatalok felügyeleti teendőire vonatkozólag szintén most készül általános utasítás.

Tanyai kézbesítő- és gyűjtőállomások a tanyai iskolákban állíttanak fel s működésük csak a közönséges levélpostai küldemények kézbesítésére és gyűjtésére, valamint postai értékcikkek árusítására szorítkozik. Tulajdonképpen csak a tanyai levélhordók munkáját vannak hivatva könnyíteni. Teendőiket a m. kir. postavezérigazgatóság által

1928. évi január hóban kiadott tanyai levélhordói utasítás sorolja fel.

A *tanyai levélhordók* rendszerint a tanyai központokat képező városok, községek külterületi kézbesítői (pusztázói, mezőőrei, mezőrendőrei), akiket az érdekelt város vagy község egyezség alapján bocsát a m. kir. posta rendelkezésére. Működésük a faluzólevélhordók működésétől lényegileg abban különbözik, hogy pénz- és csomagküldeményeket *hivatalból* csak 20 pengő értékig kezelnek, míg az azon felüli értékű ily küldeményeket *megbízásból* kézbesítik, illetőleg szállítják be ellenőrző hivatalaikhoz.

Teendők, valamint az ellenőrző hivatalaik teendői a fent említett tanyai levélhordói utasításban vannak előírva.

Zárostáska berendezés. A külkézbesítő kerületben lakó címzettnek közönséges levélpostai küldeményei és a könyvelt küldeményeinek értesítő-elismervényei zárostáskában is közvetíthetők, ha ebbeli kívánságát a címzett az illetékes postahivatalban (postaügynökségnél) bejelenti. Ugyanabban a táskában küldheti postára a tél a feladásra szánt küldeményeit is. A két kulcsra járó táskát a fél tartozik beszerezni. Megállapodás alapján több tél közös zárostáskában együtt is elhozathatja, illetőleg postára küldheti küldeményeit. Ez esetben meg kell nevezniök azt a személyt, aki a zárostáskát kezeli, ennek visszaléséért azonban a posta nem vállal szavatosságot.

A zárostáska rendszer révén előnyösen kinasználható az a helyzet, ha az érdekelt magános, telep, pusztá stb. lakott hely valamelyik már meglévő postajárat avagy mozgó-, kalauzposta útvonalába esik. A táskák közvetítése ilyenkor nem okoz gondot. Ha azonban ily közvetítő járatról nem lehet szó, akkor a küldőnc tartásának minden terhe természetesen az érdekeltségre hárul.

A zárostáska kezelésével járó összes teendőket egyébként a P. Ü. Sz. III. rész, 5-ik szakasz, 99-ik §-a, a zárostáska kezeléséért járó díjazást pedig a Kivonatos Posta-, Távirda-, Távbeszélő- és Rádió-Díj-szabás írja elő.

Községi postaküldőncök. Minden nagyközség, továbbá minden körjegyzői székhelyet képező kisközség, amelyben postai szerv nincs, köteles a kijelölt postahivataltól (postaügynökségtől) a község, illetőleg a körjegyzői csoporthoz tartozó községek lakosai számára érkezett, vagy azok által feladott közönséges levélpostai küldeményeket, az érkezett könyvelt küldemények értesítőit, legalább hetenként 3-szor zárostáskában elhozatni, illetőleg beszállítani. A küldőncöket az érdekelt községek tartják. A küldőnc megbízásból bármily küldeményt ki- és beszállíthat. A községeknek ez a köteleességük a 28.450/1899. számú kereskedelemügyi miniszteri és a 29.913/1899. számú belügyminiszteri rendeletekben vannak leszögezve. Részletes teendőik a „Küldőnc postakönyv, községi postaküldőnc részére“ című (703. számú nyomtatvány) könyvecskékben vannak felsorolva.

Ez a szerv a legkezdetlegesebb postai berendezkedés, ezt tehát csak kiegészítő eszköznek tekinthetjük. Ezek kezdeményezése és fejlesztése első sorban az érdekelt községek érdekében áll, éppen ezért bárminemű megváltoztatásuknál a községek előírt kötelezettsége, részünkre kedvező tárgyalási alapot biztosít.

Az elérni kívánt cél szempontjából ezek a szervek kivétel nélkül

megállják a helyüket, postaüzleti szempontból azonban — különösen a mai pénzügyi helyzetben — elsősorban a levélfelvevő vasúti állomások, a községi postaküldöncök és főleg a zárostáska berendezések jöhetnek tekintetbe. A levélfelvevő vasúti állomásoknál a dologi kiadás (1 darab levélgyűjtőszekrény ára) és a személyi kiadás (munkajutalék) a legminimálisabb, a községi postaküldöncöknél az érdekelt község visel minden terhet, a zárostáska berendezéseknél pedig — a kezeléséért járó díjazás révén — még hasznot is érhetünk el.

E szervek mintegy önmagukat kínálják fel olyan nehézségek leküzdésére, amelyek egyrészt a külső kézbesítő kerületek mikénti el látásának módjából származnak, másrészt, amelyek csak pénzügyi helyzetünket súlyosbító nagyobb kiadásokkal volnának elintézhetőek.

Postai személyzet, berendezések stb. megvédése repülő- (gáz-) támadás esetén.*

Irta: HUBER OSZKÁR m. kir. postatanácsos.

Défense du personnel et des installations de la poste en cas d'attaque d'avion (gaz). Par Oscar Huber, conseiller de poste roy. hongr.

Nécessité et importance de la défense contre les attaques d'avion (gaz). Moyens de défense. Mesures défensives à prendre contre les bombes explosives, incendiaires et de gaz.

A napilapok hasábjairól megrendülve értesült mindenki, hogy a közelmúltban a belga-német határ közvetlen közelében a vieille-montagnei cinkgyár környékén egészen különös halálos szerencsétlenségek sorozata fordult elő. A tömeges halálesetet (50 egyén) és számos sebesülést az a körülmény okozta, hogy a Lüttich közelében tankszerűleg beépített védőművek egyikéből a háború esetére ott „elraktározott” gázmennyiség a tartályából kiszabadult és megfertőzte a közvetlen környéket.

Ezzel kapcsolatban nem lesz talán érdektelen a legfenyegetőbb problémáról, a gázháborúról, a védekezési lehetőségekről, a védekezés szükségességéről néhány szót papírra vetni.

Felesleges talán hangoztatnom, hogy mennyire tájékozatlan a nagyközönség arról a veszedelemről, mely a légi támadás alakjában váratlanul, rövid órák, sőt percek leforgása alatt hazánkra, otthonunkra zúdulhat. Körülöttünk élő szomszédaink már mindazokkal a technikai támadó eszközökkel rendelkeznek, amelyeknek létesítésétől minket viszont eltilt a trianoni „béke“-parancsolat. E támadóeszközökkel nem annyira a harc vonalban lévő katonáinkat, hanem a harc vonal mögött fekvő városainkat, vasúti és postai berendezéseinket, ipari központjainkat stb. veszélyeztetik, mert a győztes hatalmaknak

*) E tárgyban folyó évi január hó 24-én Petróczy István ny. ezredes tartott előadást. Sok adatot ő szolgáltatott cikkemhez.

a háború után arra irányuló igyekezete, hogy a harcászak hatását újak előállításával és alkalmazási módjuk tökéletesítésével emeljék, valamint az ezzel kapcsolatban tett óvintézkedések teljes biztonsággal arra engednek következtetni, hogy a vegyi harceszközöknek a jövő háborújában igen nagy szerepük lesz.

A hadviselés e módja sem a Világháború előtt, sem alatt nem tartozott a tiltott hadieszközök közé.

Lássuk, mi vár Magyarországra az elkövetkező gázháborúban. Hogyan védekezhetünk és egyáltalán védekezhetünk-e az ellenséges repülőgépek bombái ellen, amikor nekünk se repülőgépünk, se gázbombánk nincsen s Budapest a határtól légi úton 15 perc alatt megközelíthető és hazánk legtöbb városát is egy órán belül érheti repülő-támadás. Ezért szükséges, hogy a légvédelmi intézkedéseket és az ezekkel kapcsolatos nélkülözhetetlen felvilágosításokat stb. késedelem nélkül, azonnal tegyünk meg.

A jövő háborújában ugyanis a légi támadások nemcsak az élelem- és anyagutánpótlást, a vasúti, postai, táviró- és távbeszélőforgalmat bénítják meg, hanem pánikot idéznek elő, melynek folyamánya a tömegkétségbeesés és az ezzel járó fejvesztettség végzetes katasztrófára vezethet, amit Petróczy István honvédezedes „Veszélyben minden magyar város” című, most megjelent röpiratában így jellemez: „Még sohasem fenyegette nemzetünket — a honfoglalás óta — ilyen közvetlen veszély, amely órákon belül törhet reánk anélkül, hogy társadalmunk e veszély nagyságát még csak sejtené is.”

Cikkem célja az, hogy — miután rámutattam a hazánkat, intézményeinket, magyar véreinket fenyegető veszélyre — röviden vázoljam a céltudatos, tervszerű, idejekorán keresztülvitt óvintézkedéseket, melyek alkalmazása nemcsak pénzügyileg lehetséges és keresztülvihető, hanem eredményt is ígérő.

Míg a volt központi hatalmaknak a páriszkörnyéki békediktátumok minden olyan ténykedést megtiltottak, mely a gázharccal kapcsolatos (kivéve a gázvédelmet!), addig a szövetséges és társult hatalmak, dacára a gázharc eltiltását célzó látszólagos törekvéseiknek, a valóságban az elmúlt 10 év alatt annyira fejlesztették a repülőfegyvernemet (főleg a bombavető hadirepülőgépgyártást), hogy ez állandó veszedelmet jelent a legyőzött államokkal szemben. (Pl. Franciaországnak 3.500 a repülőgépállománya.)

Ezidőszerint a legnagyobb bombavető repülőgép a Caproni 90 P. B., mely óránként kb. 180 km.-nyi sebességgel haladva, tizenötezer kilogramm bombát vihet magával és hét óráig repülhet leszállás nélkül.

A bombák — melyek az ilyen bombavetőgépek törzsébe, törzse és szárnya alá helyeztetnek el, hogy az azt kezelő egyén emeltyűrántással ejtse le — többnyire hosszúkás, torpedóalakúak és aszerint, hogy milyen anyaggal töltik meg, lehetnek 1. robbanó-, 2. gyújtó-, 3. gázbombák.

A robbanó- és gyújtóbombák elleni védekezés módjait csak annyiban fogom itt ismertetni, amennyiben postai berendezéseinket és a posta személyzetét különösebb pénzáldozat nélkül kellőképpen megvédhetjük, mert közvetlen védelmet ezek ellen csakis bombabiztos fedezékek stb. nyújtanak.

1. Robbanóbombák elleni védekezés:

Tudnunk kell, hogy az aknabombák 5—12 m.-re hatolnak a földbe és e mélységben robbannak. Bombabiztos fedezékek létesítésénél tehát a bomba e kétféle hatásával kell számolnunk. Az ideális követelmény az volna, hogy minden postahivatalnak (minden háznak, hol postai személyzet vagy hivatal van) akkora bombabiztos fedezéke, ú. n. „férőhelye“ legyen, hogy szükség esetén a hivatalnak szolgálatban lévő személyzete (a ház összes lakói) védelmet találjanak benne.

Régi épületekben elhelyezett hivataloknál e követelmény nehezebben vihető keresztül, mert megvalósítása költséges, ámbar a pincéknek férőhelyekké való átalakítása ezeknél is elkerülhetetlen lesz. Új postaházak építésénél azonban kötelességünk az ilyen, egyszersmind a gázok ellen is védelmet nyújtó férőhelyek létesítéséről feltétlenül gondoskodni.

Úgy a postakincstár tulajdonát képező, mint bérházakban elhelyezett hivatalainknál az egyidőben szolgálatot teljesítő személyzet számához képest a pincehelyiségek férőhelyekké már most kijelölendők lennének; a pincelejárásokat szembetűnően mázolt piros nyilak mutassák; nagy hivataloknál több pincelejárót kell megjelölni, külön-külön meghatározva az ott helyet kapó személyzetet, nehogy az épület minden részéből a férőhelyek felé tóduló személyzet egy pincelejárót használva csak 1 férőhelyet vegyen igénybe; a férőhely céljaira kijelölt pincehelyiséget üresen kell tartanunk; a személyzetet idejekorán kell kioktatni, hogy repülő-támadás esetén miként viselkedjék; nagy hivataloknál melyik pincelejáratot és férőhelyet veheti igénybe. Már most kell kijelölni egyes alkalmazottakat és megállapítani azok feladatát (mint hivatali helyiség lezárása, pénz- és értékküldemények őrizetbevétele; táviró-, de főleg távbeszélőközpontokban elkerülhetlenül szükséges munkaszemélyzet kijelölése stb.). Miután el lehetünk készülve arra is, hogy a robbanóbombák behatása következtében a villanyvezetékek megrongálódnak, úgy a hivatalban, mint a pincében könnyen hozzáférhető helyen kellő mennyiségű gyertyát, lámpát tartunk készenlétben; a kijelölt pincehelyiségben ásó, lapát, csákány legyen kéznél, hogy esetleges romok, torlaszok eltakarítását azonnal megkezdhessük és bajbajutott társainknak segítségére lehessünk stb. stb.

2. Gyújtóbombák elleni védekezés:

A gyújtóbombák a házak tetőburkolatát átütve, a padlásüregben robbannak és a padláson gyujtanak, ahol rendszerint a legkülönbözőbb gyúlékony selejtholmi van felhalmozva, ami a gyújtóbomba sikerét rendkívül elősegíti. A tetőszerkezetet puhafagerendák, deszkák, lécek alkotják. A padlástüzek veszélyességét még az a körülmény is növeli, hogy aránylag későn, vagyis csak akkor vehetők észre, amikor a háztető már füstöl, vagy pedig a tetőből lángok csapnak ki. Az oltást a repülő-támadás által okozott különféle zavarok is rendkívül megnehezítik. A távbeszélő összeköttetések, vízvezetékek megrongálódnak, a robbanóbombák hatása alatt összeomló épületek romhalma-

zai az utcákat eltorlaszolják, az elgázosított területek csak kerülőutakon teszik a tűzoltóságnak esetleg megközelíthetővé a tűz fészket stb.

A gyújtóbombák veszedelmesen nagy hatása ellen a legerélyesebben kell védekeznünk. A padlásokon gyulékony anyagot nem szabad tűrnünk. Új postaházak építésénél a ma még puhafalécekből készített padlásfülkéket rabcifalakkal kell helyettesíteni; a tetőszerkezetnél fát vagy bármi más gyulékony anyagot ne alkalmazzunk; minden padlásajtó mellett több szárazoltót, hordókban tűzoltó folyadékot vödörrel, ládákban megfelelő mennyiségű homokot lapátokkal készítsünk elő, hogy minden kitörő tüzet csírájában lehessen elfojtani. Az oltófolyadék víz, só, szóda és vízüveg keveréke. Ez a folyadék fagyálló és nem rothad. Minden postaépületben a házmestert és annak segédjét (ilyen hiányában a beosztott postai altiszteket, kézbesítőket) a tűzoltószerkezet használatára és a tűznek csírájában való elfojtására kell kiképezni és gáz- (füst) védőkészülékkel kell felszerelni. Ezeket az egyéneket utasítsuk, hogy légítámadás esetén a padlás bejáratánál tartózkodjanak, hogy amennyiben gyújtóbomba csap a padlásba, azonnal oltáshoz foghassanak; ez esetben a kioktatott altiszti személyzet is segídeni köteles az oltásnál.

Minden postahivatal stb. úgy rendezkedjék be, hogy kitörő tüzet tűzoltóság segítsége nélkül, maga olthasson el. Ehhez természetesen az szükséges, hogy az e célra kijelölt személyzetet teendőire már előre kellőképpen kioktassuk. A személyzet közül ily nehéz feladat teljesítésére csakis oly megbízható egyéneket válogassunk ki, kik e szolgálatra rátermettek és akikben az erkölcsi biztosíték is megvan, hogy a veszély pillanatában nem feledkeznek meg kötelességük teljesítéséről.

3. Gázbombák elleni védekezés.

Gázbombák (harcgázak) ellen sokkal sikeresebben védekezhünk, mint a robbanó- és a gyújtóbombák hatása ellen, ha védőintézkedéseinket idejekorán tesszük meg, mert nincsen olyan harc-gáz, amely ellen sikeresen ne védekezhetnénk. A megfelelő védelmi felkészültség a gáztámadás hatását is a minimumra képes redukálni.

A trianoni békeszerződés a gázharc lehetőségeitől megfosztott bennünket, de a gázvédelem jogát meghagyták nekünk, így a védelem kérdése fokozott fontosságú reánk nézve; törekedjünk legalább ezen a téren tökéletes teljesítményre. Ne felejtjük el, hogy a gázfegyver hatékonysága mindig a vele szemben alkalmazott gázvédelemtől függ.

A kémiai fegyverek elleni védekezés jelentőségéről és fontosságáról cikkem elején tettem említést; itt csak arra utalok még, hogy a védekezés fontossága miért nagyobb, mint a többi harci eljárásnál? A kémiai fegyverek elleni védekezésnél a természet ritkán jön segítségünkre. A lőfegyverek hatása ellen megvédhet minket egy lövészárk, egy fal, erdő, stb. A gázharcnál az ilyen védekezés lehetetlen, mert a gázanyagok mindenhova eljutnak, ahol levegő van. Ellenük tehát csakis mesterséges védelmi eszközök védhetnek meg.

A gázvédelem módja szerint megkülönböztetünk a) tömeg- és b) egyéni védelmet. A tömegvédelem lényege az, hogy fizikai vagy

kémiai művelet segítségével egyszerre több embert vonunk ki a harc-gáz hatása alól. A többféle védekezési eljárás (tűzrakás, gázfelhő lövetése, permetezése stb.) és a harcászati rendszabályok (az ellenséges gáztámadás támadólagos kivédése, repülő-, figyelő- és jelentőszolgálat stb.) felsorolásának mellőzésével, csakis a postai szempontból jelentőséggel bíró és eredményes védekezési módokat fogom röviden ismertetni. Részletes útbaigazítást e helyen nem közlök, csupán azokra az irányelvekre fogok rámutatni, amelyek alkalmazása elmulaszthatatlanul elsőrendű kötelességünk.

Tömegvédelem esetén a robbanóbombák elleni védekezésnél már említett férőhelyek (pincék) a legalkalmasabbak; ezek ugyanis aránylag a legkönnyebben és a legkevesebb költséggel alakíthatók át. Amennyiben a férőhelyek elég nagyok, azokban van annyi levegő, hogy a benttartózkodók friss levegő adagolása nélkül is huzamosabb ideig bentmaradhatnak. Ez esetben csak a légmentes elzárásról kell gondoskodnunk, hogy a harc-gázak a férőhelybe ne férközhessenek; de nem szabad arról sem megfeledkeznünk, hogy oda a később érkezők is bemehessenek, anélkül azonban, hogy a ház körül elterjedt gázok a férőhelybe hatolhassanak.

Ilyen férőhelyek befogadóképességének meghatározására személyenként és óránként legalább 2.1 köbméter levegőt kell számítanunk, a tartózkodás idejére pedig 24 órát. Amennyiben a férőhely így kiszámított tartalma nem lenne elegendő, arról kell gondoskodnunk, hogy az elhasznált levegő friss levegővel pótoltsék, ami úgy történhetik, hogy villany- vagy kézihajtásos ventilátor szívja aránylag szűk nyíláson a levegőt az ú. n. szűrőn keresztül. Ez a szűrő az átszívott levegő megtisztítására szolgál. Az elhasznált levegő szén-sav- és víz-páratartalmát lúgos szelencék alkalmazásával köthetjük meg.

1—1 férőhely kb. 35—40 ember befogadására legyen alkalmas, nagyobb létesítése veszélyes, mert ha a harc-gáz esetleg akárminő okból a férőhelybe hatolna, ez tömegkatasztrófára vezethetne; de ettől eltekintve is, ideges egyének tömegférőhelyeken még akkor is riadalmat idézhetnek elő, ha nyugtalanságra nincs is ok. Ehhez képest nagy személyzettel bíró hivataloknál több férőhelyről és lehetőleg mindegyik férőhely részére külön pincejáratról kell gondoskodni (részletintézkedéseket l. az 1. robbanóbombák fejezetnél). Anyagi áldozatot csakis a szellőztető szűrők alkalmazása kívánna.

A tömegvédelem mellett azonban szükségesnek bizonyul az egyének megvédése is külön-külön, mert mint a robbanó- és gyújtóbombák elleni védekezési módok ismertetésénél láttuk, a szolgálatban álló személyzet közül egyesek, pl. távbeszélő-, távirószolgálatra, értékküldemények őrzésére, tűzoltás céljaira stb. jelöltettek ki. Az egyes személyeket a mérgező gázok hatása ellen gázvédő felszereléssel védhetjük meg, melyek lehetnek szűrős, vagy abszolút gázvédő-készülékek. Utóbbiak hordozója a környező levegő összetételétől teljesen független, mert a légzéshez szükséges oxigént magából a készülékből kapja.

A szűrős készüléknél az arcot az ú. n. álarc segítségével légmentesen elzárjuk, a beszívott levegő útját pedig a szűrőn át kényszerítjük, tehát ugyanazt az elvet alkalmazzuk egyes személyeknél is, mint a szűrős gázférőhelyek létesítésénél. A gázálarc mindenki előtt ismer-

tes, annak leírásába nem bocsátkozom; csupán annyit említek meg, hogy az álarc fejbőség és arcforma szerint különféle nagyságban készül, amelynek megállapítására különleges mércét, az ú. n. maskométert használják, mert az álarc csak akkor felel meg és nyújt védelmet, ha kerete jól archoz simuló, vagyis az arcot légmentesen elzárja. Az álarcot tartószalagokkal erősítjük fejünkre. A lélegzés kizáróan a kicserélhető (becsavarható) szűrőn át történik, amelyet betétnek neveznek. Ez utóbbinak élettartama órákban nem fejezhető ki, mivel attól függ, minő a hargáz töménysége a használat helyén. Eddigi tapasztalatok szerint a hátszágbeli lakosságot a betét napokig is megvédi s még kimerülése esetén sem egyszerre engedi át a gázt, hanem eleinte csak nyomokban. Az álarc a légzést némileg megnehezíti, ezért feltett álarccal mélyen és nyugodtan kell lélegeznünk.

A különleges szolgálatra kijelölt személyeknek egyenként kiosztott álarcok külön táskába volnának elhelyezve, melyek külső oldalán az illető alkalmazott neve; belső oldalán a használati utasítás volna feltüntetve. Az álarcok (táskák) könnyen hozzáférhető helyen, pl. kis fali szekrényekben őriztetnének és átadás-átvétel tárgyát képeznék.

Miután az úgynevezett abszolút gázvédő felszereléseket a lakoságnak csakis az a része használ majd, amelynek nagytöménységű gázzal mérgezett helyeket hivatásszerűen kell felkeresnie, mint a tűzoltóság, rendőrség, mentők, így ezek részletes ismertetését mellőzöm.

Megemlítem, hogy miután a gázálarc alkalmazásánál a fül védelméről külön gondoskodás nem történik, szükséges, hogy az olyan egyének, akiknek dobhártyájuk repedt vagy hiányzik, fülüket a gázvédő felszerelés használata előtt olajos vattával dugják be, hogy a gáz a fülön át a garatüregbe ne juthasson és így mérgezést ne okozhasson.

Nagy gondot kell fordítanunk élelmiszereknek fertőzéstől való megvédésére; valamint arra is ügyelnünk kell, hogy megfertőzött tüzifa használatba ne vétessék. A megfertőzött ruhákat forró vízben kell kifőzni, vagy vízgőzzel fertőtleníteni.

Gázmérgezések kezeléséről mindenkinek csupán annyit kell tudnia, hogy minden gáz ellen, gázvédőfelszerelések hiányában a legjobb védőszer a friss, azaz meg nem mótelyezett levegő. A légzőszerveket megtámadó gázok belégzése által történt mérgezési esetekben gondosan óvakodni kell minden testi munkától, tehát lehetőleg a járástól is, mert minden ilyen munka nagyobb oxigénfogyasztással jár s a tüdőt fokozottabb munkára kényszeríti, amit a megtámadott tüdő csak az egészség rovására teljesíthet.

A gázvédelem tervszerű előkészítésénél tartuk szem előtt, hogy az ellenséges gáztámadás annál hatásosabb, minél hiányosabbak a védőintézkedések és azok keresztülvitele. Ezért lelkiismeretesen ki kell oktatnunk a személyzetet a védekezés lehetőségeire és módjára. Nagyobb városok minden egyes postaalkalmazottjának pontosan tudnia kell, hogy mi a teendője repülő- (gáz) támadás esetén. Minden postai tanfolyamon a védekezést szakszerű előadások útján kellene ismertté tenni; továbbá minden postahivatalban gázvédelmet ábrázoló falitablókat kifüggeszteni; ideiglenes előírást, útmutatást kiadni a személyzet, berendezések és küldemények lég- és gázvédelmi támadások ellen

való megvédésére; a szaklapoknak állandóan foglalkozni kellene gázvédelmi kérdésekkel, mert széleskörű oktatás és felvilágosítás nélkül a bekövetkező légitámadás esetén a katasztrófális vakrémület kitörése elkerülhetetlen, minek főleg postai szempontból súlyos következményei lehetnek.

Minden államban lázasan folyik a védekezés munkája. Itt az ideje, hogy mi is hozzáfogjunk annak megszervezéséhez. Nemzeti létérdeünk követeli, hogy a fenyegető veszély nagyságát idejekorán felismerjük és az óvintézkedéseket akként foganatosítsuk, hogy az ilyen támadásoknak sikeresen ellentállva, a magyar posta személyzetét, be rendezését és a ránk bízott küldemények épségét mindenképpen megóvhassuk.

JOGESetek ÉS JOGGYAKORLAT.

Cas juridiques et jurisprudence.

23.

Indokolás:

A postaalkalmazottnak az a cselekménye, amellyel a hivatalánál fogva kezeihez jutott postai küldeményből (nem értékküldeményből) az abban levő értéktárgyat kivieszi és jogtalanul eltulajdonítja, a Btk. 462. §-ába ütköző hivatali sikkasztás bűntette.

A m. kir. Kúria a „Magyar Posta“ 1930. évi 6-ik számában (15. sz. jogeset) közzétett ítéletében a közönséges és az ajánlott levelekben elhelyezett pénzjegyküldeményeknek a postaalkalmazott által történt eltulajdonítását a Btk. 462. §-ába ütköző hivatali sikkasztás bűntettének minősítette; az 1930. évi 7-ik számában (17. sz. jogeset) közzétett ítéletében pedig a Btk. 333. §-ába ütköző és a Btk. 336. §. 9. pontja szerint minősülő lopás bűntettének minősítette. Minthogy a m. kir. Kúria a szóbanforgó kérdésben elvileg ellentétes alapon nyugvó határozatokat hozott, az igazságszolgáltatás egyöntetűségének megóvása végett a vitás elvi kérdés a m. kir. Kúria büntető jogegységi tanácsának döntése alá bocsáttatott. A m. kir. Kúria büntető jogegységi tanácsa a következő jogegységi határozatot (27. számú büntető döntvény) hozta:

A postai alkalmazottnak azt a cselekményét, amellyel a hivatalánál fogva kezeihez jutott postai küldeményből (nem értékküldeményből) az abban levő értéktárgyat kivieszi és jogtalanul eltulajdonítja, nem a Btk. 333. §-ában meghatározott és a Btk. 336. §. 9. pontja alá eső lopás bűntettének, hanem a Btk. 462. §-ában meghatározott hivatali sikkasztás bűntettének kell minősíteni.

A debreceni kir. ítélőtábla a Btk. 333. §-ába ütköző és a 336. §. 9. pontja szerint minősülő lopás bűntette miatt ítélte el azt a postai alkalmazottat, aki egyszerű levelekben küldött dollárokat a levelekből kiszedte és jogtalanul eltulajdonította, mert az egyszerű levelekben foglalt dollárokat a *feladók birtokában lévőeknek tekintette*. A kir. főügyész semmiségi panaszra folytán, a m. kir. Kúria az 1929. évi június hó 11. napján B. III. 5.267/20. 1928. szám alatt hozott határozatával a kir. ítélőtábla ítéletének idevonatkozó intézkedését a Bp. 385. §. 1. b) pontjában meghatározott semmiségi okból megsemmisítette és a bűncselekményt a Btk. 462. §-ának első bekezdésébe ütköző és a 463. §. alá eső *hivatali sikkasztás bűntettének minősítette*. A határozatát a m. kir. Kúria arra az álláspontra alapította, hogy az egyszerű levelek a posta, majd a vádlott közhivatalnok hivatali kezelése alá adván, ezekkel *együtt természetszerűen a bennük elhelyezett pénz is a posta, illetőleg a vádlott kezelésére bizottnak tekintendő*. Pusztán a levélboríték leragasztásának tényéből ugyanis nem vonható az a jogi következtetés, hogy a postára adott levélben foglalt pénz birtokát és ennek gyakorlását a feladó magának fenntartotta. *Az a körülmény pedig, hogy az egyszerű levél nem mint értékküldemény kezelte, csak a m. kir. posta kártérítési felelőssége szempontjából birhat jelentőséggel.*

Ezzel ellentétben a m. kir. Kúria az 1929. évi szeptember hó 24. napján B. I. 6.982/44. 1928. szám alatt hozott határozatával a kir. főügyésznek a Bp. 385. §. 1. b) pontjában meghatározott semmiségi okból, amiatt be-

jelentett semmisségi panaszát, mert a debreceni kir. ítélőtábla a postaaltisztnak azt a cselekményét, amellyel az egyszerű ajánlott levelekből a dollárokat kiszedte és jogtalanul eltulajdonította, nem a Btk. 462. §-a szerint minősítette, alaptalannak találta, kimondván, hogy a postaaltiszt a *pénzjegyek elvételével nem hivatali sikkasztást, hanem hivatali jellegének felhasználása mellett lopást követett el.* Ezt az álláspontját a m. kir. Kúria különösen azzal indokolta, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek 1925. évi szeptember hó 17. napján kelt 25.171. számú rendeletével kibocsátott Postaügyi Szabályzat 43., 45. és 137. §-ának egybevetéséből nyilvánvaló, hogy az adott esetben a m. kir. postakincstár a szóbanforgó, be nem vallott és nem értékküldeményként postára tett dollárpénzjegyekért *semmi nemű felelősség és kártérítési kötelezettség nem terhelte,* hanem az illető levelek feladói, az értékebevállás mellőzése folytán a szóbanforgó pénzküldeményeket illetően birtokjogukat fenntartván, károsok és sértettek gyanánt a pénzjegyeknek a vádlott részéről való elvétele által csakis ők maguk jelentkezhetnek. Ebből pedig az következik, hogy a vádiottnál hiányzott a Btk. 462. §-a alkalmazhatóságának alapjául szolgáló egyik kellék, t. i. a közte mint közhivatalnok és az általa eltulajdonított érték, tehát a bűncselekmény tárgyi eleme közötti közhivatali viszony, mert hiszen a vádlott a szóbanforgó dollárokat *a fentiek szerint nem a postakincstár, hanem a feladók birtokából vette el.*

Az ismertetett határozatokból nyilvánvaló, hogy a m. kir. Kúria a szóbanforgó kérdésben elvileg ellentétes alapon nyugvó határozatokat hozott és minthogy a m. kir. Kúria elnöke a kérdés egyöntetű eldöntésének biztosítását a jövőre szükségesnek tartotta, a jogegységi döntvényt hozatalának a Ppé. 70. §-ában és az 59.200/1912. I. M. számú rendelet 1. §. 2. pontjában megállapított feltételei megvannak.

Az ellentétes két elvi álláspont között a jogegységi tanács az első álláspontot teszi magáévá.

A postára adás tényével ugyanis a nem értékküldemény is, úgy, amint van, vagyis mindaz, ami a küldeményben van, tehát az abban lévő értéktárgy is, fenntartás nélkül kikerül a feladó tényleges hatalma alól s ehhez képest a közfelfogásnak megfelelő helyes jogi fogalmak szerint annak birto-

kából. És egyidejűleg a küldeménnyel együtt az abban lévő értéktárgy is a postának, illetőleg a küldemény ügy, amint van, hivatalánál fogva *kezelni köteles postai alkalmazottnak tényleges hatalmába és ekként e más érdekében gyakorolt hatalmi kapcsolatnál fogva annak hivatalos jellegű bírlalatába kerül.* Magában a bírlalásban tehát nem áll be változás a postai alkalmazottnak azzal a cselekedetével, amellyel az értéktárgyat a küldeményből kivesszi. Amde a lopás, szemben a sikkasztással, a *tettesnek birtok- vagy bírlalatváltozással járó tevékenységét tételezi fel,* mert a lopás elkövetési tárgya csak a másnak, tehát nem a tettesnek birtokában vagy bírlalatában levő idegen ingó dolog lehet és éppen ezért a törvény a lopás elkövetési cselekedetétől is nem a megtartást, hanem az elvételt jelöli meg.

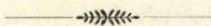
Az a körülmény, hogy az értéktárgy nem bevallottan értékküldeményként lett postára adva, a mindennapi élet közismert szokása szerint nem tekinthető a küldeményben levő értéktárgy birtokának fenntartására és annak gyakorlására irányuló akaratnak, úgy, hogy az csak a m. kir. postakincstár kártérítési felelőssége szempontjából bír jelentőséggel, a cselekménynek teljesen más értékelés alá eső büntetőjogi elbírálása szempontjából azonban közömbös.

Ezt az álláspontot foglalta el a m. kir. Kúria az 1929. évi december hó 11. napján B. II. 6.560/46. 1928. szám alatt hozott határozatában is.

Mindezeknél fogva kimondta a m. kir. Kúria jogegységi tanácsa, hogy a postai alkalmazottnak azt a cselekményét, amellyel hivatalánál fogva kezéhez jutott postai küldeményből (nem értékküldeményből) az abban levő értéktárgyat kivesszi és jogtalanul eltulajdonítja, nem a Btk. 333. §-ában meghatározott és a Btk. 336. §. 9. pontja alá eső lopás büntettének, hanem a Btk. 462. §-ában meghatározott hivatali sikkasztás büntettének kell minősíteni.

Ez a határozat nem zárja ki azt, hogy amikor a postai küldeményből, az abban levő értéktárgyat nem az a postai alkalmazott veszi ki, akire annak kezelése reá van bízva, hanem más postai alkalmazott, aki ahhoz hivatali állásának felhasználásával jut: akkor a bűncselekmény a Btk. 333. §-ába ütköző és a Btk. 336. §. 9. pontja alá eső lopás büntettének minősítendő.

Közli: Dr. Tajthy József.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

A francia posta igazgatásának újjászervezése. Az elmúlt év folyamán a francia törvényhozás a posta igazgatását kivette a kereskedelmi és ipari minisztériumból s egy új, önálló postaminisztériumot állított fel. Ezzel kapcsolatban a postaigazgatás legfelsőbb tagozódását is megváltoztatták. A minisztérium — amelynek fennhatósága alá tartozik a postatakarékpénztár is — nyolc főosztályra (direction) oszlik. A főosztályok viszont osztályokból (bureau) állanak a következő kimutatás szerint.

I. Főosztály. Központi szolgálat.

1. osztály. Költségvetés. Kereskedelmi szolgálat. Rádióhírdíró (Broadcasting).
2. osztály. Jogügyek.
3. osztály. Könyvtár. Fordítások. Okmánytár. Statisztika.
4. osztály. A központi igazgatás gazdasági ügyei.
5. osztály. Központi kiadások utalványozása.

II. Főosztály. Személyzeti ügyek

1. osztály. Rendszeres illetmények. Fegyelmi és katonai ügyek.
2. osztály. Személyzeti utánpótlás. Tanfolyamok. Mellékilletmények.
3. osztály. Kinevezések. Elöléptetések. Kitüntetések.
4. osztály. Nyugdíjazások. Szabadság. Szabadjegyek. Jótékonyági ügyek. Egészségügy. Segély.

III. Főosztály. Postaüzleti ügyek.

A. csoport. Postaszolgálat.

1. osztály. Belföldi szolgálat. Postai járási ügyek.
2. osztály. Nemzetközi levelezés. Belföldi és nemzetközi díjszabás. Portómentesség. Légiposta.
3. osztály. Hivatalok és a kézbesítés szervezése. Gazdászati ügyek. Értékcikkek gyártása.
4. osztály. Csomagszolgálat. Felszólalások. Térítési küldemények.

B. csoport. Épületek.

5. osztály. Épületek (általában és a párisi kerület).
 6. osztály. Épületek (vidéki kerületek).
- A főosztálynak van egy műszaki alosztálya.

IV. Főosztály. Távirdaüzleti ügyek.

1. osztály. Belföldi távirószolgálat.
 2. osztály. Nemzetközi távirószolgálat.
 3. osztály. Rádiótávirószolgálat.
 4. osztály. Távirdaanyagok. Tengeralatti kábelek. Csőposta.
- A főosztálynak van egy műszaki alosztálya.

V. Főosztály. Távbeszélőüzleti ügyek.

1. osztály. Belföldi távbeszélő vonalak. Előfizetők.
 2. osztály. Hivatali szervezet. Nemzetközi távbeszélő- és rádióviszonylatok.
 3. osztály. Táviró- és távbeszélő légi- és kábelvezetékek.
 4. osztály. Távbeszélő hivatalok és előfizetők gazdászati ügyei.
- A főosztálynak van egy műszaki alosztálya.

VI. Főosztály. Postacsek- és utalvány-szolgálat.

1. osztály. Folyószámla és postacsek.
2. osztály. Utalványok (utánvételek).
3. osztály. Ellenőrzés. Nemzetközi leszámolások.

VII. Főosztály. Számvevőség.

VIII. Főosztály. Takarékpénztár.

1. osztály. Szervezet és ellenőrzés.
2. osztály. Folyószámlák másodlati.
3. osztály. Számvevőség.

Hogy az egyes tisztviselői beosztásokat megérthessük, előre kell bocsátanom, hogy Franciaországban — mint egyébként a legtöbb európai államban — nincsen a tisztviselőknek címe, hanem elnevezésüket a beosztásuktól nyerik. Így tehát a 8 főosztály élén egy-egy directeur (a számvevőség élén az agent comptable) áll. Minden főosztályban van továbbá egy (a postaüzletiben két) sous-directeur, akik részben, mint a főosztályvezetők helyettesei, részben mint a főosztályba tartozó legfontosabb osztály vezetői működnek. A többi osztály élén az osztályvezetők (chef de bureau) állnak, akiknek a helyettese a sous-chef de bureau. Az osztályokban levő, magyar szóval élve, közigazgatási munkát végző tisztviselők között csak két csoport van: rédacteur principal (főfogalmazó) és rédacteur (fogalmazó). Műszaki elnevezésű tisztviselőcsoport kettő van: ingénieur en chef és ingénieur (főmérnök és mérnök).

A tisztviselői létszám a következő:

Directeur (Igazgató)	7
Sous-directeur (Aligazgató)	7
Agent comptable (Számvevő)	1
Chef de bureau (Osztályvezető)	26
Sous-chef de bureau (Osztályvezető-helyettes)	111
Rédacteur (Fogalmazó)	195
Ingénieur en chef (Főmérnök)	4
Ingénieur ordinaire (Mérnök)	6

Be van még osztva 195 ú. n. commis, akiknek helyzetét a mi igazgatási szolgálatra beosztott forgalmi tisztviselőinkével lehetne összehasonlítani. Van továbbá igen nagy számmal segédmunkaerő, nevezetesen, újból magyar fogalommal élve, 241 üzemi nőtisztviselő és 88 írógépezelő. Hozzászámítva az altiszteket és munkásokat, a postaminisztérium létszáma összesen 1312 főből áll.

Érdekes egy pillantást vetni a tisztviselői fizetésekre is, különösen arra való tekintettel, hogy nemrég még a francia tisztviselők fizetése egyike volt a legrosszabbaknak Európában. A főosztályvezetők fizetésében három csoport van, amely azonban nem a személyhez, hanem a főosztály munkakörének fontosságához igazodik. Ezt a francia posta a következőnek látja: legfontosabbak a posta- és távbeszélőüzleti főosztályok, amelyeknek vezetői évi 125.000 frankot (kb. 28.000 P) kapnak, utánuk jönnek a központi-, a személyzeti- és a távirada-főosztályok (112.500 frankkal), végül a postacekkés és a takarékpénztári főosztályok évi 100.000 frankkal. Az agent comptable fizetése jelentékenyen kisebb. Amint látjuk, az illetmények jó egynehányszorosát teszik a magyar illetményeknek. Még a kisebbrangúak fizetése is ma már igen tekintélyes. Az előadók fizetése a legalacsonyabb fokon 14.000 frank, a legmagasabb fokon pedig 35.000 frank (kb. 3.300 P-től 7.300 P-ig). Meg kell végül jegyeznem, hogy ez alkalommal az egész személyzet fizetését rendezték. Összehasonlítás kedvéért közlöm néhány kerületi igazgatósági tisztviselő fizetését: a kerületi igazgatók 45.000—64.000 frankot, a párizsi kerületé 70.000 frankot, az osztályvezetők 39.000—50.000 frankot, a főelőadók, illetve az előadók pedig 13.500—30.000 frankot kapnak. A háborúból igen meggazdagodott Franciaország, úgy látszik, rátért a tisztviselői jó fizetésére.

A nagy központi átszervezéssel kapcsolatban a kerületi igazgatóságok rendszerében is változás állott be. 1926 előtt, mint ismeretes, Franciaországban minden megye (département) székhelyén postaigazgatóság volt. Ez természetesen magával hozta az ügyek elaprózását. Ezért 1926-ban 4—5 igazgatóságot összevontak és azokból az ú.

n. „direction régionale“-okat állítottak fel. Ezek sem váltak be teljesen; az állami közigazgatás ugyanis Franciaországban teljesen a megyék szerint van elosztva és így a megye székhelyén az állami közigazgatás bármely ága részéről rendelkezésre áll a főtisztviselő — kivéve a postát. Az új szervezet ezt a kérdést úgy oldja meg, hogy fenntartja úgy a megyei, mint a kerületi postaigazgatóságokat. Tehát minden megye székhelyén — még ott is, ahol kerületi postaigazgatóság van, — újból felállítják a postaigazgatóságot, amelyek elvileg a kerületi igazgatóság alá vannak rendelve. A kerületi igazgatóság hatásköre inkább általános: a kerület költségvetését készítik el, továbbá olyan kérdéseket tárgyalnak, amelyek az egész kerületet érdeklik. Itt van központosítva a kerületi számvevőség is. A megyei postaigazgatók a szolgálat közvetlen felügyeletével vannak megbízva. A kézbesítés rendezése, a hivatalok belső szolgálata, személyzet minősítése az ő hatáskörükbe tartozik.

(A Bulletin officieľből és az 1929. évi jelentésből.)

A washingtoni parlament az automata-telefon ellen. A Chesapeake and Potomac Telephone Co., amelynek munkakörébe tartozik a washingtoni távbeszélő szolgálat, a washingtoni parlament épületében 450 automatikus telefonkészüléket szereltetett fel. A kongresszus mindkét házának tagjai az automaták ellen a legerősebb harcot indították meg. Mindkét ház határozatilag kimondta, hogy az automata-telefonokat legrovidebb idő alatt el kell távolítani és azokat kézikapcsolású telefonokkal kell pótolni. A társaság azt gondolta, hogy a szenátorok és képviselők hozzá fognak szokni a berendezéshez és később nem fognak idegenkedni attól. Úgy a szenátus, mint pedig a képviselőház azonban elvi okokból van az automaták ellen. A képviselők főindoka az volt, hogy az automatizálás igen sok távbeszélő női alkalmazottat munkanélkülivé tesz úgy, hogy az egész országban már úgyis emelkedőben levő munkanélküliség még súlyosabbá válik. A kongresszus erős állásfoglalása következtében az elnök palotájában, a Fehér Házban, sem engedték meg automata-telefonok felállítását. A parlamentnek és a kormánynak ez az állásfoglalása annál érdekesebb, mert közismert az amerikaiaknak a technikai újítások iránti nagy érzékük. (Bl. für P. und T.)
dr. Forster K.

Távol kelet légitápostája. Érdekes figyelemmel kísérni a világhatalmak ama próbálkozásait, melyeknek célja a távol keletre irányuló légitápostai útvonalak megteltemtése. Az amerikaiak e tekintetben is

igyekeznek a vezetőserepet maguk részére biztosítani. Eddig csupán amerikai repülőnek sikerült az óceánrepülés kelet-nyugati irányban. A francia d'Oisy Párisból, az olasz de Ferrara Rómából repült Pekingbe. Az angol Hinkler Angliából Ausztráliát látogatta meg; a német Luft Hansa társaság repülői már 1926-ban a Berlin melletti Tempelhof-ról felkeresték Pekinget, 1929-ben pedig Konstantinápolyt s azóta Törökországgal mind előnyösebb és állandóbb légi összeköttetések megteremtésére törekednek. Szintén 1929 őszén holland repülők tették meg először az Amsterdam—bataviai (Jáva-sziget) 14.100 km.-es légi utat, 12 nap alatt Fokker gépekkel, a dicsőségen kívül az előnyös és gyors postaösszeköttetés lehetőségét biztosítva hazájuknak, gazdag gyarmatvilágukkal.

Szárazon és vizen 16 napig tart az út Londonból India székhelyére, Delhi-be. Az Imperial Airways társaság gépei ezt a távolságot a levegőn át 9 napra csökkentették, noha a repülés útszakaszonként és csak nappal történik. Az első útszakaszt London—Bazel között repülőgéppel teszi meg az utas; innét — az Alpokon át történő repülés nehézségei miatt — éjjeli gyorsvonat röpti az utast Genuába. Genuából vízi repülőgép Görögországba, majd Abukir és Kairóba, innen a szárazföldi repülőgép Bagdadba és Basra állomásokig megy, ahonnan már csak kétnapi távolságra esik a légi út végállomása: Karatschi. Ha az éjjeli repülés kérdését kellő biztonságot nyújtó módon megoldják, ez az egész légi út 3 napot vesz majd igénybe.

Hollandia indiai gyarmatán nagyon élénk a légipostaforgalom. A németalföld-indiai társaság gépei állandó repülőgépjáratokat tartanak fenn Jáva fővárosa Batavia és Bandoeng és Semarang városok között. Ujabbán a Maláj-szigeteket is bekapcsolják a légiforgalomba.

A francia repülő-társaságok újabbán joggal szereztek a nápolyi és castellosói repülőter közös használatára. Erre azért volt szükség, mert a francia Indokínába Itália és Athénen keresztül óhajtanak a francia repülők eljutni. Athénből Bagdadba, innen Saïgonon keresztül a kínai tengeri kikötőig, onnan Tokióig hosszabbítják meg a légivonalat. A német repülőgépek útiránya Keletázsia jobbra orosz területeket érint.

A China Airways nevű amerikai légipostavállalat állandó repülőgépjáratokat tart fenn Sanghai és a tőle közel 1000 km. távolságra fekvő Hankau között. Ezt a vonalat legközelebb Pekingig és Kantonig hosszabbítják meg. Japán 1929 óta tart fenn légi járatokat Tokió—Osaka és Fukuoka között. Sőt Délázsia egyetlen függő-

len királysága, a fehér elefántjairól híres Siam is kitünő légipostai összeköttetéseket tart fenn az ország nevezetesebb városai között. Repülőtisztjeit az amerikai hadseregben képezik ki kitünő pilótákká (V. B. W. 1931: 8.)

A német posta emléklevelezőlapot adott ki Stephan Henrik születésének századik évfordulója alkalmából. A címlap baloldali részét Stephannak arcképe díszíti. 8 pen-niges postabélyeg a címlap felső jobb sarkában, az 1875. évben megjelent első német levelezőlapon használt, violaszínen nyomott postabélyeghez hasonló rajzban készült. Az arckép és bélyeg ez alkalommal sötétszürke nyomásban jelent meg. Az emléklevelezőlap január hó 7-ével került forgalomba. (D. V. Z. 1931: 2.) (k. j.)

A japán posta különleges üzletágai között foglalt helyet az állami életbiztosítás (1916) és életjáradékbiztosítás (1926) is, amely két szociális üzem aránylag rövid idő alatt a posta legnépszerűbb üzletágává fejlődött. Ma kb. 11 millió tagja van e kettős állami biztosítótársaságnak. A japán posta többek között felelősség mellett elfogad ajánlott leveleket, kikötött határidőn belül leendő kézbesítésre és azt a tartalom sérülése esetén is kártéríti. (P. N. 1930: 41.)

(k. j.)

A svéd posta sajátosságai. A svéd posta közlekedési eszközei sárga színre vannak mázolva, úgy, mint a mieink zöldre. A sárga mezőket keskeny kék vonalakkal szegik be. A közúti közlekedési eszközként leginkább a gépkocsi szolgál, amely a célnak megfelelő nagyságban és különböző formában, mint levélgyűjtőköcsi, tárköcsi, avagy mellékkocsival futó motorkerékpár nyer alkalmazást. A levélgyűjtőszekrények rendszerint párjával állnak egymás mellett az utcákon; ezek közül az egyik — a sárgára mázolt — levelek részére, a másik, — a kékre festett, — nyomtatványok részére. A levél szekrény kisebb, a nyomtatványgyűjtőszekrény lényegesen nagyobb. A közúti villamoskocsikon szintén láthatók az apró sárga levélgyűjtőszekrények, ha azok a főpostahivatal előtt futnak el. A levélgyűjtés a nálunk is ismert önműködő gyűjtőtaskával történik. Az utcákon és nyilvános tereken, legtöbbször a levél szekrények közvetlen közelében, kis alakú értékkikárúsító automaták is vannak felszerelve. Ezek az értékkikárúsító automaták különösen a postahivataloktól távolabb fekvő utcákon tesznek jó szolgálatot. A postahivatalok ismertető jeleként a postaházakra erősített jellegzetes lámpa szolgál, amely a postaházakon meglehetősen magasan van elhelyezve; vas alkatrésze kékre van mázolva és a vaskeretekben két oldalt sárga üveglap van

beillesztve, amelyen a svéd korona a postakürttel, mint a posta jelképe látható. Az éjjel a kivilágított lámpák üvegén elhelyezett ezek a postajelvények mintegy úszni látszanak a levegőben.

A kézbesítőszemélyzet egyszerű, fekete egyenruhát visel, minden jelvény nélkül. Nyáron fehér vagy szürke vászonruhát hordanak. A kézbesítőszemélyzet bőrtáskáját szintén szíjra függesztve, vállán keresztül-verte hordja. A táviratkézbetés, mint általában az egész táviró, teljesen külön áll a postától, ezért külön személyzet végzi, a táviratkihordók egyenruhája azonban hasonlít a postások ruhájához.

A svéd hivatalok felvevőhelyiségei a fővárosban éppúgy, mint a vidéken, bizonyos előkelőséggel vannak berendezve. A közönség részére bőrpamlagok szolgáltnak pihenő és várakozó hely gyanánt. A postahivatalokban kifüggesztett hirdetések fakeretekbe foglalva, rendezetten vannak elhelyezve a közönség részére fenntartott helyen. A közönség részére íróasztalok, használható íróeszközökkel állnak rendelkezésre. Ezeket az íróeszközöket a közönség soha el nem viszi, sőt megkíméli. A felvevő munkahelyeken jobbra női alkalmazottak látják el a szolgálatot. Postai értékcikket bármely felvételi ablak köteles kiszolgáltatni, tekintet nélkül arra, hogy a munkahely felírása szerint foglalkozik-e bélyegárúsítással vagy sem. A hivatalok felvevő termei jobbra bankszerűen vannak berendezve. A közönség kényelmére gázcsepok vannak felszerelve a küldemények könnyebb pecsételhetése céljából. Erre főként azért van szükség, mert a svéd posta a viaszpecsétekkel lezárt ajánlott küldeményekért sérülés esetén is ad kártérítést. A gáz mellett a posta gyufát és spanyolviaszt tart készenlétben a közönség ingyenes használatára s ezek éppúgy, mint a tollszárazak, soha el nem tűnnek. Sajátságos még az a berendezkedés, hogy a közönség részére fenntartott helyen elhelyezett és e célra berendezett állványon szépen rendezve — és díjmentesen — állnak a közönség rendelkezésére a küldemények feladásánál szükséges kísérőokmányok, pl. postautalvány, szállítólevél, távirási űrlap stb., stb.

A svéd posta igen széles keretek között ad helyt a postai díjak hitelezésének. A tömeges feladó küldeményeit a feladókönyvvel együtt beadja az osztálykezelőnek és anélkül, hogy a küldemény felvételét vagy felülvizsgálását bevárná, távozik. Ha a felvevőalkalmazott a küldemények felvételével végzett, a feladókönyvet — amelybe az átvételt előírászerűen elismerte, a közönség részére fenntartott helyen e célra szolgáló külön állványon helyezi el, ahon-

nét azután a feladó tetszés szerinti időben elvetheti könyvét. Nagyobb forgalmú svéd postahivatalok lépcsőházában — disz egyenruhába öltözött portás irányítja a közönséget a megfelelő munkahelyekre.

Egyébként a felvevő ablakoknál alkalmazott tisztviselők egyenruhát nem viselnek. A női alkalmazottak kék vagy sárgásbarna védőköpenyt hordanak szolgálatban. A postavezérgazgatóság épületének lapos tetőjén kert és pihenő van berendezve, ahol a szolgálati idő alatt felváltott alkalmazottak bármely időben frissítőket fogyaszthatnak. (D. V. Z. 1930 : 51.) (k. j.)

Az amerikai postaigazgatás 1930. november havában nyilvános árlejtést hirdetett New-York és Európa között Bermuda—Azóri-szigetek vagy más útvonalon keresztül berendezendő állandó légipostajarat üzemeltetésére. A pályázóknak december 29-éig kellett ajánlataikat a washingtoni Post Office Department-nál benyújtani. Az oda- és visszarepülésnek azonos útvonalon kell megtörténnie. A szerződés 1931. június hó 1-étől kezdődő 10 évre köti az ajánlattevőt. Hetenként egyszeri indítás van egyelőre tervbevéve; a Generalpostmaster azonban fenntartja magának a jogot a légipostamenetek szaporítására. A használandó repülőgépeket lehetőleg az Amerikai Egyesült-Államok területén kell előállítani, sőt a pilótáknak is amerikai állampolgároknak kell lenniök. A pályázati feltételek szerint a repülőgépek hasznos megterhelésének szállítási díjaként 300 font és egy angol mérföld távolsáért 2 dollárt, azon túl pedig a megterhelés minden további fontja és újabb 1000 mérföldje után 1—1 további dollár díjazást tervez az amerikai postaigazgatás. A tervbevevett európa—amerikai légipostajarat Floridán vagy Porto-Ricon keresztül a délamerikai légijáratokkal is közvetlen csatlakozást tartana fenn. (D. V. Z. 1930 : 51.) (k. j.)

A német posta díjleszállítás tervével foglalkozik. A német posta igazgatótanácsának albizottsága december 18-án már foglalkozott a német postaminisztérium díjleszállítási tervével és azt általában magáévá tette. E tervet az abból indul ki, hogy az általános gazdasági helyzet rosszabbodása 1931. március hó 31-ig előreláthatóan 120 millió birodalmi márka jövedelemcsökkenést jelent az előirányzattal szemben a német postának. Ugyanakkor számol azzal a ténnyel is, hogy a birodalmi posta alkalmazottainak iárandóságcsökkenése révén előálló 40 millió márka megtakarítást teljes egészében be kell szolgáltatni a birodalmi pénzügyminiszternek, az elmaradt egyéb állami jövedelmek pótlásaként. Ezért a német postának óvatosan kellett eljárni

a posta díjleszállítási tervezet összeállításánál.

Abból a célból, hogy az ipar és kereskedelem reklámtevékenysége megkönnyíthesse, a birodalmi német posta elsősorban azoknak a postai küldeményeknek díját teszi olcsóbbá, amelyeken keresztül a gazdasági körök reklámtevékenysége olcsóbbá tehető. Ettől a gondolatától vezettetve, új, 20 grammos nyomtatvány súlyhatárt létesített és ezeknek a nyomtatványoknak díját 4 pfennigben állapította meg. E kedvezményes díjtétel bevezetése, valamint a válaszos levelezőlap mintájára rendszeresített válaszynomtatványkártyák együtt kb. 18 millió márka évi jövedelemcsökkenést jelentenek a német postának. Hasonlóképpen csökkenti a német posta a címezetlen nyomtatványok tarifáját, továbbá a csomag díjszabásban is bizonyos díjleszállítást léptet életbe, amennyiben a 20 kg.-os és a második díjövbe tartozó csomagok díja 50 pfenniggel, a többi díjövbe tartozó ugyanilyen súlyú csomagok díja pedig 1 márkával csökken.

A távirati utalványoknál a legkisebb díj összegét, továbbá a díjfokozatokat szállította le; sürgős táviratoknál többé az egyszerű távirási díjaknak nem háromszorosát, hanem csak kétszeresét számítja. Viszont a távirat-levél legkisebb díját 1 márka 50 pfennigről 1 márkára szállítja le.

A távbeszélőnél is díjleszállítást léptet életbe abban az alakban, hogy a berlini távbeszélőhálózat alapdíját, amelyet pedig a szabályzat szerint 9 márkára kellett volna most felemelni, továbbra is meghagyja az eddigi 8 márkában, noha a főállomásoknak a száma Berlinben újabban már a 300.000-re is meghaladta s így a díjszabás eddigi rendelkezése szerint az eddigi havi alapdíj emelhető lett volna. Ugyancsak kétszeres díjat számol az eddigi háromszoros díjak helyett a sürgős távbeszélgetésekért is.

Ebből láthatóan a német posta igen ügyes taktikázással, aránylag csekély áldozattal, eleget tesz a gazdasági körök díjleszállítást kérő követelődéseinek, anélkül azonban, hogy a posta tulajdonképpeni fő bevételi forrását alkotó díjszabási tételeket (levéldíjak, az alacsonyabb súlyfokozatú csomagok díjai stb.) érintette volna.

Az albizottság által elfogadott tervezet a német posta igazgatótanácsának január vége felé tartandó ülésén kerül tárgyalásra. Az új díjtételek előreláthatóan 1931. március 1-ével lépnek életbe. (D. P. 1931 : 1.)

(k. i.)

Az angol posta sajátosságai. (Folytatás.) Mint már azt az előző számban említettük, táviratokat az egyesült angol királyság határain belül az 1869. évi törvény alapján

csupán az angol posta fogadhat el továbbításra. Magán, vagy jogi személyek saját céljaikra, saját területükön rendezhetnek ugyan be magán táviróvonalakat, de ha ezek a vonalak idegen területeket érintenek, ahhoz már az angol posta engedélye szükséges. Külföldi táviróösszeköttetések létesítése nem esik az angol posta kizárólagos joga alá. Külföldi táviróösszeköttetések céljaira kábelfektetés vagy drótnélküli táviróösszeköttetések létesítése akár szárazföldön, akár pedig tengeren tartózkodó hajóállomásokkal az angol postaminiszter engedélyezése alá esik.

A külföldi táviró-társaságok által közvetített táviratok belföldi továbbítását és kézbesítését, továbbá e társaságok által továbbítandó táviratok felvételét az angol posta is ellátja és ezért a társaságtól átlag 1 penny szódíjat, de táviratonként legalább 1 shilling átalányt kap. A rövid hullámhosszal dolgozó táviratozás bevezetése óta a tengerentúli kábelek jelentősége csökkent. E társaságok kénytelenek voltak szódíjakat mérsékelni és a tengerentúli táviróforgalom előnyösebb, olcsóbb lebonyolítása érdekében az angol posta érdekeltységének bevonásával új társaságot alapítottak. Az angol táviró a Morse-készüléket alig használja. A falusi hivataloknál azt a távbeszélő, forgalmasabb hivataloknál a kopogózsem, nagyforgalmú hivataloknál pedig a Baudot és Wheatstone, Creed-féle nagyteljesítményű betünyomó készülékek bonyolítják le a táviróforgalmat. A táviróüzem az ország egész területén általában úgy, mint nálunk, a postával egyesítve van. Abban is meg egyeznek az angol viszonyok a magyar viszonyokkal, hogy a londoni központi táviró hivatal az ország táviróforgalmának legnagyobb részét önálló hivatalként bonyolítja le, mint nálunk a központi táviró. Táviratok feladásánál és kézbesítésénél a távbeszélő igénybevétele meg van engedve. Az angol táviródíjszabás 1920 óta nem változott. A vasárnap feladott táviratokért külön díjat számítanak fel. A helyi táviratok díjkedvezményt nem élveznek. Az 5 kilométeren túl történő kézbesítésnél külterületi díjat számítanak fel. Hírlaptáviratok kedvezménye Angliában is fennáll. Ezen a címen az angol posta évenként közel 6 millió P jövedelemtől esik el. Ezenkívül a vasúttársaságoknak is jogukban áll bizonyos számú táviratokat meghatározott szöszámig ingyen továbbítani, amely további 3 millió P jövedelemcsökkenést jelent az angol postára nézve. Éppenezért, de még az állandóan csökkenő forgalom miatt is az angol posta állandóan ráfizet a táviróüzemre. Ez a ráfizetés 1928. évben 1.400.000 font sterling, 1929-ben 800.000 font sterling volt.

A ráfizetés csökkentése érdekében az angol posta mindent elkövet, azonban e törekvését kézzelfogható siker eddig alig koronázta. Az angol posta a sürgős táviratokat nem ismeri. A betűnyomó Hughes-gépet alig alkalmazza és a távirási díjakat postabélyegben ragasztja fel a távirási ürlapokra.

A távbeszélő óriási elterjedésnek örvend, amit elsősorban az angol posta által hivatalosan folytatott reklám-tevékenységnek is lehet köszönni. Vannak külön tisztviselők, akiknek egyetlen kötelességük a távbeszélő előfizetőknek a gyűjtése. Ezek a tisztviselők minden új előfizető belépésénél főállomásonként 2, mellékállomásonként 1 schilling jutalékot kapnak. Ezek az ú. n. Contract Officers naponként átlag 2 új előfizetőt szereznek. Ha új ház épül valahol, az angol posta megbízza tisztviselője nyomban megjelenik az építettnél és igyekszik reábeszélni, hogy az új lakásokba mennél több távbeszélőállomás részére szereltesse kábelvezetéseket. Az állomás bekapcsolásakor a távbeszélő előfizető szokatlanul udvarias hangú iratot kap a távbeszélő igazgatástól, amelyben üdvözlök az új előfizetőt és fölkéri, hogy esetleges panaszait távbeszélőn vagy más alkalmas módon a megadott címre haladéktalanul jelentse.

Az 1904-ben hozott törvény értelmében a Postmaster-Generalt illeti meg Angliában a rádióállomások létesítésének, valamint a rádióüzem legfelsőbb irányításának joga. 1926. év végéig a British Broadcasting Company néven alakult társaság, — jobbra a rádiókészülékeket gyártó üzemek, kereskedők érdekszövetkezete — tartotta kezében a szórakoztató rádiót. E társaság helyébe 1927 január 1-től kezdve a királyi rendelet a British Broadcasting Corporation elnevezésű új társaságot ültette. Ez az új társaság 5 tagból (Governors) áll, kiket a király az arra egyéni kiválóságuk révén legalkalmasabbaknak látszó személyek közül 5—5 évre nevez ki. Ezeknek az igazgatósági tagoknak semmiféle vonatkozásuk az érdekeltségi körökkel nem lehet és felelősök a rádió-műsorok művészi színvonaláért, valamint az onnan sugárzott minden közleményért.

A Postmaster-General csak a politikai felelősséget viseli és őt illetik a szerződések kötésének és a rádió pénzügyi igazgatásának kérdései. A rádió bruttó bevétel 12¹/₂⁰/₀-a az angol postaigazgatást illeti; a fennmaradó bevételi részből az előfizetők első milliója után 90⁰/₀-ot, a második után 80 és a harmadik után 70⁰/₀-ot kap a rádió-társaság.

A rádió iránt Angliában igen nagy az érdeklődés. Már 1928. év végén 2,700.000 volt a fizető rádióelőfizetők száma. Az évi díj 10 schilling, ami kb. 13—14 pengőnek felel meg. Megjegyezzük, hogy Németországban az évi díj 24 márka (= 33 pengő), nálunk pedig 28.80 P. — Az angol rádióelőfizető az évi díjat évenként előre, egy összegben köteles a postán befizetni és nem a kézbesítők útján szedi azt be az angol posta.

Érdekes az angol postatakarékpénztári szolgálat szervezete. A postatakarékpénztár — mint Európában általában — Angliában sem önálló üzem, hanem a posta egyik legnépszerűbb üzletága. A takarékoság gondolatát az angol posta egyrészt a takarékbetétek elfogadásával, másrészt takaréklapok árusításával és állami kölcsönök vásárlásával szolgálja.

A postatakarékpénztárnak ezidőszent több mint 12 millió betevője van. Betevő mindenki lehet, aki legalább 1 schillinget (= 1.30 P) befizet. Befizetni és kivenni rövid úton bármely hivatalnál, a szolgálati idő alatt bármikor lehet. 2 font sterlinget meghaladó összeget csak hosszú úton lehet felmondani. A takarékbetétek felső határa nincs megszabva, de évenként ugyanattól a betevőtől csak 500 font sterlingig (= 13.500 P) fogad el betétet. A kamat igen alacsony: 2¹/₂%. A betevők számát központilag vezetik. A betétek gazdaságos kezeléséről az államadóságok megbízottsága gondoskodik. A betétek biztonsága és a felmondás egyszerű módja a postatakarékpénztárt igen népszerűvé tették.

A közvetlen takarékbetétek elfogadása mellett a világháború óta a takarékoságnak másik módja is igen elterjedt Angliában. Ez a takaréktalványok útján való takarékoság. Ennek az a lényege, hogy pld. a 16 schillingért (% 20.80 P) vett takaréktalvány értéke 6 év múlva 1 font sterlingre (= 27.70 P.), 10 év múlva 1 font 4 schillingre (= 33 P-re) emelkedik. Vannak 4, 8, 20, 40 és 80 schilling értékű takaréktalványok, melyeknek értéke, — ha csak felmondás időközben nem történik — az előbb mondott arányban nő. Ez a tőkenövekedés kb. 4¹/₂%os kamatozásnak felel meg. E takaréktalványok jövedelemadó alá nem esnek, de senki sem szerezhet 500 font sterlingnél nagyobb értékű takaréktalványt. E takaréktalványok értéke a mi takaréklapjainknak megfelelő módon is összegyűjthető, 32 mezőre beosztott lapok útján, amelyekre kis értékű takarékbélyeg ragasztható. Az angol posta takaréktalvány forgalma meglepően nagy. Ezidő-

szerint több, mint 8 millió a betevők száma.

Az angol posta költségvetését az angol parlament külön előirányzatban engedélyezi. A távbeszélő és táviró beruházások céljaira szükséges jelentékeny összegű beruházásokat szintén külön költségen formájában teremt elő az angol posta már évek óta.

Miután az angol posta költségelőirányzatának bevételeiből igen nehéz annak pénzügyi helyzetére helytálló következtetést vonni, ezért a központi számvevőség az évi jelentések külön kimutatásaiban állítja szembe az angol posta kiadási és bevételi tételeit. Ebben az évi jelentésben az egyes üzletágak jövedelmezőségét külön-külön is kimutatja az angol posta. Az angol posta bevételi többletét az 1929. évi jelentés 9 millió font sterlingre, kb. 200 millió P-re teszi.

Az angol posta pénztárszolgálatát erősen központosított. A kerületi igazgatóságoknál nincs kerületi pénztár és nincs számvevőség s így valamennyi hivattal a központi számvevőség számol el. És pedig 475 főhivatallal, 208 mellékhivatallal és 4408 kirendeltséggel naponként, a többivel hetenként egyszer. E leszámolásokból állítja össze a központi számvevőség a havi és évi leszámolásokat. A napi és heti leszámolások e rendje miatt a központi számvevőség hatalmas, 1924 főből álló (ebből 903 nő) személyzettel kénytelen dolgozni. (Archiv f. P. u. T. 1930 : 11.) (k. j.)

Marconi a rádió jövőjéről. A nagy felhaláló a rádió jövőjéről a „Sunday Express” tudósítója előtt a következő érdekes nyilatkozatot tette: A drótnélküli technika eddig is kétségtelenül igen nagy eredményt mutatott fel. Másodpercek alatt oceánokat hidalunk át, pompás érthetőséggel beszélgetünk pl. Drezdából Surabájával Jáva szigetén stb. S mégis általános az a vélemény, hogy mi az éhertávírozás terén még csak a kezdet kezdetén vagyunk. Még nagyobb csodákra van kilátás s mostani berendezéseinket egy későbbi korban valószínűleg már csak mint lomtárba való holmit fogjuk értékelni.

Főleg az irányított rádióhullámok problémájának fejlődésére van nagy kilátás. Úgy, mint az optikában a fénysugarakat, úgy fogják az elektromágneses sugarakat is kötegelni, vagyis azokat csak egy irányba engedik terjedni. Végül is el fogunk érni a titkos rádióhoz s a rádió útján közölteket senki sem fogja tudni kihallgatni.

A képtávíró és a távbalátás tovább mennek a haladás útján. Völegény és menyasszony, akik eddig leveleket váltottak egymással, a jövőben képtávíró útján

fogják egymást a távolból küldött fényképekkel megörvendeztetni. A távbalátás tökéletesítésével a mindenhol való jelenlételnek bizonyos formája fog kifejlődni a földön. Az olyan jellegű távbeszélőforgalom, amilyen jelenleg csak a nagy városokban van meg, vagyis amikor mindenki mindenkivel beszélgethet, valószínűleg az egész földre kiterjesztve is lehetséges lesz. A föld kétmilliárd lakosa számára az elektromos távközlékedés mintegy általános szellemi összekötő kapcsolatot fog jelenteni. Szinte magunk elé rajzolhatjuk azt a bekövetkező jelenetet, mikor egy eszkimó, aki Juliane-haab-ban lakik, az újjeländi Wellingtonnal beszélget drótnélküli távbeszélő útján s képtávíró útján mindjárt meg is küldi az általa készített legfrissebb sarkvidéki felvételeket. Vagyis az utópiákból részben valóság lesz s olyan gyorsasági rekordokra van kilátás, amilyeneket mai-napság tulajdonképpen még el sem tudunk képzelni. (T. P. 1930. 23.)

Vízalatti távbeszélőalagút öntöttvasból. A new-yorki távbeszélő társaság a Harlem folyó alatt vezet vízalatti távbeszélőalagút építését tervezi, mely öntöttvascsövekből készül. A csövek méretei az e téren elért méretekkel messze felül fogják mulni. Ez a vízalatti közlekedési vonal, mely minden eddigi vízaatti összeköttetést túl fog szárnyalni, a vállalat műszaki osztályának egyik rekord munkája lesz. Az alagút a vállalat helyi és távolsági forgalmának könnyebb és gyorsabb lebonyolítására szolgál s abban a távolsági forgalomban a New-York és Uj-Anglia, valamint Kanada közti áramköröket fogják vezetni.

Az alagút megépítéséhez kerekén 200 vascsőre van szükség, melyeknek folyómétere 2500 kg-ot nyom. A folyó alatti szakaszon az alagút átmérője a 2 méternél valamivel több lesz s a két végpontnál 3 méterre fog kiszélesedni, ahol kábelaknában végződik, melyek 5 méter mélységben vannak az úttest színe alatt. A csövek betonburkolatba lesznek beágyazva s az egész alagút a folyó ágyába vert pilóttákon fog nyugodni.

Elkészülte után a vízalatti alagútba 148 drb. égetett agyagsövet helyeznek el, melyekbe aztán a 150.000 távbeszélő áramkört behúzzák. Ezeken az áramkörökön fog a világ, mondhatni legjelentősebb távbeszélő forgalma lebonyolódni, mert erre vezetik a New-Yorktól nyugatra fekvő központoknak New-York közvetítésével lebonyolított beszélgetéseit, úgyszintén a New-York és Uj-Anglia, valamint a New-York és Kanada közti beszélgetéseket is. Hogy a folyómeder az alagút elhelyezésére alkalmassá váljék, a medernek ezt a szak-

szát előbb ki fogják kotorni s az alagút két végaknáját, melyeknek súlya egyenként 10.000 kg.-ot fog nyomni, a partokon elkészített ú. n. bölcsőkben helyezik el. A vascsöveknek egymásba való helyezésével járó vízalatti munkákat természetesen búvárokkal végeztetik.

Az építés ideje alatt az alagút vízzel fog megtelni, melyet aztán elkészülte után előbb teljesen ki kell szivattyúzni. Az alagutat védő égetett agyag, vas- és betonréteg biztosítani fogja a benne futó áramkörök minden külső behatástól mentes működését. (T. P. 1930. 23.)

Képtáviró rövidhullámrendszeren. A „The Marconi Review” 1930. évi 26-ik számának közlése szerint a London—Délafrika, valamint a London—Kanada közti Beamrendszerű rádiótáviró összeköttetésen megindult a képtáviró forgalom s a forgalmat a többi „Imperial” brit rádióösszeköttetésen is rövidesen felveszik. Ily módon csekkeket vagy bármily más okmányt tetszés szerinti távolságra lehet a maga eredeti alakjában ezekre az óriási távolságokra is továbbítani. Így néhány hét előtt az ausztráliai Beam állomás már kísérletképpen továbbította a Kingsford-Smith parancsnoknak Ausztráliába való érkezéséről készült fényképfelvételt, melyet a Times mindjárt közölt is. Ezt megelőzően a kanadai képtáviróösszeköttetésen Mr. Bennet levelének fényképét továbbították Kanadába. Sir Basil Blackett megállapítása szerint a brit birodalom rádióberendezései a legjobbak az egész világon, ami nem csekély mértékben a brit rádiószolgálat személyzetének, elsősorban pedig Marconi márkí igazgató nagyszerű munkájának az eredménye, akiről szerinte még akkor is beszélni fog a világ, mikor a vele egyidőben élő politikusokat és államférfiakat már régen elfelejtették. (M. R. 1930. 26.)

A távbeszélő Svédországban. Svédországban a távbeszélő előfizetők száma kerekén 500.00-re rúg, 1000 lakosra tehát 80 távbeszélő előfizető jut. Magában a fővárosban, Stockholmban 129.037 előfizető van, 1000 lakosra így 297 előfizetői állomás esik. Ilyen magas állomássűrűséggel egyik európai fővárosban sem találkozunk. A legtöbb távbeszélő központ ezidőszerint még kézikapcsolású üzemművel dolgozik. Stockholmnak ezidőszerint 3 automatikus központja van, melyekhez 45.000 előfizetői állomás van hozzákapcsolva s melyek Ericsonrendszer szerint épültek. Két újabb automatikus központnak az építkezési munkái már szintén folyamatban vannak. Ezeknek a befogadóképessége 60.000 előfizetőre van tervezve. Göteborgnak 15.000 előfizetős automatikus központja van. Sunsvall-ban és

Malmö-ben ugyancsak automatikus központok működnek, melyeket az igazgatás által tervezett speciális rendszer szerint az ú. n. relais-rendszer szerint építettek. Maguk a távbeszélő áramkörök már legnagyobb részt kábelben futnak. Svédország legfontosabb kábele az 530 km hosszú Stockholm—Göteborg kábel, melybe 6 erősítőállomás van bekapcsolva. Épülőben van ezenkívül ezidőszerint a Stockholm—Malmö kábel is, melynek Stockholm—Nordköpíng szakasza már elkészült. Befejezését 1931-re tervezik. E kábel hossza 630 km. lesz. Néhány év előtt üzembehelyezték a Stockholm—Gävle kábelt is, mely 180 km. hosszú. A kábeleket mind a Stockholm melletti Sundrybergben működő Sieverth kábelgyár készítette.

Svédországnak, Oroszországot és a balkán-államokat kivéve, az összes európai országokkal van már távbeszélő összeköttetése. A tengerentúli országok közül az Egyesült Államokkal, Kanadával, Kubával, Mexikóval, Buenos-Airessel és az afrikai Ceutával van összeköttetése.

Tengeralatti kábelösszeköttetése Németországgal, Dániával és Finnországgal van. Az utóbbi kábelnek, melyet 1929-ben fektettek, 260 km. a hossza, s ez mint a föld ezidőszerinti leghosszabb pupinizált tengeralatti kábele szerepel. (V. B. 1931. 8.)

Ir szabadállam rádióhírdődjének fejlődése. Az Ir szabadállam kormányja és a Marconi társaság közt megállapodás létesült, melynek értelmében a társaság az állam egyik központi fekvésű helyén nagyenergiájú broadcasting adóállomást épít, mely az egész ország rádióelőfizetőit szolgálni fogja. Az új adóállomás a rádióhírdődjé technika legújabb vívmányainak felhasználásával épül. Az állomás 60 kilowattos energiával fog dolgozni s így egyike lesz Európa legnagyobb energiájú adóállomásainak. Az állomás energiáját azonban fel lehet majd fokozni esetleg a kétszeresére is. Az antennákat 2 egyenként 330 láb magas acéltoronyra szerelik, melyeket az adóállomás épületétől meglehetősen távol építenek. Az új állomás üzemét előreláthatólag még 1931-ben megkezdji s a leadásokat minden valószínűség szerint 431 méteres hullámon fogja szórni. (M. R. 1930. 26.)

Az amerikai gyengeáramú elektromos ipar térhódítása Németországban címen a „Telegraphen-Praxis” 1930. évi 23-ik számában dr. Fritz Runkel tollából a következő érdekes fejtegetéseket olvassuk:

1929 nyaráig a külföldi gyáripárnak vagy pénzcsoportoknak a német távbeszélő fejlesztésében való mindennemű érdekltségét visszautasítottuk. Ez időtől kezdve a ber-

lini Ferdinand—Schuchardt táviró és távbeszélő gyárban az amerikai vállalat érdekeltséget vállalt s azonkívül azt is kimondták, hogy a német ipari és pénzügyi körökkel való együttműködésben ilyen irányú terjeszkedés van tervbe véve, azzal a kimondott céllal, hogy Németországban nagyobb fogyasztópiachoz jussanak. Mikor aztán a német posta munkaügyi bizottságának 1929. évi november 27-iki ülésén a német postaigazgatáshoz eziránt kérdést intéztek, hivatalos helyről is megerősítették, hogy a sajtóban is említett társulás, mely szerint a német gyengeáramú elektromos vállalatok az Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft és az International Telephone and Telegraph Corporation részvételével érdekeltségbe tömörültek, a tényeknek valóban megfelel. Hangsúlyozták azonban, hogy a Reichspost ki akar tartani megrendeléseit tekintetében az eddigi német szállító cégek mellett s külföldi gyártmányokat csak akkor fog vásárolni, amennyiben azok alkalmazása különös műszaki és gazdasági előnyökkel jár.

Az amerikai International konszern felépése tehát új helyzetet teremtett Németországban, mely még annyiban is további fejlődést mutatott, hogy az amerikai érdekeltség németországi pozíciójának megerősítése céljából Berlinben megalapította a Standard villamosági társaságot, melynek érdekeltségébe aztán mindazok a német elektromossági vállalatok, melyeknél az International konszern már érdekelve volt, szintén bevonultak. Ilyen vállalatok voltak a Ferdinand Schuchardt Rt., továbbá a Mix és Genes Rt. és a Süddeutsche Telephon-Apparate, Kabel und Drahtwerke Rt. Az ezekben a vállalatokban elhelyezett amerikai tőke mindenütt meghaladta a részvénytöbbséget. A Standard villamosági rt. az International Electric Corporation képviselével azonos, mely vállalatban az International Telephone and Telegraph Corporation külföldi érdekeltségeit egyesítette.

1930 februárjában aztán újabb amerikai koncentráció következett be Németországban, mikor a Telephonfabrik Berliner A. G., miután a Standard részvénytársaság megvásárolta, szintén csatlakozott az International érdekeltséghez. Az International Telegraph and Telephone Corporation pozíciója annál is inkább igen erős, mert ebbe a konszernbe még más amerikai gyengeáramú elektromos mammutvállalatok is tartoznak, nevezetesen: a Postal Telegraph Co., a Commercial Cables Co., a Commercial Pacific Cables Co. és az All America Cables Co. Hozzá tartozik továbbá még számos távbeszélő építési és üzemi vállalat

is és pedig úgy Közép-, mint Dél-Amerikában, valamint Európában.

Emellett az óriási érdekeltség mellett működik az American Telephone and Telegraph Company, melynek ügyköre kizárólag az Egyesült-Államok területére korlátozódik, ahol a távbeszélő üzem terén domináló szerepet tölt be. Monopóliumszerűen uralja emellett a távbeszélő anyagok és alkatrészeket előállító ipart s ezt az üzletágat a tulajdonát képező Western Electric Co.-ra ruházta át. Ez az utóbbi társaság aztán megnyitotta az American Telephone and Telegraph Co. számára külföldre is az utat oly módon, hogy a külföldi érdekeltség üzletkörének betöltésére megalapították az International Western Electric Co.-t.

Ezt a két óriási konszernt ezután egy harmadik társaság, a Radio Corporation of America, mely velük szoros üzleti összeköttetésben van, közös nemzetközi munkára összekapcsolta. Ezáltal az elektromos hírszolgálat terén megalakult a legnagyobb stílusú világtröszt. Ami a Radio Corporationt illeti, ez eleinte főleg rádiókellékeknek a gyártásával és forgalombahozatalával foglalkozott, rádióállomásokat épített, később azonban hozzáállott a világrádió-hálózat s a nemzetközi hírszolgálat kiépítéséhez, mely működésében az amerikai kormánnyal vállelve dolgozott együtt. Ez a nemzetközi hírszolgálati működés kifejezetten az angol Reuter-ügynökség ellen lépett fel versenytársként, amely angol ügynökség eddig a nemzetközi hírszolgálat terén vezető helyet töltött be. A reakció angol részről rövidesen mutatkozott, s Angliában 1928-ban 53.7 millió angol font alaptőkével megalakult a Cables and Wireless Ltd., mely a kábel és rádiószolgálatot jelenleg az egész brit birodalomban uralja.

Ilyen körülmények közt került az International Telephone and Telegraph Corporation legújabbban a német közlekedési és közgazdasági körök érdeklődésének központjába. Az amerikai tökélerdekeltség terjeszkedése a legújabb időkben ennek megfelelően tovább folytatódott Németországban s mindjobban kiterjeszkedett a német posta távbeszélőüzemével kapcsolatos megrendelésekre is. Legújában a német posta megrendeléseinél a Standard elektromossági részvénytársaság kb. 30%-kal, a Siemens és Halske cég kb. 60%-kal van érdekelve. Ez a százalékszám azonban a jövőben az amerikai érdekeltség javára csak emelkedhet s a további terjeszkedés jelei már is mutatkoznak.

A cikkíró végül rámutat arra is, hogy ugyancsak az International érdekeltség az, mely az Európa és Észak-Amerika közt épülő tengeralatti távbeszélő kábelt elké-

szített. Ily körülmények közt nyilvánvalóan előtérbe lép az érdekltség erőfeszítéseinek végcélja, vagyis az összes európai, amerikai és keletázsiai távbeszélő előfizetőknek az ő érdekszférájukba való bevonása s az ezek közötti közvetlen távbeszélő közlekedés mielőbbi megvalósítása.

Finnország új rádióhírmondó adóállomást épít Viipuriben, melyet a Marconi társaságnál rendeltek meg. Az új adóállomás 13.2 kilowattos energiával fog dolgozni. (M. R. 1930. 26.)

Trieste-ben ugyancsak Marconi-rendszerű új rádióhírmondó adóállomás épül a közeljövőben, melynek energiája 15 kilowattosra van tervezve. Az új olasz állomás normális hullámhossza előreláthatólag 247.7 méter lesz. (M. R. 1930. 26.)

A „Comédie Française” híres párisi színház előadásait is közvetíteni fogja ezután a párisi rádióhírmondó állomás. A közvetítések megengedését eddig a színház vezetősége ellenezte, a szubvenció felmérésével azonban sikerült ezt az ellenállást megtörni. (J. T. 1931. 1.)

A külföldi távirótársaságok nehéz helyzete Kínában. A távol kelettel való táviróforgalmat fenntartó „Grande Compagnie des télégraphes du Nord”, az „Eastern Extensions Telegraph Companies”, valamint a „Commercial Cable Comp.” társaságoknak Kínában való működését biztosító szerződések az elmúlt év végével lejártak. Az új szerződések megkötését célzó tárgyalások most vannak folyamatban, ám azok tehető alá hozása nagy nehézségekbe ütközik. Az Electrician szaklap közlése szerint ugyanis a kínai táviróigazgatás elhatározta, hogy a jövőben a külföldre szóló táviratokat elsősorban a kínai rádióösszeköttetések útján fogja továbbítani s csak abban az esetben tereli azokat a kábelösszeköttetésekre, ha a kínai feladó ehhez az irányításhoz határozottan ragaszkodik. Az új kínai rádióállomás Sanghaiban már fel is vette az üzemet. Az új helyzettel kapcsolatban a Reuter ügynökség jelentése szerint a kínai közlekedési miniszterium egyik vezetője olyan értelmű nyilatkozatot tett, hogy az új rádióösszeköttetések Kínának Amerikával és Európával való táviróforgalmát immár megvalósították. Egyben hangsúlyozta, hogy a kínai kormány megtette az intézkedéseket arra nézve, hogy a kormánynak az európai távirótársaságokkal szemben fennálló 5 millió dolláros adóssága rendezést nyerjen. Amennyiben a társaságokkal folyamatban levő tárgyalások megszakadnának, a kormány az összes táviróforgalmat maga bonyolítja

le. A távirótársaságokkal folyó tárgyalások kiinduló pontjai a következők: 1. a kábelkötési jogok biztosítása; 2. a társaságok kínai érdekltsége; 3. a kábelrészvények. A kábelrészvények kikötési monopóliumainak 20 évre szóló meghosszabbítását kívánják, melyet a kínai kormány nem akar elfogadni, bár egy esetleges rövidebb terminusról hajlandó tárgyalni. A kínai kormány kintart amellet az álláspontja mellett, hogy az összes be- és kimenő táviróanyagot magának a kínai igazgatásnak kell kezelnie. Ezzel szemben a társaságok azt vetik a kormány szemére, hogy a kínai tulajdonban levő rádióállomást jogtalan előnyben részesíti. Erre a kínai kormány azt válaszolta, hogy teljes mértékben értékeli a kábelek jelentőségét s hajlandó is a társaságok érdekeit védelemben részesíteni. Megmaradt azonban annak követelése mellett, hogy a kábelrészvények a társaságok a társasági bevételekből nagyobb részesedést biztosítsanak, mint amekkorát eddig felajánlottak. (T. T. J. 1931. 190.)

Beszélő világítótorony a tengerparton. A „The Telegraph and Telephone Journal” közlése szerint a Clyde Lighthouse trust mérnökei feltalálták a beszélő világítótornyot, melynek működésétől az angol partokon gyakori erős ködökben igen sokat várnak. A találmány lényege az, hogy köd esetén a világítótorony ködszirénájába, mely a ködjelzést automatikusan bizonyos időközökben adja, bekapcsolnak egy gramofont, mely a ködsziréna szüneteiben kikiáltja a világítótorony nevét, melyet rádió útján is továbbítanak. Így a hajók mindjárt tájékozódni is tudnak, mert tudják, hogy a szirénajeleket, melyik világítótorony adja. Az új találmányt már a skót partokon fekvő Cumbrae világítótornyán ki is próbálták s az eredmény állítólag kielégítő volt. A kísérleteket azonban a találmány további tökéletesítése érdekében még néhány hónapon át folytatni fogják. (T. T. J. 1931. 190.)

Nagyjelentőségű kijelentések a világenergia konferencián a rádióhírmondó zavarainak elhárítása tárgyában. A legutolsó világenergia konferencián a rádióhírmondó képviselői felhívást intéztek az elektrotechnikusokhoz s felszólították őket a rádióhírmondó vitális érdeket érintő probléma megoldásán való közreműködésre, nevezetesen a rádióhírmondó-vételben az elektromos gépek, készülékek és erősáramú vezetékek által előidézett zavarok elhárítására. A konferencia 21-ik bizottságának tárgyalásai során a rádióhírmondó képviselőinek álláspontja mellett erősen sikraszállott Dr. K. W. Wagner, a Heinrich Hertz

intézet igazgatója, aki a többi közt a következőket mondotta:

Tekintetbe veendő, hogy a zavarok elhárítása a rádióvevőkészülékben magában alapjában véve lehetetlen. Már a Fourier által több mint száz év előtt végzett elektromagnetikus hatás-elemzések ugyanis megtanítottak bennünket arra, hogy ezek a hatások az összes frekvenciákat állandó keveredés formájában foglalják magukban; nevezetesen azokban megtaláljuk a rádióhírmondó összes kévéinek hullámain s ezek közt a vételhullámok rezgéseinek összegét.

Ilyen körülmények közt alig látszik lehetségesnek, hogy a zavarásokat a vevőkészülék szelektivitásának emelése útján kiküszöbölhessük. Hangsúlyozni kell azonban azt is, hogy itt ebben az esetben nem a technika tehetetlenségével állunk szemben, melytől a segítséget várjuk, hanem egy alapvető lehetetlenséggel, mint amilyen pl. a perpetuum mobile megvalósításának lehetetlensége is.

Ezzel szemben a zavaró elektromos energia oldalán való leküzdésnek eszközei közismertek. Itt már arra sincs szükség, hogy a technika újabb haladását megvárjuk. Az alkalmas eszközök mindenkinek rendelkezésére állanak, melyek egyszerűek és olcsók. (J. T. 1930. 12.)

Távbeszélőkészülék a Pápa asztalán. Legújabbán a Pápa íróasztalára is felszerelték a távbeszélőkészüléket. Ezt megelőzőleg ugyan már szintén volt a Vatikánban hivatalos használatra néhány távbeszélőállomás, a Szent Atya lakosztályában azonban eddig még nem volt.

Magának az egész berendezésnek a megépítése nem csekély akadállyal volt egybekötve, mert a Vatikán palotája igen masszív épülettömb, azonkívül a világhírű festményekkel díszített termekben nagyon óvatosan kellett a szerelési munkálatokat végezni, nehogy Michelangelo és Raphael remekműveiben kár essék.

A Vatikán automatikus távbeszélő központja maga 800 előfizetői állomásra van méretezve, melyből azonban ezidőszerint csak 400-at helyeztek üzembe. A palota minden részében szereltek fel távbeszélőállomásokat, melyek egyrésze állandó használatra, mások ellenben csak alkalmi igénybevétel céljaira szolgálnak. Az összeköttetések céljaira 500 mérföldnyi huzalt építettek be a pápai állam területén. A főközlekedési vonalakon kábelek futnak, melyek közül egyik egészen a Szent Péter bazilika kupolájának fémgombjáig felvezet. (J. T. 1930. 12.)

Új Zéland és Ausztrália közt megnyíltt a rádiótávbeszélő forgalom. A forgalomnak

Nagybritanniára való kiterjesztésére rövidesen sor kerül. (J. T. 1930. 12.)

Rendelet a rádióhírmondóvételek zavarásának megakadályozására. Briegg (Breslau), Blumenthal (Eisel), Siegburg és Trebnitz (Szilézia) német városok külön rendeleteket adtak ki a rádióhírmondóállomások zavarásának megakadályozása céljából (J. T. 1930. 12.)

Tanfolyam rádióhírmondósegédek (Funkhelfer) számára. A német rádióhírmondó társaság 1930. november 3-tól 15-ig négy, egyenként háromnapos tanfolyamot tartott a birodalom minden részéből egybesereglett rádióhírmondó segédek számára. A tanfolyamon résztvevő egyének körzetükben az ottani körzeti rádióhírmondó segédek mellett mint oktatók fognak működni. A tanfolyamon a segédjelöltek a rádióelektromos műszaki kérdésekben alapos oktatásban részesültek. Kiváltképpen a zavarokkal, azok elhárításával, a légvezetékkel, a villámcsapás elleni védekezéssel és a földeléssel foglalkoztak. Kiterjeszkedtek még a rádióvíllamossággal kapcsolatos közigazgatási és jogi kérdésekre is az előadások és a Berlinben és környékén meglátogatott rádióelektromos berendezések tanulmányozásával kapcsolatban. (J. T. 1930. 12.)

Rádióhírmondó vevőkészülékek bérbeadása. A Reichspost legújabbán ismét foglalkozott a rádióhírmondó vevőkészülékeknek a német posta által az előfizetők számára való bérbeadásának kérdésével. Negatív értelemben döntöttek. (J. T. 1930. 12.)

Rádióhírmondó központok Angliában. Angliában ezidőszerint már 15 ezerre rúg a rádióhírmondó központok előfizetőinek a száma. Ezzel a megállapítással kapcsolatban egyik angol lap megjegyzi, hogy a közeljövőben a rádióhírmondó központok mindig nagyobb és nagyobb népszerűségnek fognak örvendeni. (A központok előfizetőinek t. i. nincs szükségük vevőkészülékre.) (J. T. 1930. 12.)

Kanadában ezidőszerint 79 rádióhírmondó adóállomás működik. Ugyanitt Brockville városa minden elektromos gép tulajdonosát zavarelhárító berendezés szereltetésére kötelezte. (J. T. 1930. 12.)

Hány rádióhírmondó vevőállomás van a világon. Ezidőszerint a földön a bejelentett rádióhírmondó vevőállomások számát 25 millióra becsülik. Vevőállomásonként átlag négy hallgatót számítva, százmillióra tehető azok száma, akik a rádióhírmondó áldásait élvezik. A 25 millió állomás fele kb. Európában, másik fele kb. Amerikában van. A vevőállomások sűrűsége szempontjából az első helyen Dánia áll. (J. T. 1930. 12.)

A vonatokkal való távbeszélőforgalom Angliában is kísért már. Eziránt legújabbán

kérdést is intéztek Mr. Lees-Smith-hez. Szerinte a végzett kísérletek azt bizonyítják, hogy a forgalom berendezése megvalósítható, ám mivel az illetékes körök előtt több egymáshoz hasonló ilyen értelmű tervezet fekszik, az azonnali megvalósításról nem lehet szó, mert a többféle felmerült megoldási mód ellene szól annak, hogy egyik mellett már most lekössék magukat s abba meglehetősen nagy pénzt fektessenek bele. (J. T. 1930. 12.)

Dél-Afrikában az eddigi drótnélküli távíró társaság, mely Compagny Wireless Telegraph of South Africa Ltd. néven működött, megszerezte a délafrikai kábelérdekeltséget is s ezzel kapcsolatban nevét Ovseas Communications of South Africa-ra változtatta. A társaság egyúttal most már üzemét a kábelösszeköttetésekre is kiterjesztette. A fuzióval kapcsolatban a társaság koncesszióját 1944-ig meghosszabbították. (J. T. 1930. 12.)

Spanyolország és a Philippini szigetek közt megnyílt a közvetlen rövidhullám-rendszerű rádiótávíró forgalom. (J. T. 1930. 12.)

A rádióhírdonóvétel szándékos zavarásának példás megbüntetéséről olvassunk a Journal Télégraphique 1930. évi 12-ik számában. A közlés szerint a pirnai (Szászország) törvényszék 50 márka pénzbüntetésre ítélte egy egyént, mert a vele egy házban lakó albérlő rádióhírdonó vételét elektromos egészségügyi berendezésének működésével szándékosan zavarta. Az ítélet indokolásában az 1928. évi német törvény 19. cikkének 1. §-ára hivatkozik, mely tudvalevőleg az elektromos távközlekedés szabályozásáról szól.

Sürgős képtáviratok Franciaországban. A francia postai igazgatás egyelőre kísérletképpen háromszoros díj mellett sürgős képtáviratokat is elfogad továbbításra, melyek a közönséges képtáviratokkal szemben úgy a továbbításnál, mint a kézbesítésnél sorrendi elsőbbséget élveznek. Sürgős képtáviratok egyelőre csak a Páris—Marseille viszonylatban válthatók, fokozatosan azonban azokat a többi képtávíró viszonylatokban is rendszeresíteni fogják. (J. T. 1930. 12.)

Kína nemzetközi rádiótávíró összeköttetéseinek fejlesztésével kapcsolatban Berlin és Shanghai közt via Transradio az elmúlt év december havában megnyílt a közvetlen rádiótávíróforgalom. (J. T. 1930. 12.)

Franciaország nyugati tengerpartján a francia távíróigazgatás az 1931. év folyamán új rádióállomást épített, mely a tengeren közlekedő hajókkal való rádiótávbeszélőforgalom közvetítését fogja ellátni és pedig úgy a hajókról a szárazföldre, mint

a szárazföldről a hajókra menő irányban. (J. T. 1930. 12.)

Az osztrák rádióhírdonó előfizetési díjakat új rendelettel újra szabályozták. E szerint az előfizetési díjak a következők: 24 schilling évente magánelőfizetők részére, mely minimum havi minimális 2 schillingenként fizetendő. Havi 20 schilling Bécsben és Grázban a rádiókészülékek gyárosai és forgalombahozói részére. Havi 12 schilling ugyanezek részére a 20.000-nél több lakosú városokban, Bécs és Gráz kivételével. Havi 6 S. ugyanezek részére a többi osztrák helységben. Havi 2 S. a nyilvános helyiségben berendezett vevőkészülék után. Havi 2 S. az e készülékről leágaztatott hangosanbeszélő után.

A kórházakban, menhelyeken a betegek és ápoltak részére, valamint az iskolákban a tanulók részére rendezett ingyenes rádióelőadások, úgyszintén a más közjótékonyosságú jellegű intézetekben elhelyezett egyének részére rendezett ilyen előadások nem számítanak nyilvános jellegű előadásoknak; hasonlóképpen nem nyilvános jellegűek a rádióhírdonó-hallgatók szervezetei által rádió-propaganda célból rendezett előadások sem. (J. T. 1930. 12.)

Belga rendelet a rádióhírdonó zavarásának megakadályozására. A Belgiumban, Namur provinciában fekvő Ciney városka tanácsa rendeletet bocsátott ki, mely a rádióhírdonó híveit felette érdekelheti. Ha mindenütt hasonló rendeleteket adnának ki, a rádióhírdonó zavarai valószínűleg már nem sok panaszra adnának okot. A rendelet határozatai a következők:

1. Minden villamoskészülék tulajdonosa vagy birtokosa készülékét olyan állapotban köteles tartani, hogy az a rádióhírdonó-vételeket ne zavarhassa. Ezért köteles azt oly speciális védőberendezéssel felszerelni, mely minden elektromos rezgés-sugárzást megakadályoz, legyen az akár közvetlen sugárzás, akár a huzalok mentén való terjeszkedés. A védőberendezések a technika által ajánlott speciális alkatrészek legyenek, mint pl. kondenzátorok.

2. Zavarok okozására alkalmas elektromos készülékeknek tekintendők: az összes elektromos motorok, dynamok és komutátorok általában, a mosókészülékek, a porszívók, a sörszivattyúk, a hűtőkészülékek, a csengőberendezések, a fényjelző készülékek, a Neon-készülékek, az elektromos ingák, az automatikus megszakító készülékek, a magasfrekvenciájú gyógykészülékek, elektromos felvonók, rozsz karban levő szigetelők. Ez a felsorolás azonban nem tekintendő teljesnek.

3. A fenti szabályok megsértését a helyi rendőrhatalóság állapítja meg a kijelölendő

egy vagy két műszaki szakértő meghallgatása után.

4. Az engedélyezendő elektromos berendezések felszerelésükkor látandók el az 1. pont alatt említett védőberendezéssel, a már meglévő berendezések pedig a jelen rendelet kihirdetésétől számított 3 hónapon belül látandók el ezekkel.

5. A rendelet elleni kihágások, amennyiben azok az általános, illetőleg tartományi törvények értelmében különleges elbírálás alá nem esnek, első esetben 5—10 frankig terjedhető pénzbírsággal, visszaesés esetén pedig 10—15 frankig terjedhető pénzbírsággal, avagy 1—7 napig terjedő elzárással büntetendők. (J. T. 1930. 12.)

A szerzői jog természetének magyarázata tekintetében a berlini legfőbb választott bíróság (Oberschiedsgericht) oly értelmű döntést hozott, hogy a szerzői jog a szerző művének változatlan reprodukcióját, mint a szerző személyes jogát, még akkor is biztosítja, ha a szerző művének előadását illetőleg valakivel szerződést kötött. Ennek értelmében a szerzőnek műve előadását illetőleg joga van közbelépni, ha úgy véli, hogy az előadás a szereplők jellemét avagy a mű tendenciáját megváltoztatja. (J. T. 1930. 12.)

Szabad-e a rádióhírmondó által leadott hírt az újságoknak közölniök? Erre a kérdésre a Reichsrundfunkgesellschaft panaszára a német bíróság azzal válaszolt, hogy a német rádióhírmondó társaságot panaszával, melyet amiatt emelt, hogy egy újság a rádióhírmondó közlését külön kiadásban publikálta, elutasította. A bíróság arra a német törvényes rendelkezésre támaszkodott ítéletének indokolásában, mely az újságokban és folyóiratokban megjelent napi híreknek szabad terjesztését biztosítja. Dr. Elster, aki a német bírói ítéleteket fejtegetésekkel kíséri, kritizálja ezt az ítéletet s úgy véli, hogy a rádióhírmondó leadásait nagyobb védelemben kellene részesíteni. (J. T. 1930. 12.)

Propaganda beszélgetések. Ha egy kereskedő egy árucikket be akar vezetni, két fontos propagandaeszköze számíthat. Köz-hírré teheti a cikk megérkezését, avagy ingyenes próbaküldeményt bocsát vevői rendelkezésére. A vevőnek ugyanis a cikket először meg kell ismernie és ki is kell azt próbálnia.

A propaganda eme eszközeivel a távbeszélőigazgatásoknak is élniök kellene, hogy a távbeszélő igénybevételét fokozzák. Ennek a megállapításnak a tudatában a svájci távbeszélőigazgatás a német, osztrák, francia és olasz igazgatásokkal egyetértően a C. C. I.-nél (nagytáv. távb. forg. nk. tanácsadó biz.) a propagandabeszélgetések-

nek a nemzetközi forgalomban való rendszeresítését ajánlotta. A C. C. I. a kezdeményezést kedvezően fogadta, s a propagandabeszélgetések rendszeresítését ajánlotta az érdeklét távbeszélőigazgatásoknak az általuk megállapítandó feltételek mellett. Az ajánlás a f. é. január hó 1-vel lépett életbe s annak alapján a svájci távbeszélőigazgatás a propagandabeszélgetésekkel kapcsolatban a következő vezérelveket állapította meg:

Minden új távbeszélőviszonylat megnyitása, minden új összeköttetés üzembehelyezése, valamely légvezeték kábelbehelyezése, erősítőállomás beiktatása, vagy bármely más lényeges újítás rendszeresítése utáni hónap folyamán az illető viszonylatban ingyenes propagandabeszélgetések folytathatók. Az ilyen beszélgetések tartama általában 6 percnél hosszabb nem lehet. Az ilyen beszélgetések folytatására a tudakozó irodák, a kereskedelmi kamarák s a távbeszélő propaganda-egyesületek jogosultak.

Ha valamely hivatalnak tudomására jut, hogy valamely üzletház egyik távbeszélő-összeköttetést az érthetőség elégtelensége miatt kerüli, akkor ennek az üzletháznak minden olyan esetben, mikor az érthetőség megjavító intézkedés történt, felajánlhat egy propagandabeszélgetést.

Propagandabeszélgetéseket gyenge érthetőség, avagy az áramkör erős terheltsége idején, továbbá a legforgalmasabb órákban nem lehet folytatni.

Ha valaki propagandabeszélgetést jelent be, a távbeszélőközpontnak figyelmeztetnie kell az illetőt, hogy az igazgatás a beszélgetés lebonyolítására kötelezettséget nem vállal. (E. F. 1931. 21.)

Rádiótávbeszélőösszeköttetés Anglia és Japán közt. Rugby-ben a rádióállomáson új adóberendezést építenek, mely az Anglia és Japán közti irányított hűlámrendszerű rádiótávbeszélőforgalom céljaira fog szolgálni. A próbabeszélgetések megtartását illetőleg az angolok a japán postaminiszterrel, Dr. Inada-val már megálapodást létesítettek s azokat néhány hét múlva már meg is kezdik. A kísérletek sikere esetén az új távbeszélőviszonylatban meg is nyitják a forgalmat. (E. F. 1931. 21.)

Rádiótávbeszélgetés a robogó vonat és az óceánjáró között. A Norddeutscher Lloyd Columbus nevű óceánjárójával a Berlin—Hamburg közt közlekedő D-vonat egyik utasa a közelmúltban rádiótávbeszélgetést folytatott, melynek érthetősége a Columbuson utazó fél kijelentése szerint igen jó volt. A beszélgetés folytatásakor a Columbus a La-Manche csatornában a terschellingi világítótorny magasságában

haladt, a D-vonat pedig Wittenberg állomást érintette. A beszélgetést a gyorsvonaton utazó fél jelentette be. (E. F. 1931. 21.)

A távbeszélgetés iskolai oktatása Svájcban állítólag igen jó eredménnyel folyik. A berni főpostaigazgatás az oktatást maga is támogatja, és pedig oly módon, hogy oktatási célokra gyakorló távbeszélő-állomásokat rendeztet be, melyek a központtal össze is vannak kötve. Az ilyen oktatási célokra szolgáló állomáshoz a központban egy második állomást is kapcsolnak mint hívottat, hogy a gyakorlatok így módon teljesen a valóságos hívások kereteiben mozgathassanak. Az igazgatás a kapcsolásokat is ingyenesen létesítteti.

Luzernben és Aarauban a távbeszélő gyakorlatok céljaira öt órát szenteltek egy év alatt minden egyes osztályban. Az első óra a távbeszélővel kapcsolatos fizikai alapismeretek, a készülékek szerkezete, a központok és áramkörök, valamint a távbeszélő fejlődésének és az automatikus rendszernek ismertetésével telt el. A második óra a készüléknél való viselkedés (a mikrofonba való helyes bebeszélgetés, a hallózás kerülése), valamint a távbeszélő névsorok kezelésének ismertetésével telt el. A névsorok előszavát elolvasták s a számkeresést gyakorolták. További két órán a tanulóknak maguknak kellett helyi és interurbán távbeszélő összeköttetéseket kérniük s ezeknél a beszélgetéseknél a valódi hívások látszatát szigorúan megőrizték. Az ötödik órán magát a távbeszélő-központot látogatták meg a tanulók s mindent alaposan megnézték.

Az oktatással kapcsolatban szerzett tapasztalatokról azt olvassuk, hogy Aarauban a tanulók 70%-a, Luzernben a tanulók 45%-a a gyakorlatot megelőzően önállóan nem telefonált. Ezért nem voltak ritkák azok az esetek, amikor a tanulók a távbeszélőkészülék előtt elvesztették lélekjelenlétüket s egy szót sem tudtak szólni; sőt voltak olyanok is, akik sírni kezdtek; mások nem tudták megérteni a távbeszélőn kapott választ s a beszélgetés befejeztével nem akarták a hallgatót ismét felakasztani. Az először kért összeköttetések rendszeren nehézségekkel jártak. Több alkalommal a központ szándékosan téves kapcsolást adott, amit azonban a tanulók a legtöbb esetben nem kifogásoltak s csak akkor tették az esetet szóvá, mikor tanítójuk később az osztályban erre felhívta figyelmüket. Ezzel a megállapítással kapcsolatban megmagyarázták a tanulóknak, hogy ilyen tévedések a gyakorlatban többször előfordulnak s azokat rendszeren a hívott szám helytelen kiejtése eredményezi. Az ilyen

tévedéseket türelemmel kell korigálni. A legtöbb tanuló nem is vette észre, hogy a központ őket csak próbaállomással kötötte volt össze s meg voltak róla győződve, hogy tényleg a kért számmal beszéltek, ami a tanulók munkájának komolyságát legjobban bizonyítja.

Az oktatással kapcsolatban ismételten megállapítást nyert, hogy az elméleti ismertetés, bármennyire alapos is volt, a gyakorlati próbák nélkül alig vezetett volna eredményre. Csak a felhívás és a beszélgetés maga hozta meg a kívánt eredményt. A fizikaórákon végzett megelőző iskolai távbeszélgetések inkább csak játékszerű jelleggel bírtak. (E. F. 1931. 21.)

Rádiótávbeszélő összeköttetés Anglia és Dél-Amerika közt. Az Anglia és Dél-Amerika közt rádiótávbeszélő összeköttetés előkészítő munkálatai már megkezdődtek. Ezenkívül tervbevétték az Anglia és Amerika közt rádiótávbeszélő összeköttetésnek egy újabb hosszúhullám-rendszerű összeköttetéssel való kibővítését is. Ezzel az angol—észak-amerikai rádiótávbeszélő áramkörök száma el fogja érni az ötöt.

Mivel angol körökben ismételten felhangzott az amerikaival rádiótávbeszélő útján folytatott beszélgetések hallgatásának a panasza, legújabbban Londonban a magánérdekeltségnek módot nyújtottak az Amerikával folytatott beszélgetések lehallgatására és pedig akkor, amikor azokat még a londoni központ nem rekonstruálta. A hangosanbeszélővel vett beszélgetés teljesen érthetetlen volt, annyira megzavarta azt a rádióelektromos behatás. Ezzel bebizonyítást nyert, hogy a beszélgetéseknek mások által való esetleges lehallgatása az illető lehallgató számára semmi előnnyel nem jár, mert csak egy khaotikus hangzavart tud felfogni, mely csak a kontinentális berendezésekkel végzett rekonstrukció után válik a felek számára élvezhetővé. (E. F. 1931. 21.)

Rádiótávbeszélő forgalom rendszeresítése a Calais—Dover közt közlekedő gőzhajók és az angol és francia szárazföldi hálózat közt. Az angol Southern Railway Corporation a Doverbe közlekedő vonaton, valamint főleg a Calais és Dover közt közlekedő gőzhajókon rendszeresíteni kívánja a rádiótávbeszélő forgalmat, ami minden utas számára lehetővé fogja tenni, hogy a hajóról Anglia vagy Franciaország valamelyik távbeszélő állomásával beszélgetést folytathasson. A Calais—Dover vonalon közlekedő hajókról már folytattak is a szárazfölddel távbeszélgetési kísérleteket, melyek igen jó eredménnyel jártak. Legközelebb a vonatbeszélgetések kísérleteit is elkezdik. (E. F. 1931. 21.)

Rendőrségi távbeszélő. Londonban a rendőrségi távbeszélő hálózatba bele akarják kapcsolni az utcákon szolgálatot teljesítő rendőrőrszemeket is, oly módon, hogy az őrszemek kigyulladó zöld lámpa útján hívják az állomáshoz beszélgetésre. A kísérletek állítólag jó eredménnyel folytak. Brightonban ezenkívül zsebben hordozható rádiótávbeszélő vevőkészülékekkel kísérleteznek, melyekkel ugyancsak a rendőrőrszemeket kívánják ellátni. Ezek a kísérletek is sikeresek voltak. (E. F. 1931. 21.)

Szovjet-Oroszországban a távbeszélő-állomások száma ezidőszert mindössze 19.000. Az állomások számának szaporítási terve a szovjet-népbiztosság 5 éves munkaprogramjába szintén belekerült s ennek végrehajtása esetén az állomások számának öt év múlva el kellene érnie a 303.000-et. (E. F. 1931. 21.)

A bolgár távbeszélőszolgálat aktuális kérdéseiről a „Telegrafo-Postcensko i Telefonno Djelo” című bolgár szaklap a következő ismertetést közli:

A távbeszélő szolgálat mind nagyobb méreteket ölt és gyorsan fejlődik. Bulgáriában ezidőszert már nincs ember, aki a távbeszélőt ne ismerné s aki azt igénybe ne venné. A távbeszélő hasznosítása iránti állandó törekvés s ennek következményeként a távbeszélő állandó fejlesztésének hangoztatása nem tartóztatható fel, sőt e folyamat további fejlődésével kell számolni.

A távbeszélő szolgálatnak nincs ideje a várakozásra. Állandóan halad feladatának megvalósítása s az emberiség kultúrtörténetében reá váró szerepének betöltése felé. Ebből az okból a távbeszélő az államhatárokat sem tűri meg maga körül s a bürokrácia bélyegit is már régen lerázta magáról. Nem hagy magával parancsolni sem. Azok a korlátozások, melyeket a távbeszélő elé az ezidőszert bolgár költségvetési nehézségek emeltek, szintén csak arra jók, hogy kiélezzék azokat az ellentéteket, melyek a távbeszélő szolgálat, annak jogos kívánságai és szükségletei, valamint pénzügyi hatalom közt fennállanak.

Az elektromos hírszolgálat fejlesztésének kérdése annak jövedelmezőségétől függ. A jól berendezett s a közönség szükségleteivel számoló elektromos hírszolgálat mindig feleslegeket eredményez. Ha tehát a parlament a bolgár távbeszélő szolgálat fejlesztésének kérdésében akar dönteni, mindenekelőtt annak jövedelmezőségével kell foglalkoznia. Ez sajnos vígasztalan képet mutat. Ezért multhatatlanul szükség van arra, hogy legalább a berendezéseket annyira rendbehozzák, hogy a távbeszélő üzem jövedelmező legyen. Am ehhez

is pénzre van szükség, még pedig sok pénzre. Az államháztartás ezidőszert helyzete mellett alig lehet kilátás rá, hogy a szükséges összegek az állami költségvetés keretében biztosíthatók legyenek. Az illetékes körök, kik ebben a kérdésben a kivezető utat keresik, a választandó megoldás tekintetében még nincsenek egységes állásponton. Míg egyesek azon a véleményen vannak, hogy a fejlesztéshez szükséges összegeket az állami költségvetés keretében kell előteremteni, addig mások úgy vélik, hogy az állami financiáktól való függőség mellett alig lehet kilátás a szükséges tőkék előteremtésére; ezért a posta-, táviró- és távbeszélő igazgatásnak az államháztartásból való kiválasztást tartják szükségesnek. Vannak olyanok is, kik az államot rossz vállalkozónak tartják, ez volna szerintük az oka annak, hogy egyes országokban a távbeszélő üzemet a magánvállalkozásra bízták. Azok a körök, akik ezt a felfogást vallják, erősen hangoztatják, hogy a bolgár távbeszélő üzem újjászervezése halasztást nem tűr. Ha tehát az állam, mely az üzemet magának fenntartotta, azt továbbra is meg akarja tartani, úgy gondoskodjon is arról, hogy a távbeszélő szolgálat az ország szükségleteinek meg is tudjon felelni. Ha pedig erre nem volna képes, úgy mondjon le erről a felségjogáról s adja át az üzemet egy magántársaságnak, melyet kötelezni kell a szolgálatnak a szükséges nivóra való emelésére. A távbeszélő szolgálat t. i. az ország vitális kérdéseivel a legszorosabb összefüggésben van, melyek halasztást nem tűrnek. A távbeszélő fejlesztésével kapcsolatos munkák végrehajtása tehát úgy a népek, mint az államnak is a javát szolgálják.

A bolgár posta-, táviró- és távbeszélő igazgatásnak az állam háztartásából való kiválása azonban nehezen volna megvalósítható s annak megvalósításáig igen hosszú időre volna szükség. Még nehezebben volna megvalósítható a távbeszélő üzemnek magánvállalat kezelésébe való átadása. A szakemberek azon az állásponton vannak, hogy az állam van abban a helyzetben, hogy jó vállalkozó is legyen, s nincs szükség másra, mint arra, hogy rendelkezésre bocsássa azokat az összegeket, melyek a távbeszélő szolgálat tervszerű fejlesztésére szükségesek. Ebben az esetben a mai nehéz helyzet ellenére is a kívánt célt el tudná érni. (E. F. 1930. 21.)

Madrid és Buenos Ayres közt m. év október 12-én megnyitott a rádiótávbeszélő forgalom. Az új rádiótávbeszélő áramkör egyike a világ leghosszabb rádióáramköreinek, mely 10.300 kilométert hidal át. Az új összeköttetés rövidhullám rendszeren dolgozik. Spanyolországban az új

összeköttetés adóállomása Madridtól 35 kilométernyire Pozuelo del Rey-ben, a vevő állomás a 24 kilométer távolságra fekvő Grinon-ban épült. A délamerikai oldalom a zadó Hurlinghamban épült 20 kilométernyire Buenos-Ayrestől, a vevő pedig Platanosban, mely ugyanolyan messze fekszik az argentinai fővárostól. (A. P. T. T. 1930. 11.)

A közgazdaság, sajtó és posta Frankfurt a/M.-ban. A frankfurti főpostaigazgatósági kerület elnöke a mult évben előadó- és társasestélyt rendezett, melyre a birodalmi, országos és városi hatóságok fejeit, a főpapságot, az egyetem rektorát, valamint a tudományok, művészetek, kereskedelem, ipar, kézmű és a sajtó képviselőit hívta meg. Az estélyen az illusztris meghívott közönséggel a posta-, táviró- és távbeszélő terén rendszeresített újításokat ismertették meg. A frankfurti oktató postahivatal előadótermében összegyűlt közönséget Eick főpostaigazgatósági elnök üdvözölte s rövid ismertetését adta az elmúlt gazdasági évben elért fejlődésnek, kiterjeszkedvén a táviróforgalom visszafejlődésének s a távbeszélőhöz való átpártolásnak okaira is. Ismertette a vezetékek számának apasztására, a kisebb táviróhivataloknak postahivatalokkal való egyesítésére, a „Springschreiber“-re, mint előnyösen és olcsó beültetéssel használható, nagy munkateljesítményű készülékre való áttérés irányzatát. Az elnök előadása után Piegenbrink postatanácsos mint szakelőadó ismertette az automobilnak a vidéki postaszolgálatban való térhódítását, az új gépkocsi-üzem alapelveit, célját és előnyeit s annak a frankfurti kerületben való előretörését. Az elektromos hírszolgálat technikájának fejlődésével s annak eredményes gazdasági hatásával Lange postafőtanácsos foglalkozott s előadását a kábel-táviró és távbeszélő technika körébe vágó számos érdekes vetített képpel fűszerezte. Végül Kessler postamérnök több általa szerkesztett és épített készüléket mutatott be, többi közt egy távolbalató készüléket, melyet működésbe is hozott (adó és vevőkészüléket), s egyben ismertette az egész távilbalató eljárás lényegét.

Az előadás befejeztével a meghívottak Eick elnök meghívására a frankfurti kereskedelmi, ipar és tudományos társaság helyiségeiben rendezett társas estélyre gyűltek össze. Itt Eick elnök újból kiemelte az est célját; kedélyes együttlét keretében, a közgazdasági élet, a sajtó, a hatóságok vezetőivel személyes eszmecsere útján megismertetni az elért eredményeket s felhívni a figyelmet arra a haladásra, melyet a német posta az összesség javára s az inté-

zet gazdaságosságának emelése érdekében felmutatott. Különös hangsúllyal mutatott rá az elnök a frankfurti távbeszélő autoüzemre a f. év március 16-án tértek át, az utcai nyilvános távbeszélő állomások szaporítására, két új postahivatal megnyitására (Frankfurt 16 és 18), Frankfurt nemzetközi távbeszélő összeköttetéseinek szaporodására, különös tekintettel a londoni, németalföldi, indiai, egyesült-állami, brazilai, mexicói új viszonylatokra. Ráterelte a figyelmet a Frankfurt és Berlin, Kopenhága, Stockholm, Wien, London, München közti képtáviró üzemre.

A meghívottak nevében Hauk von Metzler bankár, a frankfurti kereskedelmi és iparkamara elnöke mondott köszönetet az elnöknek az estély rendezéséért, kiemelve azt a kitünő viszonyt, mely Frankfurtban a közgazdaság, a sajtó és a posta között fennáll s elismeréssel adózott apostának, különösen a táviró és távbeszélő terén elért nagyszerű haladásért.

Az előadás az összes jelen voltak körében igen nagy érdeklődést keltett s azzal a hat legnagyobb frankfurti napilap is hosszabb cikkeket keretében foglalkozott. (D. V. 1930. 21.)

A drótnélküli táviró a kutató expedíciók szolgálatában. C. Court-Treat angol őrnagy, a nagy Szudán-kutató, a közelmultban hordozható Marconi-rendszerű rádiótáviró állomásáról rövid hullámrendszeren összeköttetést létesített expedíciója és az Egyesült-Államok közt.

Nyugat-Szudán legelhagyottabb vidékein járt az expedíció, hogy a „Stampede“ (vad íram) című angol oktató dzsungelfilm felvételeit elkészítse. Ez alatt az izgalmas kalandokban bővelkedő idő alatt az expedíció állandó drótnélküli összeköttetésben volt a szudáni kormány rádióállomásaival, viszont ezek közvetítésével fenntartották az érintkezést a londoni filmvállalat vezetőivel is. Az expedíció leadásait, melyeket 30 méteres hullámon végzett, néhányszor még az 5000 kilométeres távolságra levő Detroit, Michigan, Boston, Masaschusetts amerikai állomások is jól vették.

Az expedíció adója igen kis súlyú és kis energiájú Marconi-állomás, melyet egy hordozható kézigenerátor táplál. (M. R. 1930. 18.)

Dr. Havas Ferenc.

A román távbeszélőhálózat bérbeadását lapunk mult évi 9. számában már közöltük. F. év januárjában vette át 4.5 millió dollárért az International Telephone and Telegraph Corporation newyorki cég érdekelt-séghez tartozó Societatea Anonima Romana de Telefone társaság, a kb. 5.000 távbeszélő hivatalból és az egyes központokat

összekötő áramkörökből álló állami hálózatot.

A társaság a román közkezedésügyi miniszterrel kötött szerződés alapján kötelezettséget vállalt, hogy Romániának 13 legfontosabb városában a jelenlegi kézikapcsolású távbeszélő központokat automata-rendszerűvé alakítja át és egyúttal az ország távbeszélő vezeték-hálózatát is átépíti, illetőleg tökéletesíti. Az újonnan szükségessé váló távbeszélőberendezéseket ugyancsak az International Telephone and Telegraph Corporation érdektségébe tartozó és most létesült Standard Electrica Romana társaság fogja szállítani. A gyár részére szükséges teletömböt már megszerezték, az építkezést a közeljövőben megkezdik.

Ho.

A rádióhírdendő fejlődése Japánban. Az 1924. évi november hó 20-án alapították a kormány támogatásával a „Tokyo Hosó Kyokó” társaságot azzal a céllal, hogy Tokio környékén, az állam felügyelete alatt rádióadóállomást tartson üzemben. Az alapításba a nagy újságokat, bankokat, ipari érdekeltsegeket és Tokio nagy kereskedelmi cégeit is bevonták.

Az első rádióadóállomás — 500 watt teljesítménnyel, — 1925. évi március hó 22-én kezdte meg működését. Teljesítményét nemsokára 1 kilowatra emelték és ekkor került az adóállomás Atagoyama-ba.

A rádióelőfizetők száma csakhamar elérte a 100.000-et, amely szám minden várakozást felülmúlt. Az időközben megszervezett folytatólagos műsor, az előfizetőket még jobban vonzotta, úgy, hogy 1926. évben a rádióelőfizetők száma már 222.000 volt.

A tokiói sikeren felbuzdulva, Osaka és Nagoya városokban állítottak fel egy-egy kilowatt teljesítményű rádióhírdendő adóállomást. Az 1925. évi augusztus hó 20-án vetették meg a „Nippon Hosó Kyokai” (japán rádióhírdendő szolgálat) alapját; mely a japán rádióhírdendő monopóliumot kapott. Japán rádiószolgálatának kiépítését öt évre tervezték és azóta be is fejezték. Ezt a fejlesztést a következőképpen valósították meg: a három addigi állomás, Tokio, Osaka és Nagoya teljesítményét 10 kilowatra emelték; másik négy helységben ugyancsak 10 kilowattos új rádióadóállomást, míg három másik helyen kisebb teljesítményű adókat építettek. Ezek az állomások mind, különböző hullámhosszakat használnak. Ezidőszertint olyan helyeken felállítandó kisebb adóállomások építésével vannak elfoglalva, amelyeknek hivatása, hogy rádióvétel ott is lehető legyen, ahol a többi adóállomás vétele nem lehetséges.

A műszaki laboratóriumot Tokió-ban rendezték be. Ez ellenőrzi a különböző állomások adásait és gondoskodik a vételviszonyok javításáról. A műsor összeállítása olyan, mint Európában, azaz, hangverse nyeken és előadásokon kívül naponta meteorológiai jelentéseket, újsághíreket, sportversenyeket stb. közvetítenek. Természetesen, a rádió nevelő hatását is felhasználják. (R—SC, 1931. 1.)

Radio-Marokkó állomást Bouznika-ba helyezik át. Erre a célra a költségvetésben 2 millió frank van felvéve. Az áthelyezéssel egyidejűleg az antennateljesítményt 20 kilowatra fogják emelni, Rabat és Casablanca városokkal pedig földalatti távbeszélő-kábellel kötik össze. (P. R. 1931/196.)

A „Radiowelt” f. évi 3. számában a rádióhírdendő tízeves multjára tekint vissza és születése napjára az 1920. évi november hó 2-át említi, amely naptól az Északamerikai Egyesült-Államokban, Pittsburg KDKA jelű rádióállomása, — az első állandójellegű rádióhírdendő állomás, — az első műsort közvetítette. Az időben 100-nál alig többen hallgatták csak az előadást, míg ma egyedül Észak-Amerikában majdnem 14 millió vevőkészülék van használatban és ezenkívül a nemzetközi és a világ-részek közti rádióátvitelnek mindennapi események. A választási eredményeket tíz évvel ezelőtt még csak 100 ember tudhatta meg a rádió útján, ezzel szemben a legutóbbi választások eredményéről 50 millió embert informált a rádió. 1920. évi november 2-én lenne tehát az a történelmi nevezetességű nap, amikor egy új ipar, valamint a népoktatás, a hírközlés, a művelzet és a szórakozás egy új módja hivatott életre.

Rugby nagy angol rádióállomáson új adóantennát állítanak fel, amelyet Japán felé irányítanak, tekintettel arra, hogy Japánnal a távbeszélőforgalmat a közeljövőben fel akarják venni. (R. We. 1931. 3.)

Az első bulgár rádióhírdendőállomás Szófiában megkezdte az üzemét. Az állomást a „Bulgarski Radio Ljubitelj” (Bulgár Radio Amatőr) magántársaság tartja üzemben. Hullámhossza 319 m, teljesítménye 1 kilowatt; az állomás „Rodno Radio” szavakkal jelentkezik. Az adó egyelőre a Sofiai Bank épületében van elhelyezve. Dacára a gyenge teljesítménynek, adását már Franciaországban is hallották. (R. We. 1931. 2.)

Radio-Toulouse francia rádióhírdendő állomás, mely már eddig is a legjobban hallható európai állomások közé tartozott és nemcsak Európában, hanem a közelkeleten is jól hallották, új adóállomást kap. Az építést már befejezték s március hó végén

már 60 kilowatt teljesítménnyel fogja a közvetítést ellátni.

Radio-Toulouse-t 1925. évi április hó 15-én a „Radiophonie du Midi” rádiótársaság alapította. A város felett 64 méter magasan van az eddigi adóépület és a 45 méter magas antenna elhelyezése úgy, hogy ennek ez a kedvező elhelyezése tette lehetővé az adóenergia lehető legjobb kihasználását. A műszaki berendezések, az igazgatási épület, a szolgálati lakások, valamint a két stúdió mintegy 3500 négyzetméter nagyságú területen vannak elhelyezve. A nagyobbik stúdió hosszúsága 25 m, szélessége 15 méter. A 15 kw összteljesítményt legutóbb emelték 20 kilowatttra.

Hivatalos oldalról nem sok támogatásban részesült, de magántársulatok, községek, kereskedelmi- és mezőgazdasági kamarák erősen támogatták.

A magán-adóállomásokra vonatkozó törvényes rendelkezés sokáig váratott magára és csak 1928. évi március havában jelent meg az erre vonatkozó törvény, amely azonban rögzíteni akarta az akkori fejlődési vonalat és megtiltotta a magánállomások minőségének és teljesítményének emelését, fokozását. A tilalom káros következménye könnyen megállapítható, ha összehasonlítjuk az egyes országok összes rádióteljesítményét; ebből kitűnik, hogy amíg Németországnak 532 kw, Angolországnak 480 kw, Oroszországnak 370 kw, sőt Jugoszláviának is 163 kilowatt az összárdióteljesítménye, addig Franciaországnak csak 61 kilowatt.

Toulouse kapott legutóbb engedélyt a rádió fejlesztésére. Ezen az alapon kezdték meg a 60 kilowattos új adó építését, melyet a Toulouse-tól 32 kilométerre fekvő Saint Aignan-ban helyeztek el. A tulajdonképpeni adóállomás egy várszerű kastélyépületben nyer elhelyezést és a hozzá tartozó terület 730.000 négyzetméter nagyságú. Az egyenként 120 méter magas két antennatorony, melyek egymástól 200 méterre lesznek elhelyezve, valamint az antenna építését már február hó végéig befejezik. Ilyen körülmények közt üzemét már márciusban megkezdheti, hogy az eddig is kedvelt Radio-Toulouse még nagyobb népszerűségnek örvendhessen. (R. We. 1931. 2.)

Német kultúr-rádiótársaság alakult Braziliában a német telepesek részére. Tudvalevőleg Braziliában egymillió német él, akik főleg a három déli tartományban, Rio Grande de Sul, Santha Katharina és Paraná-ban telepedtek le. E terület legészakibb

városa Parà, legdélibb pedig Rio Grande de Sul nevű kikötőváros. A német kivándorlók zöme által lakot eme terület nagyságára jellemző, hogy annak említett északi és déli városa egymástól olyan távolságra van, mint Hamburgtól az afrikai Kamerun. A megalakult rádiótársaság célja e nagy területen élő németiség részére anyanyelvükön tartandó előadások, továbbá zeneközvetítések nyújtása. Ezenfelül, a brazíliai viszonyok figyelembevételével, egyéb hasznos ismereteket is terjesztenének, többek között például portugál nyelvtanfolyamot is tartanának.

A rádióegyesült védnökségét Dr. Victor Konder brazíliai közlekedésügyi kormánybiztos vállalta, aki maga is német bevándorló unokája. A rádió-adóállomás felállításánál két városka jöhet szóba, ú. m. Blumenau és Joinville; az előbbi a régebbi telepítésű és Németországban is a leginkább ismert hely. Viszont Joinville modernebb és virágzóbb, lakóinak száma 12.000, amely szám, ha a városhoz tartozó kerületet is figyelembe vesszük, 16.000-re emelkedik. A rádió-adóállomás felállítása iránt való érdeklődés is Joinville-ben a legnagyobb s így minden valószínűség szerint a rádióállomást ott is fogják felállítani.

A rádióhírmondó ezidőszertint ott nincs állami ellenőrzés alatt, rádióállomás építésére bárki engedélyt kaphat. Ezt az állapotot Dr. Konder kormánybiztos meg akarja változtatni és törvényt akar alkotni, amelyben a kormánynak bizonyos felügyeleti jogot biztosítana. Tekintettel arra, hogy az apró telepes házak minden közlekedési vonaltól sokszor napijáróföldekre vannak, a rádióelőfizetési díjak beszedése rendkívüli nehézségekbe ütközne. A szükséges pénzt ezért valószínűleg egyrészt a rádióreklámokból fogják előteremteni, másrészt pedig a megalakítandó Radio-Klub, illetőleg klubtagok önkéntes hozzájárulásából.

E tervek megvalósításán erősen dolgoznak; nagy előnyükre van, hogy ezzel egyidejűleg Németországban, a birodalmi rádióhírmondó társaság éppen a brazíliai németekkel való rádióközlekedés céljára, külön rádióadóberendezést szándékozik üzembehelyezni. (F. 1931. 3.)

Milyen gyönyörű ez a nemzeti összetartás, milyen felemelő megnyilvánulásai vannak. Vajjon, mi magyarok nem hozhatnánk-e mi is hasonló áldozatot és támogatást, más világrészbe szakadt véreink javára?

Teész Frigyes.

HIREK

Nouvelles.

Dr. Stephan Henriknek, a nagynevű német birodalmi postaminiszternek, a világ-postacgyesület megalapítójának, 100-ik születésnapja alkalmából Berlinben 1931. január 7-én az énekakadémia dísztermében a Reichspostministerium nagyszabású emlékünnepet rendezett, melyen dr. Schätzel birodalmi postaminiszter tartotta az ünnepi beszédet s visszaemlékezett a nagynevű miniszter halhatatlan érdemeire. Az ünnepélyen a berlini rádiózenekar, valamint a berlini posta- és táviróalkalmazottak ének-kara is értékes számokkal működtek közre. Január 7-ének reggelén azonkívül dr. Schätzel a birodalmi postaminisztérium államtitkárainak kíséretében megjelent a temetőben Stephan sírjánál s hálás kegyeletük jelölül koszorút helyezett a legnagyobb német postás sírdombjára.

A német posta végül Stephan emléke iránti hódolatból 1931. január 7-én Stephan emléklevelezőlapokat hozott forgalomba. A levelezőlapok baloldalára Stephan arcképét nyomták, felső jobb sarkába pedig bélyeg van nyomva, mely erősen hasonlít a Stephan által 1875-ben kiadott s a levelezőlapok bérmentesítésére először használt ibolyaszínű bélyegekhöz.

Az „Imperial and International Communications Limited”-ben egyesült brit elektromos távközeledési vállalatok első közgyűléséről érkezik hír Angliából. Az Eastern csoport ebből az alkalomból hangsúlyozza, hogy a tömörülés a gazdasági visszafejlődés korszakába esett s ennek a kereskedelem és a táviró közti szoros viszony következtében, csak káros befolyása lehetett a táviróforgalom alakulására. Példaként említi, hogy egyik neves angol cég napi táviratfeladása 100 drb táviratról 6 drb-ra esett vissza. A csoport bevételeiből nem kevesebb, mint négyötöd rész az üzleti táviratanyagra esik s csak egyötöd az állami és családi táviratokra. Előrelátható, hogy a gazdasági élet megélénkülésével a táviróforgalom is emelkedni fog. A kábeleket a társaság még mindig a világ legfontosabb közlekedési berendezéseinek tekintik s az Eastern társaság kábeleire esik még most is az érdekeltség bevételeinek legnagyobb része. Az 1930. év első felében a forgalmi bevételek 3.1 millió fontra rúgtak, ami az előző év hasonló időszakával szembeállítva 9.7 százalékos forgalomesőkénésnek felel meg. Ezzel szemben a Marconi-csoport jobb üzleti eredményekről számol be, melyek az állandóan növekedő készülék-megrendeléseknek voltak köszön-

hetők. A Marconi-társaságnál ugyanis az üzleti tevékenység nem annyira a táviróforgalmon, mint inkább a táviró, távbeszélő- és rádiókészülékek gyártásán s azoknak úgy a bel-, mint a külföldön való értékesítésén nyugszik. (D. V. 1930. 48.)

A rádiójogot tanulmányozó német társaság dr. D. Simons birodalmi törvényszéki elnök elnöklésével Leipzigben 1930. november 27-én évi főösszejövetelét tartotta meg. Megállapítást nyert, hogy a társaság tagjainak száma az elmúlt év folyamán csaknem megkétszereződött. működési köre pedig a nemzetközi rádiójogi Comitéhez való csatlakozás révén erősen bővült. A társaság a 4-ik nemzetközi rádiójogi kongresszus elé elbírálás végett három fontos rádiójogi problémát terjesztett. Elhatározták egyúttal, hogy az 1931. évi kongresszus elé a rádióelőfizetők védelme érdekében szükséges törvényes eljárás problémáját fogják előterjeszteni tanulmányozás és átlásfoglalás végett.

A Táviróösszeköttetések Nemzetközi Tanácsadó Bizottsága (C. C. I. T.) legközelebbi ülését Bernbe 1931. május hó 11-ére hívták össze. A C. C. I. T.-nek ez immár megalapítása óta a harmadik ülészaka lesz. Az üléseket a berni szövetségi palotában fogják tartani s azok május 18-án végződnek. (J. T. 1930. 12.)

A Rádióösszeköttetések Nemzetközi Műszaki Tanácsadó Bizottsága (C. C. I. R.) második ülészaka Koppenhágában, 1931. május 27. és június 8-ika közt fog lefolyni. Az ülés tárgysorozatán eddig 16 kérdés szerepel. (J. T. 1930. 12.)

George Bonnet lett az új Th. Steeg által alakított francia kabinetben a posta-, táviró- és távbeszélő-miniszter.

KÖNYVSZEMLE.

Bibliographie.

Posta- és Táviró-Évkönyv. Szerkeszti: dr. báró Szalay Gábor, a m. kir. posta vezérigazgatója, az Országos Postás Zene- és Kultúregyesület elnöke. XXVI. évfolyam. 1931. Kiadja az Országos Postás Zene- és Kultúregyesület, Budapest. Karácsony előtt minden esztendőben megjelenik egy ízléscsen kiállított könyv, amely csokorba köti a tollforgató postásnemzedék legújabb termését. A régi hagyományokhoz híven most is megérkezett a várva-várt munka, hogy kartársainknak szórakozást és felüdülést nyújtson.

A naptári rész után Vezérünk a Benczur-utca 27. szám alatt levő új „Postásotthon“-t ismerteti. Rámutat arra, hogy a mai nyomorúságos helyzetben a palotának luxusos külseje esetleg megjegyzésekre adhat okot, viszont azonban a palotát aránylag olyan csekély összegért sikerült megvenni, mely összegért a mi szerény igényeinknek megfelelő egyszerű ház egy részét sem tudtuk volna megépíteni.

Öméltósága azon nézetének ad kifejezést, hogy a Postásotthon nemcsak karitatív céljainak fog teljes mértékben megfelelni, hanem egyben az egyesületi életnek új tápot fog adni és pedig nemcsak az egyesületen belül, hanem azok egymásközi barátságos, kartársias érintkezésében is.

A közvetlen szavak után azzal az óhajtással fejezi be cikkét vezérünk, hogy legyen a Postásotthon valóban szimbóluma és kifejezője a postások igazi, szívből fakadó és közismert összetartásának, kartársi együttérzésének most és a jövőben is.

Dimény Mózes postafőigazgató Liège (Lüttich) belga város multját és jelenét, továbbá a vezeték nélküli táviró nemzetközi bizottsága mult évi kongresszusát ismerteti. Majd Brüsszelben, Antwerpenben, Rotterdamban, Hágában, Scheveningenben, Amsterdamban és Nürnbergben szerzett benyomásairól számol be.

Dr. Körmeny József postatakarékpénztári főtitkár „Postatakarékpénztári követelések elszámolása az utódállamokkal“ címen ismerteti az utódállamokkal Budapesten 1929. évi november hó 7-én kötött egyezmény rendelkezéseit.

Majd Thomée József hangulatos költeménye következik.

Fodor Gyula műszaki főigazgató magyar és lengyel posta poznanai kiállítását ismerteti.

Dr. Forster Károly postatanácsos a naptár reformjáról értekezik. A naptár történetének, hibáinak és hátrányainak tárgyalása után, foglalkozik a népszövetség tanulmányi bizottságának munkájával s a beérkezett javaslatokkal.

Behatóan ismerteti az új naptár-tervezet előnyeit és az egyházak álláspontját. Ennek a kérdésnek most az adott aktualitást, hogy a Népszövetség egyik főtisztviselőjének közbenjárására megalakult a naptár-reform magyar nemzeti bizottsága, melyben a posta részéről dr. Forster vett részt e tanácskozáson.

Kiss Elemér postafelügyelő a „posztijon“ és a „delizsánsz“ régi kedves, szép emlékeit eleveníti fel.

Dr. Kovács József postatanácsos „Hivatalvezetői gondok és kötelességek“ címmel a főnököknek ad tanulságos gyakorlati

tanácsokat, melyeknek segítségével a szolgálat, a személyzet és a közönség érdekeit egyaránt ki lehet elégíteni. Érdekes cikkét a főnöki kötelességekről összeállított tizparancsolattal fejezi be.

Tomcsányi István postafőmérnök rádió-helyszíni közvetítések kulisszatitkairól ad ismertetést és ezzel kapcsolatban érthetővé tesz olyan jelenségeket, amelyeket a rádió hallgatók a rádióközvetítés alatt megfigyeltek, de azt maguknak megmagyarázni nem tudták.

Dr. Rác Alfonsz postatanácsos, a „Szi-bériai Futár“ címen megható módon ismerteti a werchneudinski hadifogolytáborban szerkesztett magyar újság izgalmas megindulásának és kényszerű megszűnésének örömteljes és fájdalmas mozzanatait.

Németh Antal postatitkár kis versecskéjével kedvesen búcsúzik az ó-évtől.

Dr. Kőszeghy Antal postatanácsos az idegen nyelv ismereteknek a magyar postán való szükségességével és a nyelvi tanfolyamokkal foglalkozik.

Koroda Pál, Bethlen és Rákóczy című költeményével történetünk régi emlékeit eleveníti fel. Dr. Lantos Béla postatitkár a gondolatközlés őskorából ad tájékoztatást. Mezei Géza postafelügyelő a külföldi rádiórendszereket ismerteti, majd dr. Kaizler Imre hazafias irredenta-költeményével hirdeti a nagy revíziót. Strasser Ferenc postatanácsos Németországon át Bretagne-ba tett útját ismerteti, dr. Hargitai Tihamér „Komédiások“ című írásával erős írói készségről tesz tanúságot.

Csath Béla postafőigazgató a Postás Sportegyesület sportrepülő-szakosztályainak megalakulásáról és működéséről számol be, dr. Nagy Lajos postatitkár pedig az alkalmi postahivatalok és kirendeltségek létesítésére vonatkozó jogszabályokat foglalta össze.

Soós Zoltán igazgató „Amíg a bélyeg eljut odáig...“ címmel a postaértékcikk-raktár munkájáról tájékoztat bennünket, majd dr. Fehér István a helyes postai tarifapolitika alapelveit ismerteti.

Alkér Tibor s.-mérnök az Amerikai Egyesült-Államokban kilenc hónap alatt szerzett tapasztalatairól és megfigyeléseiről ad pillanatfelvételeket, Sámel József postafőtiszt pedig ügyes kis lexikont készített a táviró-, távbeszélő- és rádiószolgálatban használatos rövidítésekről és azok értelméről.

Baczynski István posta s.-mérnök a képtávíróról és távolbalátásról ad vázlatos képet, majd dr. Pázmány Ödön posta s.-titkár biztos tapasztalatairól számol be.

Tamási Lajos posta s.-mérnök müncheni, berlini, antwerpeni, párisi, svájci és milánói

tanulmányútjáról ad tanulságos ismertetést, Ocskay Szilárd postatiszt pedig „A közönség és a posta” című értekezésében főleg a postai reklám szükségességével, a posta egyes berendezéseinek ismeretterjesztő cikkekben vagy helyszíni közvetítés útján való ismertetésével foglalkozik.

Hasznos tudnivalók fejezik be a jól szerkesztett s ízlésesen kiállított évkönyvet, melynek melléklete, a „Személyzeti rész” a szolgálati szabályokat, a postás-egyesületeket, a személyzet szolgálati beosztását és részletes névjegyzékét tartalmazza.

Melegen ajánljuk kartársainknak az Évkönyv beszerzését annál is inkább, mert tiszta jövedelme postáscélokot szolgál.

A „Közlekedési szaknaptár” szerkeszti Dr. Kovács József postatanácsos. 35. évfolyamában jelent meg a magyar posta alkalmazottainak hosszú évtizedek óta bevált tanácsadója.

A Közlekedési Szaknaptár nevét valószínűleg csak tradícióból tartja meg, mert tartalma vérbeli postás-tartalom, utolsó betűjéig. Eleven és könnyen feltalálható módon hozza mindazokat a tudnivalókat és ismereteket, melyekre a posta alkalmazottainak tényleges és nyugdíjas viszonylatban szüksége lehet. Gyakorlati ismereteket közöl ez az évkönyv, melynek nagy előnye, hogy adatait könnyen kezelhető alakban és praktikus elrendezéssel úgy bocsátja olvasói rendelkezésére, hogy azok kevés fáradtsággal egy helyen találhatják meg mindazt, amit egyébként sok helyről kellene összeszedni. Másik nagy előnye, hogy a kincstári és postamesteri alkalmazottaknak, — a kiadókat és postaugynököket is beleértve, — teljes névsorát hozza. Kiemeljük, hogy a Közlekedési Szaknaptár a kiadók névsorának közlésével úttörő munkát végzett, mert tudomásunk szerint az alkalmazásban álló postakiadók névsora eddig sehol sem jelent meg.

Ügyes gondolat a lapok felső részén elhelyezett és a szolgálat helyes és figyelmes ellátására utaló fejléc-szerű mondatcsoportozat, amelyeket tényleg nem lehet eléggé személyzetünk lelkére kötni. Ilyenek pl.: Vigyázz! A küldemények biztonsága, a Te biztonságod; Postás! Légy becsületes és mindenkiel szemben előzékeny!; A hivatalba érkezésnél ne légy utolsó, távozáskor ne légy első!; Ne tév irányíts! Idegen tév irányításokat mindig jelentsd!; A Te udvariasságod a posta legbiztosabb tőkéje!; Elintéztéd már mai postádat? Késedelmedre Te, a posta vagy a közönség, esetleg mindhárman ráfizethettek!; Ne feledkezz meg a segédkönyvek helyes javításáról!; Becsületet akarsz szerezni a kenyéretadó postaintézetnek: becsüld meg a közönséget! Ne

légy türelmetlen! A Te önuralmad egyetlen biztosítéka a posta jó hírnevének!; A pontosság legyen Nálad is postáserény!; A posta esetleges tiltó rendelkezéseit a közönséggel szemben soha se alkalmazd büntető alakban!; Ne feledd, hogy a posta csak alkalmazottaival rendelkezhetik, de közönségével soha!; Ha többséged panasza esetén a közönségnek adott igazat, ne keseredj el; ha Neked, ne bízzad el magadat; Felsőbb helyről jövő intelmekből a főnök is tartsa meg a reá eső részét!; A hivatalos órák Reád nézve 10 perccel később végződjenek! stb.

A Szaknaptárt egyébként is érdekessé, sőt értékesé is teszi a posta vezetőfőfőiainak, a postás-egyesületek elnökeinek és a központi hivatalok vezetőinek jól sikerült jól sikerült arcképei, melyek jó szolgálatot tesznek a vezető egyéniségek személyének a személyzet előtt kívánatos ismertetésénél.

A gyakorlati célokat szerencsésen szolgáló, jó érzékkel összeállított Szaknaptárt postaal alkalmazottak 4 P 50 fillérért kaphatják, míg a készlet tart, szerkesztőjénél: Dr. Kovács József postatanácsosnál, Postavezérigazgatóság, 434. ajtó.

A nagy fáradtsággal és szorgalommal összeállított szakmunka beszerzését melegen ajánljuk kartársainknak.

A Magyar Posta jelentése az 1929. évi működéséről 1913-tól 1928. évi összehasonlító statisztikai adatokkal kiegészítve, Kiadja a m. kir. postavezérigazgatóság, Budapest, 1930.

A múlt esztendő végén hagyta el a sajtót a magyar posta 1929. évi jelentése. ízléses kiállítású, nagy fáradtsággal összeállított szakmunka, melynek nemcsak postai szempontból van jelentősége, hanem a nagyközönség is hasznosan forgathatja, mert egész kulturális és gazdasági életünknek hű tükrö. Szemléltető grafikonok és nagyszerű kivitelű fényképek élénkítik a munkát, amelyre büszke lehet a magyar posta. Az évi jelentés kartársainknak rendelkezésére áll s így abból csak kiragadunk egyes adatokat, illetőleg a jelentősebb eseményeket.

A rendkívül súlyos gazdasági viszonyok ellenére, az 1929. évben általában emelkedett a postaforgalom, azonban mégis alatta maradt a posta várakozásának.

Az 1929. évben a kincstári hivatalok száma 3-mal, a postamesteri hivatalok száma 8-cal, a postaugynökségek száma 23-mal emelkedett.

A táviróhivatalok száma 105-tel, a távbeszélőhivatalok száma 112-vel, a távbeszélőközpontok száma 95-tel, a távbeszélőá-

mások száma 5.790-nel, a rádióengedélyesek száma pedig 98.014-gyel emelkedett.

Az összes küldeményekből egy lakosra átlag 57.05 drb., a levélpostai küldeményekből 41 drb., a hírlapküldeményekből 13.6 darab, a csomag- és pénzküldeményekből 1.6, a táviratokból 0.6, a távbeszélgetésekből 19.9 darab esik egy lakosra.

A budapesti távbeszélőhálózat automatizálási munkálataival kapcsolatban a Lipót automata központ 1929. évi december hó 15-én megkezdte működését.

Az országos távbeszélőhálózat rekonstrukciója folytatódott. Helyközi távbeszélőhálózatunk 21 új fémvezeték áramkörrel bővült, melynek összes vonalhossza 2.360 km.

Az 1929. év folyamán a budapest—szegedi és cegléd—szolnoki távkábel szerelési munkái elvégeztek.

Az üzleti felesleg az 1928/29. költségvetési évben 7.636.170 pengő volt.

Beruházásokra ugyanezen időben 13 millió 814.486 pengőt fordítottak.

A magyar posta aránylag kis létszámmal a jelentős forgalmat nagy szorgalommal és kitartással bonyolította le.

A posta mindegyik szolgálati ág igénybevételenek megkönnyítése, a felvétel, a közvetítés, a továbbítás és a kézbesítés gyorsítása, a távbeszélő automatizálása és egyéb, új alkotásai és intézkedései révén a szolgálat jóságát és tökéletesítését jelentősen előbbre vitte.

A Magyar Kir. Posta Betegségi Biztosító Intézetének jelentése az 1929/30. évi működéséről. Nemrégiben hagyta el a sajtót az intézet jelentése, amelyben a választmány beszámolt mult évi működéséről. A bevezető sorokban közli a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter Úr rendeletét, amelyben Demény Károly nyugalmazott államtitkárt a M. Kir. Posta Betegségi Biztosító Intézetének elnökét, e tisztség alól saját kérelmére felmentette és az intézet létesítése és eredményes működésének biztosítása érdekében kifejtett kiváló munkásságáért elismerését és legmelegbb köszönését nyilvánította.

Miniszter Úr az intézet új elnökévé vezérünket, dr. báró Szalay Gábort nevezte ki, akinek személyében biztosítva van az intézet jövője és további fejlődése.

Az elmúlt költségvetési év főbb mozzanatai a következők:

A szervezési és alkotási munkák után biztosítani kellett, hogy a személyzetnek adott szolgáltatások arányban álljanak az intézet teherbíró képességével. Ennek egyik eredménye, hogy a gyógyszerkiadások nem emelkedtek.

Legtöbb kifogásra az adott okot, hogy a vényfüzetbe bármely (intézetben kívülálló) orvos is írhatott fel gyógyszert.

Ezért egyik rendkívüli választmányi ülés határozatilag kimondta, hogy az intézet által a tagoknak kiadott vényfüzetekbe — sürgős szükség esetét kivéve — általában csak intézeti orvos írhat fel gyógyszereket. Az intézet elnöke azonban indokolt kérelemre megengedheti, hogy az intézeti orvos helyett a tag által névszerint megnevezett egy orvos (házi orvos) rendelhesen gyógyszereket a vényfüzetben.

Az intézet kutatja azokat a módokat is, melyek által a szolgáltatások hozzáférhetőségét és igénybevitelét megkönnyítheti.

Ilyen könnyítés, hogy Budapesten a Röntgen-szahnál a kizárólagosan országos főorvosi vagy szakorvosi beutalások rendszerét az intézet megváltoztatta és a beutalások közvetlen kiadására a kezelőorvosokat is felhatalmazta.

A közvetlenebb beutalás lehetővé tételével a tagokat és a szakorvosokat sok felesleges fáradtságtól és idővesztéstől kímélték meg.

A vidéki tagok gyógyellátásának továbbfejlesztésére is nagy gondot fordítottak. Ahol csak a lehetőség megvan, különleges gyógytényezők bekapcsolásával igyekeznek a vidéki gyógyellátás minőségét javítani.

Az intézet igazgatóságának ügyiratforgalma a költségvetési évben 15.689 volt, 12,2%-kal több, mint az előző évben.

Az intézet 1929/30-as taglétszáma évi átlagban 18.813 férfi, 9.328 nő, összesen 28.141 volt; családtagokkal együtt az intézet gondoskodása 59.141 lélekre terjedt ki.

Az átlagos taglétszám emelkedése a mult évihez viszonyítva 4.13%.

A 2%-os tagjárulékból és 2%-os állami hozzájárulásból alakuló összbevétel 1.892.796.93 P, az összkiadás pedig 1.866.660.16 P. Az összkiadás az összebevételnek 98,62%-a (tavaly 96,1%.)

A taglétszám emelkedésnek megfelelően a bevételek összege 3,47%-kal emelkedett, míg a kiadások összege a szolgáltatások fokozottabb igénybevétele folytán 6,17%-kal haladta meg a tavalyit.

Az átlagos taglétszám és a bruttó bevételi-kiadási összegek mellett egy-egy tagra évi 67.26 P bevételi és 66.33 P kiadási átlag számítható. Ha pedig csak a tagok által fizetett 2%-os járulékot és a tisztán segélyezésre fordított összegeket állítjuk egymással szembe, úgy átlagosan egy-egy tagra 33.63 P járulékfizetéssel szemben 62.12 P segélyezés esett.

Vagyontöbblet az 1929/30. költségvetési évben 26.136.77 P.

Gyógyszerekre 408.809.57 P, vagyis az összjövedelem 21.59%-a használtatott fel.

Kórházi ápolási költségekre, beleértve a Vöröskereszt-kórház fenntartási költségét és a betegszállítási költségeket is, összesen 428.514.04 P, az összjövedelemnek 22.60%-a fordítottatott.

Tekintve, hogy a kórházi költség az intézet jövedelmének csaknem negyedét emésztí fel, az intézet szigorú ellenőrzést fog gyakorolni, hogy kórházba csak azok utaltassanak, akik betegségük természete folytán megfelelő házi ápolásban nem maradhatnak.

A kórházi rovaton betegszállítási költség címén elszámolt összeg 7.727.50 P.

Budapesten az intézet a választmány határozata alapján a betegek szállítására kedvező megállapodást létesített a Budapesti Önkéntes Mentő-Egyesülettel, úgy, hogy a tagok és azok igényjogosult hozzátartozóinak betegszállítását a folyó költségvetési évben már a Mentő-Egyesület fogja az intézeti orvosok által kiadott utalványok alapján lebonyolítani.

Vidéken a betegszállítás költségét az intézet oda- és visszazállításnál legfeljebb 40 P. erejéig viseli. Ott, ahol a vármegyék és városok orsz. mentő-egyesületének mentőállomása van, a tagok betegszállítását ez az intézmény igen méltányos feltételek mellett teljesíti.

A tudószanatóriumi kiadás a budafoki gyógyintézet fenntartási költségeivel együtt 215.113.14 P, mely összeg a tavalyival szemben 24%-os emelkedést mutat.

A tudószanatóriumi ápoltak száma összesen 522, az ápolási napok száma 25.186 volt. Az ápoltnál 6.5%, az ápolási napoknál 1.9%-os emelkedés.

Gyógyászati segédeszközökre 24.395.94 P-t, az összjövedelem 1.2%-át költötték.

Anyasági segély címén 485 újszülött fiú és 531 leány után, vagyis 1016 esetben összesen 77.903.24 P, az összbevételeknek 4.11%-a utalványoztatott.

Az anyasági segélyre bejelentett újszülöttek száma a költségvetési évben 80-al, azaz 8.5%-kal, a költség pedig 8.2%-kal szaporodott.

Gyógyfürdősegélyképen az intézet a bezerzési ár 20%-ának lefizetése ellenében összesen 16.578 drb. fürdőjegyet szolgáltatott ki. Ezenkívül a Vöröskereszt-kórház hydrotherapiás osztályán a tagok 5319 esetben részesültek különféle vízgógyászati kezelésben.

A vidéki speciális gyógyfürdők közül Hévízfürdőre 350 betegnek 2356 drb., Balf-fürdőre 85 betegnek 720 drb., Balatonfüred-fürdőre 32 betegnek 192 drb. fürdőjegyet adtak ki.

A gyógyfürdőköltség 28.121.75 P, ami az összbevételeknek 1.48%-a.

Az emelkedés a múlt évi kiadással szemben 57.4%.

Szerződéses orvosok díjazására az intézet az Országos Orvos-Szövetséggel 1924-ben létesített megállapodás értelmében járulékbévételeinek 18%-át fordította.

A 18%-os alapon kifizetett orvosi tiszteletdíjak összege 340.703.45 P volt.

Az adminisztratív teendőkkel megbízott intézeti orvosok tiszteletdíja 12.864.— P-t tett ki.

Temetési segélyre az összjövedelem 2.33%-a fordítottatott. Tag után 359 esetben, tag neje után 58 esetben összesen 48.064.53 P-t utalványoztak.

A temetési segély utalványozásának rendszere megváltozott.

Ezidőszerint az intézet igazgatóságánál megjelenő igényjogosultak részére az alapszabályszerű temetési segélyt a Jóléti Alapítvány-tól járó temetési segéllyel együtt az intézet fizeti ki s azt az Alapítvány az intézetnek megtéríti. Ezzel az intézkedéssel a temetési segély felvételére jogosult egy helyen és azonnal kézhezkapja a mindkét intézménytől járó temetési segélyt.

Az intézeti orvosoknak igénybevétele az egész vonalon emelkedést mutat a múlt évvel szemben. Legfeltűnőbb a Vöröskereszt-kórház és a központi rendelő-intézet emelkedett betegforgalma.

A hivatali higiénie emelése terén is sok történt. Elég, ha a régi főposta-palota modern és ideálisan higiénikus átalakítására mutatunk rá.

Baleseti és fertőző megbetegedések ebben az évben sem mutatnak emelkedést, úgyszintén a halálozási arányszám sem rosszabbodott.

A központi rendelőintézet osztályai a következők: sebészet, belgyógyászat, nőgyógyászat, gyermekgyógyászat, orr-, torok-, gége- és fülgyógyászat, ideggyógyászat, szemészet, bőrgyógyászat, urológia, orthopaedia, fogászat, tüdőbeteggondozó s végül a vegyi- és górcsövi laboratórium.

A központi rendelőintézet physikotherapiás és Röntgen-osztályai az intézet kezelésében álló Vöröskereszt-kórházban vannak.

Az egészségügyi szolgálatot 12 vezető szakorvos, 10 szakorvos, 6 szaksegédorvos és 1 segédorvos látta el. A szakorvosok mellett 4 vöröskeresztes ápolónő segédkezett.

A rendelőintézet napi átlagos betegforgalma 397 volt, a forgalom emelkedése 32.3%-kal haladja meg az előző évit.

A rendelőintézet fenntartására az össz-jövedelem 6.74%-a, azaz 127.624.97 P fordított.

Ez az összeg a mult költségvetési évi kiadást 68.3%-kal haladja meg.

Az erősen látogatott fogászati osztályon a délelőtt és délután folyó napi 4 és fél órás rendelési időt 6 órára emelték, hogy minden betegnek módja legyen a fogorvoshoz bejutni.

Az év folyamán dr. Mutschenbacher Tivadar országos főorvos más egyéb nagy elfoglaltságára való tekintettel, a kórházban viselt igazgató-főorvosi állásáról lemondott és helyét dr. Botzenhardt Ferenc főorvossal töltették be.

Az összes kiadás a kórházban ápoltság és idegen betegek után együttesen 684.877.99 P volt, amiből levonva a bevételeket, a fennmaradó 302.949.27 P a kórház üzemi fenntartási költsége. Ez az összeg a tavalyival szemben 11.8%-os csökkenést mutat.

Az élelmezésre fordított 225.811.14 P az összes kiadásnak 32.9%-a.

A budafoki gyógyintézet tüdőbeteg megfigyelő és gyógykezelő intézet, fürdőszobákkal, központi fűtéssel, hydrotherápiás helyiséggel, sterilizálókkal, Röntgen-készülékkel és laboratóriummal van felszerelve.

A budafoki gyógyintézetben a költségvetési év folyamán 121 férfi és 240 nő, összesen 361 beteg ápoltságát s az összes ápolási napok száma 17.186 volt.

Az intézet ebben az évben is igyekezett mindent elkövetni a betegek érdekében. Mindössze néhány százaléknál nem sikerült teljes javulást elérni.

A debreceni postai igazgatóság személyzetének könyvtára az 1930. évben is teljesítette kulturális hivatását s hetenként kétszer a posta egész személyzetének rendelkezésére állott. A debreceni személyzet megértő áldozatkészségéből — az 1930. évben 879 pengő 17 fillér gyűlt össze. Ez összegből tartozásokra, új könyvek beszerzésére, kötésekre 861 P 86 fillért adtunk ki, maradt készpénzünk 17 P 31 fill., mely összeget a Postatakarékpénztárba helyeztük el gyümölcsözőleg.

A személyzeti könyvtár ezidőszent 5468 kötetből áll, a szakkönyvtár állománya 1664 kötet, a két könyvtár összállománya: 7132 kötet. Az 1929. évi állománnyal szemben szaporulat 344 kötet. Vétel útján szaporodott a személyzeti könyvtár 76 művel, ajándékozás útján 268 művel. Ajándékoztak: dr. Ferencsik Sándor debreceni ügyvéd 207 kötet különféle munkát. Dr. Malinger József postatitkár 17 kötetet, Liszka György reál gimnáziumi tanuló 16 kötetet, Szabó Antal feldebrői postamester 10 kö-

tetet, Saáry Irén besenyőteleki postamester 10 kötetet, Szmerkovszky Béla postatanácsos 1 kötetet, dr. Monus Ferenc postatitkár 2 kötetet, Kovács István fogalmazó 1 kötetet, Toronyai Géza fogalmazó 1 kötetet, dr. Rozlosnik Simon postafőtiszt 4 munkát, Schimpfl Ödönne postasegéd-tiszt-nő 1 munkát.

A szakkönyvtár állománya ajándékozás útján szaporodott a következők könyvado-mányaival: Vecsey Márton postatanácsos 1 művet, Zelleny Vince postatitkár 2 művet, Hanzsala Péter felügyelő 1 művet ajándékoztak. Azonkívül a Magyar Posta 2 évfolyamát ajándékozta a szakkönyvtár részére Polgár Erzsébet szendrői postamester.

A könyvtárt igénybevétték az 1930. évben 437-en (az 1929. évben 406-an). Kivettek 3627 munkát (az 1929. évben 3128 darabot), ebből 3370 darab szépirodalomra, a 220 darab ismeretterjesztő és 37 darab tudományos és szakművekre esett. Az olvasók nagy többségét most is a nőkollegák tették.

Dr. Monus Ferenc,

m. kir. postatitkár, a könyvtár őre.

„Vom Postschreiber zum Minister“ (A postadíjnyokból lett miniszter) címen Oskar Grosse, az erfurti német postafőigazgatóság vezetője, dr. Stephan német postaminiszternek, a világposta-egyesület megalapítójának 100-ik születésnapjára évfordulója alkalmából (1931 január 7) 313 oldalas munkával hódol a legnagyobb német postaminiszter emlékének. A mű E. S. Mittler und Sohn berlini cég kiadásában jelent meg, ára füzve 5.50, kötve 7.50 márka.

A mű szerzője az akkori Reichspostamtban Stephan legszűkebb környezetéhez és munkatársaihoz tartozott s így elsősorban hivatott arra, hogy a nagy postaminiszter érdemeit immár a történelem perspektíváján át szemlélve méltassa s megemlékezék arról a férfiúról, kinek működése és munkája még most is vezeti és irányítja a német postát további haladásában.

A **„Deutscher Reichspost-Kalender“** 1931. évi kiadása a Konkordia-Verlag Leipzig C. 1. Goethe-Strasse 6. cég kiadásában a Reichspostministerium támogatásával ez évben is megjelent. Ára 4 márka. A német postanaptár, miként eddigi kiadásai, a közönséggel könnyen érthető módon ismereti meg a német posta sokoldalú forgalmi berendezéseit s azoknak a közgazdaság, valamint a világforgalom szempontjából való jelentőségét. Felhívja egyúttal a közönség figyelmét arra a tényre is, hogy a német postai igazgatóság mindent megtesz, hogy a közönségnek az időközi fejlődés minden vívmányát és áldását a német posta berendezéseiben is rendelkezésére

bocsáthassa s minden társadalmi osztály érdekét a posta útján is a legjobban szolgálja. A naptár címlapja a német légiposta életéből vett művészi kivitelű színyomások pompás kép.

„Weltluftverkehr und Weltluftpolitik“ (Világ-légiforgalom és világ-légipolitika) címen Professor Dr. R. Hennig tollából a Zentral-Verlag G. m. b. H. Berlin W 35. könyvkiadó cégnél a légiforgalom minden problémáját kimerítően tárgyaló pompás szakmunka jelent meg. A mű 68 oldalra terjed s ezenkívül 8 tabellát is tartalmaz. Ára 2.40 márka.

„Rundfunk-Schaltungstechnik“ (A rádió-hírmondó-kapcsolás technika) címen Rothgiesser und Diesing A.-G. Berlin cég kiadásában megjelent Ardenne Manfred szakíró érdekes munkája, mely a szövegbe nyomott 149 ábra kapcsán a technika legújabb állásának megfelelően, könnyen érthető módon ismerteti meg a rádióhírmondó-kapcsolások legkülönbözőbb változatait. A munka 90 oldalon a kapcsolás elemeivel, 28 oldalon pedig teljesen kimerítően a vétel-kapcsolásokkal foglalkozik.

Die Fernsprechanlagen in ihrem wirtschaftlichen Aufbau“ címen Münchenben R. Oldenburg cég kiadásában szakmunka jelent meg. A mű szerzője Dommerque Ferenc József mérnök, ki hosszú időt töltött az Északamerikai Egyesült-Államokban s az ott szerzett értékes gyakorlati tapasztalatai alapján kétségkívül jogot szerzett arra, hogy a modern távbeszélő-berendezések létesítésével kapcsolatos gazdasági természetű problémákkal foglalkozzék. A 107 oldalas, 149 képpel és 34 táblázattal tarkított könyv ára fűzve 15 márka. A mű előszavát Kruckow miniszteri igazgató, a Reichspostministerium táviró- és távbeszélő főosztályának vezetője írta.

A postavezérigazgatósági könyvtár újabb a következő művekkel gyarapodott:

Neugebauer: Fernmelderecht mit Rundfunkrecht. — Br. Mednyánszky Cézár emlékezései és vallomásai. — Dr. Monus: A debreceni mézáróposták története. — Közigazgatási Évkönyv és előjegyzési szaknaptár. — Zakariás—Székely: Film és Rádió. — Az 1929. évi Törvények Gyűjteménye I—XLVIII. tc. — Dr. Hencz: A m. kir. posta. Külön lenyomat. — Dr. Asztalos: Postai pénztárvizsgálatok és ellenőrzés. — Dr. Hollós: Postapolitika. — Dr. Schulz: Reichsbahn—Reichspost. I/II. — Dr. Hantos: Mitteleuropäischer Postverein. — D. v. Beseler: Englisch-Deutsches Wörterbuch d. Rechts- u. Geschäftssprache. — Schack: Kereskedelmi Lexikon I., II. — Raith: Az irodauzem racionalizálása I., II. — Gr. Teleki: Földrajzi évkönyv 1930. —

Kogutovicz: Dunántúl és Kisalföld. — Angyal: Személyes szabadság megsért. stb. — Karras: Geschichte der Telegraphie I. — Közgazdasági Enciklopédia I., II., III. — Deutsches Reichspost-Kalender 1930. — F. de Gerande: Le Complet Rouge en Ruthénie. — Prach: Cours de Lignes Souterraines à grande Distance. — Demjén Elemér: Táblák a kamatos kamatszámításhoz. — Rundfunk Jahrbuch 1929. — Révész Samu: Technikus Szótár (német-magyar I., II.) — Dr. Kovács Gyula: A világgazdaság újabb jelenségei. 1—4. füz. — Társadalombiztosítási Évkönyv, I. évf. — Magyar Aviatikai Évkönyv 1929. — Varga István: A vállalati nyereség. — Baráthosi Balogh B.: Kinai vízekén. — Baráthosi Balogh B.: Korea, a hajnalpir országa. — Baráthosi Balogh B.: Japánföldi bolyongások. — Baráthosi Balogh B.: Szumirok, Szittyák, Ósturánok. — Sági: Telekkönyvi jog I., II. — Mendelényi: A perorvoslatok és a felsőbb bíróságok előtti eljárás. — A. Schwaighofer: Rohrpostanlagen I. — Gógucz—Vítál: Táv. és távb. gép- és kapcsolástan. — Max Hartwich: Spezialwörterbuch. — Magyarországi Rendeletk Tára 1929. VIII—XII. füz. — Póka—Pivny: Csonka-Franciaország két integritási harca. — Czunf—Vetter: Postakezelési utasítás. Jegyzet. — Vasutasok és hajósok című tára 1930. — Sömjén Géza: Magyar-francia szakszótár. — Budapesti Közlöny 1929. évf. tárgymutatója. — Dr. Orel Géza: Az árusítás. — Handwörterbuch der Verwaltungspraxis. — Tűzrendészeti Közigazgatás kézikönyve. — Társadalombizt. Évkönyv (Halmy Gyula). 1930. — Systemes de Télégraphie Imprimeure „Creed“. — Székely—Makra: Közigazg. útmutató és közlek. kódex. — L'Oeuvre de Protection Sociale en Hongrie. — Die Sociale Arbeit In Ungarn. — Róvó A.: A betű. — Zehn Jahre Völkerbund, Wien. Album. — Faliznyó: Szorzókönyv. — Révay: Árpádok virága Szt. Imre herceg. — Kallós: Gazd. pénzügyi és tőzsdei kompsz I—IV., 1930/31. — Dr. Szende Péter Pál: Magyar hiteljog III. — Szilágyi: Mindentudó Tolna vm.-ről. — Magyarországi Rendeletk Tára 1930. I—III. füz. — Magyar Szövetkezeti Évkönyv 1930. — Fent István: A magyar selyemtenyésztés 250 éves multjáról. — Dr. Schadt: A büntető-törvények gyakorlati zsebkönyve. — Fr. Kaehler: Leitfaden für die theor. Ausbild. der Telegraphenbaulehrlinge u. Telegraphenarbeiter. — Niggel: Die Amtsverantwortlichkeit des Reichspostbeamten. — Bachó László: A magyar Ludovika-Akadémia története. — Lengyel-Pataky-Molnár-Fűző: Okirati illetékek. — Vitéz Czékus Z.: Az 1914—18. évi világháború összefogl. története. — Fischer-Staedler: Das deutsche

Telegraphen u. Fernsprechrecht. — G. Raabe: Der Postzeitungsdienst. — M. Hotz: Die Soziale Betätigung der deutschen Reichspost. — Gegenwartsfragen der deutschen Reichspost, 13. Wissensch. Woche. — Fr. Leitenberger: Handbuch d. Tschechoslovakischen Poststempel. — Vortragsheft d. 6-ten post- u. telegraphenwissensch. Woche in München. — Dr. W. Muser: Die Rationalisierungsbestrebungen bei d. deutschen Reichspost. — Leibbrand: Fortschritte u. probl. in der Rationalisierung des Reichsbahnbetriebes. —

Szerkesztői üzenetek.

Communications de la Rédaction.

Schuch Ferenc postamester, Rajka. Levele lapzárás után érkezett, javaslatára alkalmissal még visszatérünk.

Postamester. A falurendszerű központokról egyik közelebbi számunkban részletes ismertetést fogunk hozni. Természetesen találjuk érdeklődését, mert amennyiben a próbaközpontok beválnak, néhány év alatt az ország nagy részében már csak ilyen központok lesznek.

Kiadó: Dr. LŐRINCZY GÁBOR, m. kir. postatitkár.

Ingyen aranytöltőtollat tizennégy karátos, eredeti amerikai gyártmányút (Parker rendszerű nyomótöltéssel) vagy egy

Kürschner-féle kézilexikont 900. oldal, 32 táblával vagy egy

Rádió-lámpát kap a **RADIOWELT** minden éves előfizetője.

Kérjen még ma mutatványszámot a RADIOWELT kiadóhivatalától, Wien, I. Pestalozzigasse 6. Leg, részletesebb rádióműsorok, érdekes olvasmányok-gazdag műszaki rész, utasítások berendezések létesítésére, hangos film, rövid hullámhosszak, nagyszámú rézkarcillusztrációk, nyelvtanfolyamok és érdekfeszítő regények közlése.

SIRIUS MŰVEK akkumulátor és elemgyár r.-t.

Budapest, VI., Petneházy-u. 72. Telefon: Aut. 924—02.

a M. kir. Posta, a M. kir. Államvasutak, a M. kir. Honvédelmi Minisztérium és az összes közüzemek szállítója.

Rádió, telefon, jelző és műszerelemei

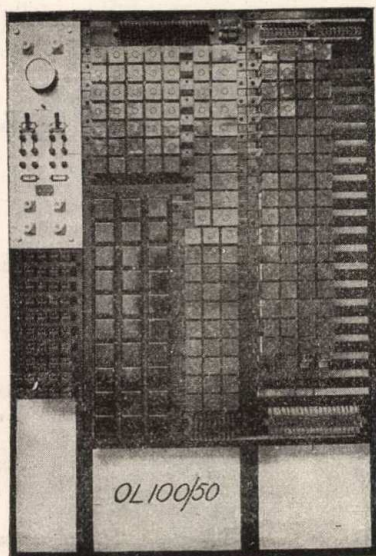
elismerten **kitűnőek** és kizárólag **hazai** gyártmányok

„ERICSSON”

MAGYAR VILIAMOSSÁGI RT.
BUDAPEST

Fehérvári-ut 70.

Tel. : I. 454-55, LÁ. 4-53.

50 vonalas, 100-ig bővíthető auto-
matikus kapcsoló.

Gyártmányaink mindinkább
közismertté váló sajátosságai:

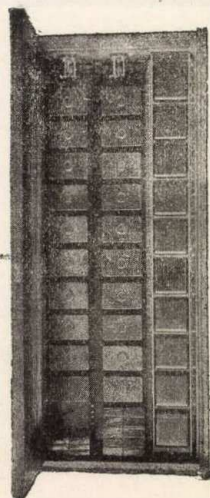
1. Megbízható működés.
2. Minimális karbantartási költség.
3. Tetszetős külső és gondos belső kidolgozás.
4. Versenyképes árak.

Az 1931. év újdonságai:

**Automatikus házi telefonbe-
rendezések 12-1000 vonalig.**

**Allami csatlakozás 4 fővonalig,
billentőgombos készülékekkel.**

Alközpontok 100 vagy 1000 vonalig bővíthető rendszer szerint. Házi és kimenő állami kapcsolások kezelő nélkül. Bejövő hívások fogadására és továbbítására manuális vagy félautomatikus közvetítő be-
rendezés. Teljesen automatikus vidéki központok és hálózatok, interurbán forgalomban is kezelő nélkül, bármely vonalszámra.

24 vonalas kapcsoló.

RÁDIÓ

KÉSZÜLÉKEKET ÉS ALKATRÉSZEKET

VÉDJE GYEL

csak

TELEFONGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

gyárt.

Splendid 6+1 lámpás hálózati készülék

Stabilodyn 3+2 lámpás hálózati készülék

Gloria 2+1 lámpás hangszórós hálózati készülék

Gloriett 2+1 lámpás hálózati készülék

Neutrodyn 5 lámpás telepes készülék

Rádióalkatrészek